

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ»

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΖΑΡΟΥ ΟΛΓΑ
ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ**

ΠΑΤΡΑ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1	ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ	7
1.1.1	Γιατί οι τράπεζες διενεργούν χρηματοδοτήσεις;	7
1.1.2	Η λειτουργία και ο στόχος των υπηρεσιών χρηματοδοτήσεων των τραπεζών.	7
1.2	ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ	9
1.2.1	Γενικοί κανόνες χρηματοδοτήσεων	9
1.2.2	Συντελεστές φερεγγυότητας τραπεζών	10
1.2.3	Περιορισμός μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων.	11
1.3	ΚΟΣΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	12
1.3.1	Η διαμόρφωση των επιτοκίων χρηματοδοτήσεων	12
1.4	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ	15
1.4.1	Κριτήρια γενικού περιεχομένου	16
1.4.2	Ειδικά κριτήρια	20
1.5	ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ	22
1.5.1	Χρηματοδοτήσεις για κεφάλαια κίνησης.	22
1.5.2	Χρηματοδοτήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό.	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1	ΔΙΑΚΑΙΟΠΡΑΚΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ	30
2.1.1	Πτώχευση	30
2.2.	ΜΟΡΦΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ	32
2.2.1	Προσωπικές εταιρίες	34
2.2.2	Κεφαλαιουχικές εταιρίες	36
2.2.3	Μικτές εταιρίες	38
2.3	ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ	40
2.3.1	Ενοχικές εξασφαλίσεις	41
2.3.2	Εμπράγματα εξασφαλίσεις	49
2.4	ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	57
3.1.1 Ισολογισμός	57
3.1.2 Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων	59
3.1.3 Προσδιορισμός των αναγκών για κεφάλαιο κίνησης	61
3.2 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΙΣΡΟΩΝ ΕΚΡΟΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1 ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ	65
4.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	69
4.3 ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	71
4.4 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ	74
4.5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	75
4.6 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	76
4.7 ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ	79
4.8 ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΓΚΡΙΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	80
4.9 ΛΗΨΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	82
4.10 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	84
4.11 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ	85

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

5.1 ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ	88
5.2 ΔΑΝΕΙΑ ΠΡΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΕΣ	93
5.2.1 Είδη επιχειρήσεων που είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν από το ειδικό κεφάλαιο της ANE 197/78	94

5.2.2 Γενικά χαρακτηριστικά των βιοτεχνικών δανείων	95
5.2.3 Απαιτούμενα δικαιολογητικά	98
5.2.4 Υποβολή στοιχείων χορηγούμενων βιοτεχνικών δανείων στην Τράπεζα της Ελλάδος.	99
5.3 FACTORING	100
5.3.1 Θεσμικό πλαίσιο	100
5.3.2 Υπηρεσίες που προσφέρουν οι εταιρίες factoring	101
5.4. LEASING	103
5.4.1 Γενικά	103
5.4.2 Θεσμικό πλαίσιο	105
5.4.3 Είδη leasing	106
5.4.4 Πλεονεκτήματα του leasing για το μισθωτή	106
5.4.5 Πλεονεκτήματα του leasing-κόστους χρηματοδότησης	110
5.4.6 Σύγκριση κόστους leasing-κόστους χρηματοδότησης	111
5.5 Ενέγγυα πίστωση	111
5.5.1 Μορφές της ενέγγυας πίστωσης	112
5.5.2 Άνοιγμα ενέγγυας πίστωσης	113
5.5.3 Εκτέλεση ενέγγυας πίστωσης	115
Επίλογος	118
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	119

**ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ
ΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ
ΕΡΓΑΣΙΑ**

10

Οι χρηματοδοτήσεις ως τραπεζική εργασία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δυναμική ενός οικονομικού συστήματος δημιουργεί, όπως είναι φυσικό, οικονομικές μονάδες που παρουσιάζουν πλεονάσματα ή ελλείμματα χρηματικών διαθεσίμων. Έτσι, όσοι διαθέτουν πλεόνασμα αναζητούν τρόπους να το επενδύσουν προκειμένου να αποκομίσουν κέρδη, ενώ όσοι εμφανίζουν έλλειμμα είναι διατεθειμένοι, καταβάλλοντας κάποιο κόστος, να δανειστούν για να αντιμετωπίσουν τις υποχρεώσεις τους.

Οι τράπεζες, ως κύριοι εκφραστές του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αναπτύσσουν τον απαιτούμενο μηχανισμό, προκειμένου να γίνεται η ασφαλής μεταφορά των κεφαλαίων από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές μονάδες προς γενικό όφελος.

Οι καταθέσεις και οι χρηματοδοτήσεις είναι παραδοσιακά οι σημαντικότερες τραπεζικές εργασίες. Η ανάπτυξη βέβαια του τραπεζικού συστήματος έχει δημιουργήσει πλήθος άλλων μεσολαβητικών εργασιών ή παραγώγων προϊόντων, τα οποία αποφέρουν επίσης σημαντικά κέρδη στις τράπεζες. Ωστόσο, οι χρηματοδοτήσεις παραμένουν ένας ιδιαίτερα νευραλγικός τομέας, δεδομένου ότι είναι δυνατόν ανεπιτυχής χειρισμός τους να εκθέσει τα συμφέροντα των τραπεζών.

Στην εργασία μας θα εξετάσουμε το γενικό πλαίσιο των χρηματοδοτήσεων, όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα στη χώρα μας:

1.1 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

1.1.1 Γιατί οι τράπεζες διενεργούν χρηματοδοτήσεις;

1.2 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

1.2.1 Γενικοί κανόνες χρηματοδοτήσεων

1.2.2 Συντελεστής φερεγγυότητας τραπεζών

1.2.3 Περιορισμός μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων

1.3 ΚΟΣΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ - ΕΠΙΤΟΚΙΑ

1.3.1 Η διαμόρφωση των επιτοκίων χρηματοδοτήσεων

1.4 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

1.4.1 Κριτήρια γενικού περιεχομένου

1.4.2 Ειδικά κριτήρια

1.5 ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

1.5.1 Χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης

1.5.2 Χρηματοδοτήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό

1.1 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

1.1.1 Γιατί οι τράπεζες διενεργούν χρηματοδοτήσεις;

Το οικονομικό περιβάλλον απαιτεί, όπως είδαμε, από τις τράπεζες να παίζουν το ρόλο του φορέα εκείνου που θα συνδυάζει συμπληρωματικές ανάγκες και συμφέροντα αλλά και θα μεταφέρει τα κεφάλαια από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες. Όπως είναι φυσικό η μεσολάβηση αυτή συνεπάγεται για τις τράπεζες, εκτός από το κέρδος που είναι άλλωστε και το ζητούμενο, κόστος και κίνδυνους.

Ποιο είναι όμως το κίνητρο των τραπεζών, που τις εμπλέκει στη διαδικασία αυτή; Αναμφίβολα θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι από τη συμμετοχή των τραπεζών στο χρηματοοικονομικό σύστημα δημιουργούνται οικονομίες κλίμακας, που αποφέρουν σε όλους μακροπρόθεσμα οφέλη. Ωστόσο, οι τράπεζες δραστηριοποιούνται στη διενέργεια χρηματοδοτήσεων σε καθημερινή βάση αποβλέποντας κυρίως στην επίτευξη δύο στόχων:

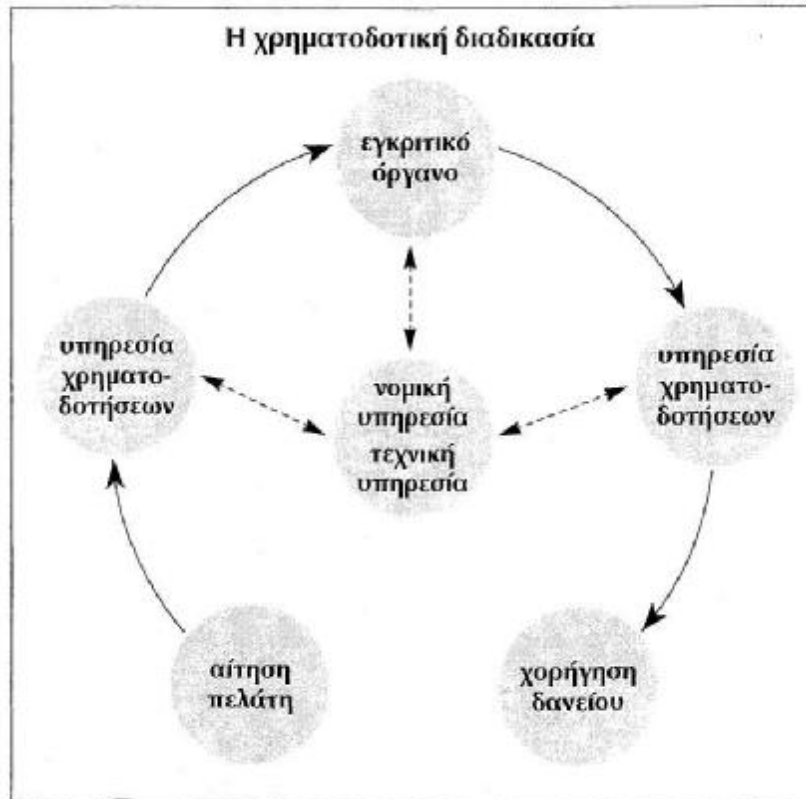
- έσοδα από τόκους
- προσέλκυση παραγωγικών εργασιών

1.1.2 Η λειτουργία και ο στόχος των υπηρεσιών χρηματοδοτήσεων των τραπεζών

Οι τράπεζες λοιπόν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τη διενέργεια χρηματοδοτήσεων. Η ανάπτυξη των χρηματοδοτήσεων θα ήταν πολύ εύκολη, δεδομένου ότι όλος ο επιχειρηματικός κόσμος αλλά και οι ιδιώτες αναζητούν πηγές κεφαλαίων. Το πρόβλημα επομένως για τις τράπεζες δεν είναι η αύξηση των χρηματοδοτήσεων τους αλλά η διενέργεια ασφαλών χρηματοδοτήσεων.

Η χορήγηση δανείων που θα παρουσιάσουν καθυστέρηση στην εξόφλησή τους ή και τελικά δεν θα εισπραχθούν συνιστά για τις τράπεζες, όπως είναι κατανοητό, ζημίες που όχι μόνο μειώνουν τα κέρδη τους αλλά επιβαρύνουν και την καθαρή τους θέση. Δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο, σε παγκόσμιο επίπεδο, τράπεζες να αδυνατούν να πάρουν τις επιθυμητές γι' αυτές επιχειρηματικές αποφάσεις ή ακόμη και να κλείνουν, λόγω σωρευμένων επισφαλών απαιτήσεων.

Έτσι για τη χρηματοδοτική λειτουργία των τραπεζών έχει αναπτυχθεί ένας ισχυρός μηχανισμός σε κάθε τράπεζα που περιλαμβάνει τους απλούς υπαλλήλους της πρώτης γραμμής, τις τεχνικές και τις νομικές υπηρεσίες της, τα ανώτερα εγκριτικά όργανα και το διοικητικό της συμβούλιο. Απαιτείται συνεργασία όλων των ανωτέρω και ανάλογα με το ύψος της χρηματοδότησης λαμβάνονται οι αποφάσεις. Στη συνέχεια παρακολουθείται η ομαλή ρευστοποίηση των δανείων.

Μέσω της διαδικασίας που περιγράφηκε υλοποιούνται οι χρηματοδοτικές αποφάσεις της τράπεζας, κατά τη στρατηγική που έχει χαράξει, η οποία με τη σειρά της κινείται εντός των πλαισίων που καθορίζονται από το κράτος μέσω των νόμων, των εγκυκλίων της Τραπεζής της Ελλάδος και του γενικότερου θεσμικού πλαισίου που διαμορφώνεται.

Για να είναι αποτελεσματική και ασφαλής η χρηματοδοτική διαδικασία, θα πρέπει τα στελέχη που εμπλέκονται σ' αυτήν να διαθέτουν:

-βασικές οικονομικές και λογιστικές γνώσεις, ώστε να μπορούν να εκτιμούν την οικονομική κατάσταση του πελάτη καθώς και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης

-βασικές νομικές γνώσεις, ώστε σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες να ελέγχουν τη νομική μορφή του πελάτη, να επιλέγουν και να καταρτίζουν τις σχετικές συμβάσεις και να λαμβάνουν τις κατάλληλες εξασφαλίσεις.

Τα πιο πάνω στελέχη οφείλουν, επιπροσθέτως, να συνεργάζονται με τις τεχνικές υπηρεσίες για διάφορους τεχνικούς ελέγχους και εκτιμήσεις των ακινήτων και του εξοπλισμού των πελατών.

1.2 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

1.2.1 Γενικοί κανόνες χρηματοδοτήσεων

Στα πλαίσια της απελευθέρωσης του τραπεζικού συστήματος εκδόθηκε και η Πράξη του Διοικητού της Τραπέζης της Ελλάδος 1955/1991, σύμφωνα με την οποία καθορίστηκε το πλαίσιο εντός του οποίου οι τράπεζες μπορούν να χρηματοδοτούν τους πελάτες τους.

Συγκεκριμένα προβλέπονται τα εξής:

Οι εμπορικές τράπεζες δύνανται να χρηματοδοτούν τις πάσης φύσεως επιχειρήσεις, τους επαγγελματίες, τα νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ως και ιδιώτες, χωρίς περιορισμούς ή ειδικούς όρους. Από το κανόνα αυτό εξαιρείται η χρηματοδότηση της βιοτεχνίας, των ΔΕΚΟ, περιπτώσεων που καλύπτονται από την εγγύηση του ελληνικού δημοσίου, ναυτιλιακών γραφείων, χρηματιστηριακών εταιρειών, όπου προβλέπονται κατά περίπτωση ειδικές ρυθμίσεις.

Υπεύθυνες για τις χρηματοδοτήσεις καθίστανται οι τράπεζες, η διενέργεια των οποίων θα πρέπει να είναι πάντοτε σύμφωνη με τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδότησης.

Οι τράπεζες υποχρεούνται να προστατεύουν τα συμφέροντα των μετόχων και των καταθετών τους, και για το λόγο αυτό οι χρηματοδοτήσεις που διενεργούν θα πρέπει να εξετάζονται πάντοτε σύμφωνα με τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδότησης, τα οποία θα εξετάσουμε αναλυτικά σε επόμενο κεφάλαιο.

Σε όλες τις χρηματοδοτήσεις θα πρέπει να συνομολογείται με ευθύνη της τράπεζας, ποινική ρήτρα υπέρ του δημοσίου για την τήρηση από τους χρηματοδοτούμενους των καθοριζομένων όρων και προϋποθέσεων που ισχύουν στη συγκεκριμένη κατηγορία.

Κάθε χρηματοδοτούμενος θα πρέπει να αποδέχεται εγγράφως και πριν από τη χορήγηση του δανείου τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται για συγκεκριμένη χρηματοδότηση, ώστε να είναι δυνατή η επιβολή ποινών σε περίπτωση παράβασής τους.

Επιτρέπεται η μεταξύ των τραπεζών εκχώρηση ή αποδοχή δανείων σε δραχμές ή συνάλλαγμα που έχουν χορηγηθεί σε επιχειρήσεις.

Είναι δυνατόν να μεταφερθεί μία σύμβαση χρηματοδότησης από μία τράπεζα σε κάποια άλλη που επιθυμεί ο πελάτης. Κατά τη μεταφορά της σύμβασης μεταφέρονται και οι αντίστοιχες εξασφαλίσεις. Έτσι, στην περίπτωση που ένας χρηματοδοτούμενος πελάτης θελήσει να αλλάξει τράπεζα, αποφεύγεται η εκ νέου εγγραφή εξασφαλίσεων, που συνεπάγεται κόστος χρόνου και χρήματος. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι στην περίπτωση αυτή θα πρέπει η τράπεζα αποδοχής να ενημερώσει τον υποθηκοφύλακα του ακινήτου ή τον κάτοχο των ενεχύρων ότι τα συγκεκριμένα πράγματα συνιστούν πλέον ασφάλεια υπέρ αυτής.

Επιτρέπεται στα πιστωτικά ιδρύματα να ρυθμίζουν απαιτήσεις τους ληξιπρόθεσμες ή μη δανείων σε δραχμές ή συνάλλαγμα.

Ανήκει πλέον στη διακριτική ευχέρεια των τραπεζών να ρυθμίζουν κατά βούληση τον τρόπο εξόφλησης των δανείων που χορηγούν.

Σε περίπτωση παράβασης των κειμένων διατάξεων, πέρα της κατάπτωσης των σχετικών ποινικών ρητρών, κηρύσσονται οι σχετικές πιστώσεις ληξιπρόθεσμες και σε σοβαρές

παραβάσεις είναι δυνατόν οι διενεργήσαντες αυτές να στερηθούν περαιτέρω χρηματοδότησης για ορισμένο ή αόριστο χρόνο.

Σε περιπτώσεις παραβάσεως των όσων προβλέπονται, οι χρηματοδοτούμενοι αλλά και οι τράπεζες, όταν προκύπτει υπαιτιότητά τους, καλούνται να καταβάλουν χρηματικά πρόστιμα στην Τράπεζα της Ελλάδος. Ο εντοπισμός των παραβάσεων γίνεται είτε από τους κατασταλτικούς ελέγχους που διεξάγει η Τράπεζα της Ελλάδος είτε ύστερα από καταγγελία.

Πριν από κάθε χρηματοδότηση θα πρέπει να προσκομίζεται απαραίτητα πιστοποιητικό φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας του χρηματοδοτούμενου.

Οι χρηματοδοτήσεις χρησιμοποιούνται ως μοχλός πίεσης του επιχειρηματικού κόσμου να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του προς την εφορία και τους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ασφαλιστική ενημερότητα αφορά την κάλυψη του προσωπικού των επιχειρήσεων, εφόσον απασχολούν, και όχι την κάλυψη των ίδιων των επιχειρηματιών.

1.2.2 Συντελεστής φερεγγυότητας τραπεζών

Ως συντελεστής φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων ορίζεται ότι τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης θα πρέπει να είναι τουλάχιστον το 8% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού της.

Για τη μέτρηση του πιστωτικού κίνδυνου που έχει αναλάβει το πιστωτικό ίδρυμα σταθμίζονται τα στοιχεία του ενεργητικού με έναν από τους 4 συντελεστές που προβλέπονται στην οδηγία 89/647/ΕΟΚ (0%, 20%, 50%, 100%). Έτσι, κάθε στοιχείο του ενεργητικού πολλαπλασιάζεται με τον αντίστοιχο συντελεστή και το άθροισμα των γινομένων που προκύπτει αποτελεί το σταθμισμένο άθροισμα των στοιχείων του ενεργητικού. Το άθροισμα αυτό συγκρίνεται με τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης, προκειμένου να προσδιοριστεί ο δείκτης φερεγγυότητας.

Λόγω της πληθώρας των στοιχείων που είναι δυνατόν να εμφανιστούν στους λογαριασμούς ενεργητικού μίας τράπεζας και δεδομένου ότι δεν είναι αντικείμενο του παρόντος, γίνεται στη συνέχεια μία ενδεικτική παράθεση στοιχείων, που κατατάσσονται ανά συντελεστή στις τέσσερις ομάδες, ανάλογα με τον κίνδυνο που παρουσιάζουν:

α. μηδενικός συντελεστής στάθμισης

β. συντελεστής στάθμισης 20%

γ. συντελεστής στάθμισης 50%

δ. συντελεστής στάθμισης 100%

Έτσι, λοιπόν, ο συντελεστής φερεγγυότητας κάθε πιστωτικού ιδρύματος είναι το πηλίκο του κλάσματος:

$$\frac{\text{ίδια κεφάλαια (όπως προσδιορίζονται στην ΠΔΤΕ 2053/18.3.92)}}{\text{στοιχεία ενεργητικού ομάδας (α×0\%)+(β×20\%)+(γ×50\%)+(δ×100\%)}} \times 100$$

Από 1ης Ιανουαρίου 1993 τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να διατηρούν μονίμως το συντελεστή φερεγγυότητας σε ύψος όχι κατώτερο από 8%. Η Τράπεζα της Ελλάδος μεριμνά ώστε, σε περίπτωση που ο δείκτης κατέβει κάτω από 8%, το οικείο πιστωτικό ίδρυμα να λάβει τα κατάλληλα μέτρα, για να επαναφέρει τον εν λόγω συντελεστή, το ταχύτερο δυνατόν, στο ελάχιστο όριο.

Ο συντελεστής φερεγγυότητας εισάγει νέα δεδομένα στον τρόπο λειτουργίας των τραπεζών και αποτελεί κύριο κριτήριο, βάσει του οποίου θα λαμβάνονται οι επιχειρηματικές τους αποφάσεις.

Δεδομένου ότι η κάθε επένδυση της τράπεζας κατατάσσεται σε μία από τις τέσσερις ομάδες με διαφορετικό συντελεστή στάθμισης κίνδυνου, όπως είναι φυσικό οι τράπεζες εκτός από τον ουσιαστικό κίνδυνο και την απόδοση της επένδυσης τους θα πρέπει να ελέγχουν και την κεφαλαιακή επιβάρυνση που συνιστά η συγκεκριμένη επένδυση.

Έτσι για παράδειγμα σε μία δεδομένη στιγμή που ο συντελεστής φερεγγυότητας χρειάζεται βελτίωση είναι δυνατόν να επιλεγεί η αγορά κρατικών ομολόγων έναντι χρηματοδοτήσεως ιδιωτών, διότι, αν και έχουν μικρότερη απόδοση, δεν επιβαρύνουν το συντελεστή.

1.2.3 Περιορισμός μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων

Ως μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα ενός πιστωτικού ιδρύματος προς έναν πελάτη ή ομάδα συνδεδεμένων πελατών θεωρούνται εκείνα των οποίων το ύψος είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το 10% των ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος.

Τα πιστωτικά ιδρύματα εντός εικοσαήμερου από τη λήξη κάθε ημερολογιακού εξαμήνου γνωστοποιούν στην Τράπεζα της Ελλάδος χρηματοδοτικά ανοίγματα που υπερβαίνουν το όριο αυτό. Επιπροσθέτως, κάθε νέο μεγάλο χρηματοδοτικό άνοιγμα θα πρέπει να αναφέρεται εντός 10ημέρου.

Τα χρηματοδοτικά αυτά ανοίγματα προς έναν πελάτη ή ομάδα συνδεδεμένων πελατών δεν επιτρέπεται να υπερβούν το ποσό που αντιστοιχεί στο 40% των ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος. Ακόμη, το άθροισμα των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων κάθε πιστωτικού ιδρύματος δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 800% των ιδίων κεφαλαίων του.

Με τον τρόπο αυτό η Τράπεζα της Ελλάδος, χωρίς να επηρεάζει άμεσα τις επιχειρηματικές αποφάσεις των τραπεζών, εποπτεύει τη λειτουργία τους, με στόχο την εύρυθμη και αξιόπιστη λειτουργία του τραπεζικού τομέα.

1.3 ΚΟΣΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ-ΕΠΙΤΟΚΙΑ

1.3.1 Η διαμόρφωση των επιτοκίων χρηματοδοτήσεων

Η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος είχε σαν συνέπεια και την απελευθέρωση των επιτοκίων, τα οποία πλέον προσδιορίζονται από τις εμπορικές τράπεζες σύμφωνα με τις επιχειρηματικές τους αποφάσεις και την προσφορά και ζήτηση του χρήματος.

Η διαφορά ανάμεσα στα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων έχει άμεση επίδραση στο κέρδος των τραπεζών, και για το λόγο αυτό ο προσδιορισμός τους και η συνεχής προσαρμογή τους στις συνθήκες της αγοράς αποτελούν κύριες επιχειρηματικές αποφάσεις. Ωστόσο το επιτόκιο περιέχει και ένα μεγάλο ποσοστό ανελαστικότητας, δεδομένου ότι οι παράγοντες που το διαμορφώνουν, όπως θα δούμε στη συνέχεια, δεν καθορίζονται στο μεγαλύτερο ποσοστό τους από τις εμπορικές τράπεζες.

Τα υψηλά επιτόκια της τελευταίας δεκαετίας στη χώρα μας αποτέλεσαν εμπόδιο στις επενδύσεις και τη γενικότερη οικονομική ανάπτυξη και αντικείμενο έντονων συζητήσεων και προβληματισμών. Η μείωση του πληθωρισμού, η μείωση των επιτοκίων των κρατικών ομολόγων και η ένταση της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των τραπεζών δημιουργούν πτωτικές τάσεις στα επιτόκια των χρηματοδοτήσεων, γεγονός που συντελεί στην ομαλοποίηση της αγοράς και στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης.

Όπως προαναφέραμε, αν παρομοιάσουμε την τράπεζα με μία εμπορική επιχείρηση που το κύριο εμπόρευσμά της είναι το χρήμα, τότε η τιμή χονδρικής αγοράς είναι τα επιτόκια των καταθέσεων ενώ η τιμή λιανικής πώλησης είναι τα επιτόκια χορηγήσεων. Η διαφορά μεταξύ των δύο τιμών αποτελείτο μικτό και όχι το καθαρό κέρδος της επιχείρησης, όπως πολλές φορές μας καταλογίζουν οι πελάτες μας, δεδομένου ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του κέρδους αυτού χρησιμοποιείται για να καλύψει κόστη.

Για τον προσδιορισμό των επιτοκίων χορηγήσεων θα πρέπει λοιπόν να λάβουμε υπόψη μας το ύψος των επιτοκίων καταθέσεων και να το προσαυξήσουμε κατά τα κόστη που επιβαρύνουν την τράπεζα και κατά το επιθυμητό περιθώριο κέρδους.

Τα επιτόκια καταθέσεων καθορίζονται σύμφωνα με την ανάγκη συγκέντρωσης κεφαλαίων που έχει η τράπεζα. Έτσι, όσο περισσότερες καταθέσεις επιθυμεί να συγκεντρώσει μία τράπεζα τόσο υψηλότερα επιτόκια θα προσφέρει στους καταθέτες της. Ανάλογα δε με τα χρονικά διαστήματα που σκοπεύει να επενδύσει τα κεφάλαια αυτά, θα καθορίσει και τα επιτόκια καταθέσεων διαφόρων περιόδων.

Βέβαια, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, εάν η τράπεζα λόγω του ανταγωνισμού δεν καταφέρνει να αυξάνει αντίστοιχα και τα επιτόκια χορηγήσεων, τότε κάθε αύξηση στα επιτόκια καταθέσεων θα αφαιρείται από το κέρδος της. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι τράπεζες που παραδοσιακά συγκεντρώνουν μεγάλα ποσά καταθέσεων με χαμηλά επιτόκια (καταθέσεις όψεως και ταμειευτηρίου) να έχουν ευχέρεια προσφοράς μεγαλύτερων εκπτώσεων στα επιτόκια χρηματοδοτήσεων.

Κυριότερος ανταγωνιστής των τραπεζικών καταθέσεων είναι οι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου, που προσφέρουν με μηδενική επισφάλεια υψηλές αποδόσεις. Μέσω αυτών το δημόσιο έχει τη δυνατότητα να επηρεάζει τη ρευστότητα της οικονομίας, τα επιτόκια

καταθέσεων και κατά συνέπεια και τα επιτόκια χορηγήσεων που προσφέρουν οι τράπεζες.

Ο ημερήσιος οικονομικός τύπος δημοσιεύει τα επιτόκια που προσφέρονται σε καθημερινή βάση. Ο παρακάτω πίνακας περιέχει ενδεικτικά επιτόκια τραπεζών ανά περίοδο κατάθεσης που ίσχυσαν στις 8.1.97.

ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΕΥΡΩ					
ΤΡΑΠΕΖΑ	Ταμειτηρίου	3 μήνες	6 μήνες	9 μήνες	12 μήνες
ΑΤΤΙΚΗΣ	0,25%-2,25%	1,25%-3,00%	0,50%	Έως 2,70	διαπραγματεύσιμο
CITIBANK	0,00%-0,75%	0,00%-0,50%	0,00-0,25%	-	-
ΕΘΝΙΚΗ	0,50%-1,40%	0,00%-0,30%	0,50%-1,40%	-	-
EUROBANK	0,15%-1,50%	-	-	-	-
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	0,20%-0,30%	0,20%-1,40%	0,15%-1,85%	0,25%-2,05%	0,60%-2,20%
ΚΥΠΡΟΥ	0,20%-1,80%	2,50%-2,90%	2,50%-2,90%	2,50%-2,90%	2,50%-2,90%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,10%-2,75%	-	-	-	-
ΑΣΠΙΣ	0,00%-0,70%	0,00%-2,25%	0,00%-1,70%	0,00%-2,20%	0,00%-0,45%

Ταυτόχρονα, οι τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να προμηθευτούν κεφάλαια και από άλλες τράπεζες, στα πλαίσια της διατραπεζικής αγοράς. Η τιμή των κεφαλαίων αυτών καθορίζεται από το νόμο της προσφοράς και ζήτησης.

Ανάλογα με τη σύνθεση των καταθέσεων που συγκεντρώνει κάθε τράπεζα προκύπτει ένα μέσο σταθμικό επιτόκιο.

Προκειμένου να προσδιοριστούν τα επιτόκια χορηγήσεων που προσφέρουν οι τράπεζες θα πρέπει στα παραπάνω επιτόκια καταθέσεων να προστεθούν οι επιβαρύνσεις:

1% για την επιδότηση των εξαγωγέων, όπως προβλέπεται από το νόμο 128/78, που υποχρεώνει τις τράπεζες να το παρακρατούν στα πάσης φύσεως δάνεια τους με ελεύθερα καθορισμένο επιτόκιο

1% για την πρόβλεψη των επισφαλών απαιτήσεων

Το ποσό αυτό έχει στόχο να δημιουργεί ένα κεφάλαιο, μέσω του οποίου θα αντιμετωπίζονται επισφαλείς απαιτήσεις της τράπεζας, οι οποίες σε διαφορετική περίπτωση θα της δημιουργούσαν σοβαρά προβλήματα. Όπως είναι φυσικό, μέρος ή και όλο το κόστος των δανείων αυτών μετακυλύετε στους χρηματοδοτούμενους πελάτες και επιβαρύνει το επιτόκιο που τους προσφέρεται.

2% περίπου εκτιμάται το λειτουργικό κόστος των τραπεζών

1% περίπου για την αντιμετώπιση του κόστους για τις εμπορικές τράπεζες που προκύπτει από την υποχρεωτική δέσμευση του 72% των πάσης φύσεως καταθέσεων τους από την Τράπεζα της Ελλάδος, με επιτόκιο 6,25, που υστερεί σημαντικά σε σχέση με εκείνο των χορηγήσεων αλλά και των καταθέσεων.

Το ποσοστό αυτό εξαρτάται άμεσα από την οργάνωση της κάθε τράπεζας και από τις συνθήκες λειτουργίας της.

Με δεδομένο ότι το επιτόκιο των δεσμεύσεων παραμένει σταθερό, κάθε μείωση των

επιτοκίων συνεπάγεται περιορισμό της απώλειας τόκων που έχουν οι τράπεζες από τις υποχρεωτικές δεσμεύσεις και επομένως μείωση του κόστους δεσμεύσεων, ενώ κάθε αύξηση των επιτοκίων προκαλεί το αντίθετο αποτέλεσμα.

Έτσι λοιπόν τα επιτόκια των χρηματοδοτήσεων, χωρίς τον υπολογισμό του κέρδους στο οποίο αποβλέπει η κάθε τράπεζα, είναι τουλάχιστον 5 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα από τα επιτόκια των καταθέσεων, χωρίς να υπολογίζεται η υποχρέωση καταβολής φόρου.

Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται τα επιτόκια χρηματοδοτήσεων, κατά περίπτωση, που προσέφεραν οι τράπεζες στους πελάτες τους στις 8.1.97.

ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΕΥΡΩ			
ΤΡΑΠΕΖΑ	Κεφάλαια Κίνησης	Μακροπρόθεσμα	Στεγαστικό Βασικό
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	6.00%	6.50%	3.35%-5.50%
ΑΤΤΙΚΗΣ	8.75%	1.75%-2.50%	3.50%-6.20%
CITIBANK	5.65%	3.64%-3.89%	2.90%
ΕΘΝΙΚΗ	5.75%	6.20%	9.95%
EUROBANK	5.35%	6.40%	6.20%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	2.00%	3.50%-6.00%	16.00
ΚΥΠΡΟΥ	10,25%	5,20% 5,70%	3,20%
ΕΥΡ. ΛΑΪΚΗ	9.10%-11.10%	3.35%-3.95%	3.25%-5.70%

Με δεδομένο ότι τα δάνεια μακράς διάρκειας εμπεριέχουν μεγαλύτερο στοιχείο αβεβαιότητας για τις τράπεζες θα έπρεπε να συμβαίνει το αντίθετο. Το φαινόμενο αυτό, που κατά κανόνα δεν συναντά κανείς σε άλλες χώρες, έχει τις ρίζες του στην προσπάθεια ανάπτυξης των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται συνήθως με κεφάλαια μακράς διάρκειας.

Ο εκτοκισμός των δανείων προς επιχειρηματίες γίνεται κατά κανόνα κάθε τρίμηνο. Αυτό σημαίνει ότι, εάν δεν πληρωθούν οι τόκοι κατά τον υπολογισμό τους, κεφαλαιοποιούνται δημιουργώντας τρίμηνο ανατοκισμό. Έτσι, στην περίπτωση που η εξόφληση του δανείου καθυστερεί, η επιβάρυνση του από τόκους είναι πολλές φορές υπέρογκη. Το γεγονός αυτό δημιουργεί τριβές με τους οφειλέτες, που θεωρούν ότι η επιβάρυνση τους με τρίμηνο ανατοκισμό είναι καταχρηστική.

Εκτός από τα δάνεια προς τους πελάτες τους, οι τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να επενδύσουν τα κεφάλαιά τους και στη διατραπεζική αγορά.

Τοποθετήσεις σε άλλες τράπεζες κάνουν συνήθως οι τράπεζες, όταν, λόγω της υπερβάλλουσας ρευστότητας που έχουν, οι χρηματοδοτήσεις που διενεργούν προς τους πελάτες τους δεν απορροφούν όλα τα διαθέσιμά τους κεφάλαια.

Τα επιτόκια που αναφέρθηκαν μέχρι στιγμής καθορίζονται ελεύθερα από τις τράπεζες για τις πράξεις καταθέσεων και χορηγήσεων που διενεργούν.

Εκτός από τα επιτόκια αυτά, η ενασχόληση μας με τις χρηματοδοτήσεις απαιτεί να γνωρίζουμε και τα παρακάτω επιτόκια που διαμορφώνονται είτε από την αγορά είτε από κυβερνητικές αποφάσεις.

Τα επιτόκια αυτά είναι:

- επιτόκιο χρεωστικών υπολοίπων τρεχούμενων λογαριασμών εμπορικών τραπεζών στην Τράπεζα της Ελλάδος
- δικαιοπρακτικό επιτόκιο
- δικαιοπρακτικό εξ υπερημερίας επιτόκιο
- LIBOR
- ATHIBOR

1.4 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των υπηρεσιών χρηματοδοτήσεων εστιάζεται στη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται προκειμένου να προσελκύνται πελάτες και να χορηγούνται δάνεια, χωρίς να διακινδυνεύονται τα συμφέροντα της τράπεζας.

Η σύγχρονη τραπεζική τεχνική αλλά και ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών επιβάλλουν την απομάκρυνση από τον εναγκαλισμό των δανείων με εμπράγματα εξασφαλίσεις, που ίσχυε κατά το παρελθόν. Αποδείχθηκε, άλλωστε, ότι η τακτική αυτή, χωρίς να καλύπτει πάντοτε τις ζημίες από τα δάνεια, οδήγησε τις τράπεζες σε συσσώρευση ακινήτων και σε απασχόληση, για μεγάλο χρονικό διάστημα, κεφαλαίων τους που θα μπορούσαν να είχαν αξιοποιηθεί επιχειρηματικά.

Υπενθυμίζουμε ακόμη ότι τα πάγια στοιχεία των τραπεζών σταθμίζονται σε ποσοστό 100% κατά τον υπολογισμό του δείκτη φερεγγυότητας και επομένως η συσσώρευσή τους απαιτεί κάλυψη με ίδια κεφάλαια.

Έτσι λοιπόν πριν από κάθε χρηματοδότηση απαιτείται γνώση των στοιχείων που εξετάζουμε και ουσιαστικός έλεγχος, προκειμένου να διαπιστώνεται η βιωσιμότητα της επιχείρησης, που είναι αναμφίβολα η πιο θετική εξασφάλιση για την τράπεζα.

Εκτός από τον έλεγχο της βιωσιμότητας της επιχείρησης, οι τράπεζες, μέσω των ελέγχων που διενεργούν, καλούνται να απαντήσουν σε μία σειρά ερωτημάτων που θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής:

- § θα δώσουμε το δάνειο;
- § εάν ναι, ποια θα είναι η μορφή του;
- § ποιο θα είναι το ύψος του;
- § ποια θα είναι η διάρκεια του;
- § ποιοι θα είναι οι όροι συνεργασίας με τον πελάτη;
- § τι εξασφαλίσεις θα πάρουμε;

Τα κύρια κριτήρια που χρησιμοποιούν οι τράπεζες για να απαντήσουν στα παραπάνω ερωτήματα είναι δυνατόν να διακριθούν σε γενικού περιεχομένου, που έχουν στόχο να διαπιστώσουν τη γενικότερη κατάσταση της επιχείρησης και του κλάδου στον οποίο αυτή ανήκει, και ειδικά κριτήρια, που έχουν στόχο να προσδιορίσουν τους όρους της αιτούμενης χρηματοδότησης.

κριτήρια γενικού περιεχομένου

ειδικά κριτήρια σχετικά με την αιτούμενη χρηματοδότηση

η νομική μορφή της εταιρείας η βιωσιμότητα της επιχείρησης η σχέση της επιχείρησης με την αγορά η κατάσταση του κλάδου στον οποίον ανήκει η επιχείρηση

η σκοπιμότητα της χρηματοδότησης η αποδοτικότητα της συνεργασίας οι προσφερόμενες εξασφαλίσεις

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε συνοπτικά τη σημασία του κάθε κριτηρίου και στις επόμενες ενότητες θα αναφερθούμε αναλυτικότερα και όσο το επιτρέπει η έκταση του βιβλίου στο περιεχόμενό τους.

1.4.1 Κριτήρια γενικού περιεχομένου

Η νομική μορφή της εταιρείας
Οι εταιρείες, ανάλογα με την νομική τους μορφή, χωρίζονται σε:

προσωπικές εταιρείες

- § ομόρρυθμες
- § ετερόρρυθμες
- § αφανείς

κεφαλαιουχικές ή μικτές

- § περιορισμένης ευθύνης
- § ανώνυμες

Η νομική μορφή της εταιρείας που πρόκειται να χρηματοδοτηθεί καθορίζει την ευθύνη που αναλαμβάνουν τα μέλη της. Έτσι, όπως θα δούμε και στη συνέχεια του βιβλίου, στις προσωπικές εταιρείες η ευθύνη των φορέων για τις πράξεις της εταιρείας είναι ουσιαστική, ενώ στις κεφαλαιουχικές η ευθύνη των φορέων είναι κατά πολύ περιορισμένη. Για το λόγο αυτό, οι τράπεζες, όπως είναι φυσικό, εκτιμούν τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο ανάλογα με τη νομική μορφή της εταιρείας.

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης καθορίζεται από τις προοπτικές που εμφανίζει να είναι ανταγωνιστική σε μονιμότερη βάση.

Η καλύτερη εξασφάλιση που μπορεί να έχει μία τράπεζα για τις χρηματοδοτήσεις που κάνει είναι η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων που προσελκύει.
Το κριτήριο αυτό είναι επομένως ιδιαίτερα σημαντικό, γι' αυτό συγκεντρώνει τον ενδιαφέρον των τραπεζών πριν από κάθε χρηματοδότηση.

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης εξαρτάται από:

- την οικονομική της κατάσταση
- την αποτελεσματικότητα διοίκησης και οργάνωσης της

- την ανταγωνιστικότητα του αντικειμένου δραστηριότητάς της.

οικονομική κατάσταση της επιχείρησης

Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης μας δίνει, σε μεγάλο βαθμό, πληροφορίες σχετικά με την ορθότητα των αποφάσεων που λήφθηκαν κατά το παρελθόν, τον τρόπο που λειτουργεί κατά το παρόν αλλά και τις δυνατότητες που εμφανίζει για το μέλλον. Ακόμη, μας δείχνει τις ανάγκες της σε κεφάλαια καθώς και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης που αιτείται.

Λόγω της κρισιμότητας του θέματος δεν είναι λίγες οι φορές που οι επιχειρηματίες προσπαθούν να ωραιοποιούν τα οικονομικά τους στοιχεία, μέσω διαφόρων τεχνασμάτων, προκειμένου να επιτύχουν τις επιθυμητές για αυτούς συνεργασίες με τις τράπεζες αλλά και με τρίτους (πιστωτές, προμηθευτές, δημόσιο κτλ.).

Έχει αναπτυχθεί λοιπόν μια ολόκληρη τεχνική ανάλυσης και διερεύνησης των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων, που βοηθά στην προσέγγιση της πραγματικής κατάστασής τους και στην αξιολόγησή τους στη συνέχεια από τα αρμόδια στελέχη των τραπεζών.

Οι κύριες πηγές άντλησης στοιχείων για την εξέταση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων είναι:

- τα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης
- οι δημοσιευμένοι ισολογισμοί της των τριών τουλάχιστον τελευταίων ετών
- το άμεσο οικονομικό περιβάλλον της επιχείρησης (προμηθευτές, πελάτες, τράπεζες)
- μελέτες που γίνονται από τράπεζες ή άλλους φορείς του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση
- τα δικαστηριακά στοιχεία που συγκεντρώνονται από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών μέσω του συστήματος ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ και περιέχουν, εκτός από τυχόν δυσμενή στοιχεία για την επιχείρηση, όπως είναι διαμαρτυρήσεις συναλλαγματικών, ακάλυπτες επιταγές, διαταγές πληρωμής, αιτήσεις πτώχευσης, και άλλα στοιχεία που πιθανόν θα ενδιέφεραν την τράπεζα, όπως πωλήσεις ή αγορές ακινήτων, εγγραφές υποθηκών κτλ.

Η αποτελεσματική ανάλυση απαιτεί γνώσεις και εμπειρία. Στα περιορισμένα πλαίσια του βιβλίου θα προσπαθήσουμε να σας δώσουμε τις βασικές γνώσεις που, σε συνδυασμό με διαρκή ενασχόληση και προβληματισμό, θα σας βοηθήσουν να εμβαθύνετε στο θέμα.

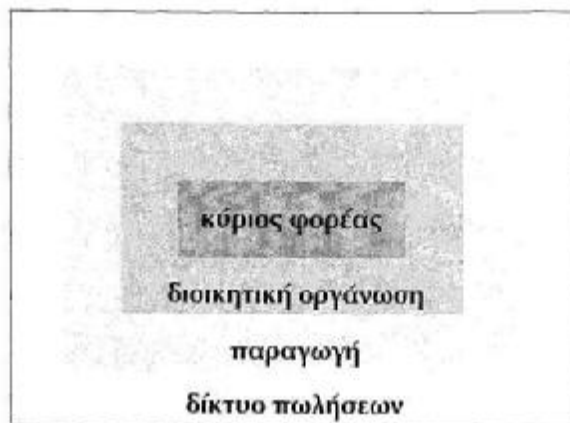
Είναι γεγονός ότι συχνά τα οικονομικά στοιχεία μιας επιχείρησης δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα. Ωστόσο, τα αποτελέσματα μιας οικονομικής ανάλυσης, λαμβανόμενα ως ενδείξεις για προβληματισμό και όχι ως πανάκεια, είναι δυνατόν να βοηθήσουν σε μεγάλο βαθμό τα εγκριτικά όργανα της τράπεζας να πάρουν την ορθή απόφαση.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, τα συμπεράσματα που εξάγονται από την οικονομική

ανάλυση πρέπει απαραίτητα να συνδυάζονται και να επιβεβαιώνονται με επισκέψεις στα γραφεία και στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης.

αποτελεσματικότητα διοίκησης και οργάνωσης της επιχείρησης

Ο ισχυρός ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων έχει δημιουργήσει την ανάγκη οργάνωσης των σύγχρονων επιχειρήσεων κατά τομείς εξειδίκευσης προκειμένου να μπορούν να λειτουργούν ομαλά. Αυτό δεν σημαίνει ότι υποβαθμίζεται ο ρόλος του κύριου φορέα της επιχείρησης, που σε κάθε περίπτωση αποτελεί τον πυρήνα της. Η διοίκηση και οργάνωση μιας επιχείρησης, σχηματικά, παριστάνεται ως εξής:

- ο κύριος φορέας: Εξετάζεται η ικανότητά του, η γνώση του γύρω από το αντικείμενο, η προσαρμοστικότητα του στις αλλαγές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, οι προοπτικές διαδοχής του καθώς και το ήθος και ο χαρακτήρας του. Στη χώρα μας, λόγω των πολλών οικογενειακών επιχειρήσεων, ο κύριος φορέας αποκτά πολλές φορές ακόμη μεγαλύτερη σημασία.

-διοικητική οργάνωση: Εξετάζεται η κατάλληλη στελέχωση, ο επιμερισμός των αρμοδιοτήτων, η αποτελεσματικότητα των οικονομικών υπηρεσιών, ο συντονισμός των εργασιών παραγωγής κτλ.

-παραγωγή: Εξετάζεται η καταλληλότητα του μηχανολογικού εξοπλισμού, η παραγωγικότητα, οι διαδικασίες ελέγχου της ποιότητας των προϊόντων κτλ.

-δίκτυο πωλήσεων: Εξετάζεται η οργάνωση του τομέα πωλήσεων, το μέγεθος του δικτύου, η σχέση με τους πωλητές και πελάτες κτλ.

ανταγωνιστικότητα του αντικειμένου δραστηριότητας της επιχείρησης

Σε μια εποχή κατά την οποία συντελούνται πολλές ανακατατάξεις στην επιχειρηματική δραστηριότητα, αποτελεί συχνό φαινόμενο επιχειρήσεις, αν και δεν παρουσίαζαν εσωτερικά προβλήματα, να τίθενται εκτός αγοράς, λόγω του αντικειμένου της δραστηριότητας τους.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας, η δύναμη του marketing, η διαδικασία προσαρμογής μας στη ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά είναι οι κύριοι λόγοι που διαφοροποιούν διαρκώς τη σχετική σημασία της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης καθώς και η δυνατότητα που έχει να το διατηρεί ανταγωνιστικό και προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις των πελατών της καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τις προοπτικές βιωσιμότητάς της.

□ Σχέση με την αγορά

Κάθε επιχείρηση συνεργάζεται κατά κύριο λόγο με προμηθευτές και πελάτες. Όπως είναι φυσικό, οι επιχειρήσεις επιδιώκουν την άμεση είσπραξη των απαιτήσεων τους και την όσο το δυνατόν επιμήκυνση του χρόνου καταβολής των υποχρεώσεων τους.

Ο συσχετισμός των εισπράξεων και των πληρωμών συνθέτουν το συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης.

Η θέση της επιχείρησης στην αγορά καθώς και η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τους συναλλακτικούς όρους της.

Δύο εταιρείες δραστηριοποιούνται στην παραγωγή αναψυκτικών. Η πρώτη ονομάζεται ΑΛΦΑ ΚΟΛΑ και παράγει το «ηγετικό» προϊόν του κλάδου. Η δεύτερη που είναι μικρότερη επιχείρηση, ονομάζεται ΒΗΤΑ ΚΟΛΑ και το προϊόν που παράγει προσομοιάζει στο προϊόν της πρώτης αλλά είναι λιγότερο ανταγωνιστικό από εκείνο.

Οι «σκέψεις» που θα κάνουν οι συνεργάτες τους είναι κατά περίπτωση:

για την ΑΛΦΑ ΚΟΛΑ

ο προμηθευτής: «Είναι τόσο μεγάλες οι πωλήσεις που κάνω σε μία φερέγγυα επιχείρηση που δεν θέλω να θέσω σε κίνδυνο τη συνεργασία μου μ' αυτή σε καμία περίπτωση. Τώρα πουλώ με πίστωση 3 μηνών, αλλά, αν το απαιτήσει η ΑΛΦΑ ΚΟΛΑ είμαι υποχρεωμένος να επιμηκύνω το διάστημα ακόμη περισσότερο».

ο πελάτης: «Το προϊόν της ΑΛΦΑ ΚΟΛΑ πρέπει να είναι οπωσδήποτε στο κατάστημά μου. Με συμφέρει ακόμη και μετρητοίς να το αγοράζω από τον προμηθευτή, προκειμένου να μένουν ευχαριστημένοι οι πελάτες μου.

για τη ΒΗΤΑ ΚΟΛΑ:

ο προμηθευτής: «Είναι μία μικρή επιχείρηση που δεν μου εμπνέει μεγάλη εμπιστοσύνη. Βεβαίως θέλω να πουλώ, αλλά ένας μήνας πίστωση που της κάνω είναι αρκετός. Δεν θα ήθελα να δημιουργήσω μεγαλύτερο άνοιγμα».

ο πελάτης: «ΒΗΤΑ ΚΟΛΑ μου ζητούν λίγοι πελάτες. Θα τη βάλω στα ράφια του καταστήματός μου, μόνο αν την αγοράζω με μία πίστωση 3-4 μηνών, ώστε να έχω όφελος απ' αυτή».

Επομένως, οι συναλλακτικοί όροι που διαμορφώνονται:

ΑΛΦΑ ΚΟΛΑ	ΒΗΤΑ ΚΟΛΑ
αγορές: πίστωση 3 μηνών	αγορές: πίστωση 1 μήνα
πωλήσεις: μετρητοίς	πωλήσεις: πίστωση 4 μηνών

Η διαφοροποίηση αυτή, όπως είναι φανερό, δημιουργεί σοβαρό πλεονέκτημα για την ΑΛΦΑ ΚΟΛΑ έναντι της ΒΗΤΑ ΚΟΛΑ.

Την ίδια διαφοροποίηση στους συναλλακτικούς όρους μπορούμε να διαπιστώσουμε όμως και στα πλαίσια της ίδιας της επιχείρησης, διαχρονικά, στην περίπτωση που για κάποιους λόγους θα μεταβληθεί η ανταγωνιστικότητά της. Τότε, η ίδια η αγορά (πελάτες, προμηθευτές) αντιλαμβάνεται πολύ γρήγορα τη μεταβολή και

αναπροσαρμόζει ανάλογα τους συναλλακτικούς όρους.

Ο έλεγχος των όρων αυτών και η τάση που εμφανίζουν είναι ένα ακόμη κριτήριο που αξιοποιούν οι τράπεζες κατά τον έλεγχο μιας επιχείρησης.

Λόγω της ιδιαιτερότητας του θέματος, όταν αντλούμε πληροφορίες από ανταγωνιστές ή συνεργάτες της επιχείρησης, θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί και οι πληροφορίες που συλλέγουμε θα πρέπει πάντα να διασταυρώνονται.

□ **Κατάσταση κλάδου επιχείρησης**

Όπως είναι φυσικό, οι προοπτικές του κλάδου της επιχείρησης επηρεάζουν άμεσα και την ίδια. Οι συνεχείς αλλαγές στο οικονομικό περιβάλλον διαφοροποιούν τις προοπτικές του κάθε κλάδου, γεγονός που έχει άμεσες συνέπειες στη βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Θα ήταν ίσως παρακινδυνευμένο να χρηματοδοτούμε επιχειρήσεις που είναι καλές, αλλά ανήκουν σε κλάδους που παρουσιάζουν αρνητικές προοπτικές, μια και είναι πολύ πιθανό οι προοπτικές αυτές να επηρεάσουν και τον πελάτη μας.

Για την εξέταση του κριτηρίου αυτού χρησιμοποιούνται μελέτες που κάνουν τράπεζες ή άλλοι οικονομικοί οργανισμοί αλλά και πληροφορίες ή σχόλια που αναφέρονται στον οικονομικό τύπο.

Θα πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι υπάρχει περίπτωση από προβληματικούς κλάδους να δημιουργούνται μονοπωλιακές τάσεις, οπότε επωφελούνται κάποιες επιχειρήσεις εμφανιζόμενες περισσότερο ισχυρές από ότι ήταν προηγουμένως.

1.4.2 Ειδικά κριτήρια

Τα προηγούμενα κριτήρια είναι γενικού χαρακτήρα και έχουν στόχο να διαπιστώσουν την κατάσταση της επιχείρησης και τις προοπτικές που εμφανίζει. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε κριτήρια που ανακύπτουν σε σχέση με τη συγκεκριμένη χρηματοδότηση που απαιτείται από την επιχείρηση.

Η χρηματοδότηση για κάθε επιχείρηση είναι μια απόφαση που δημιουργεί έξοδα και υποχρεώσεις. Το κόστος αυτό θα πρέπει να καλύπτεται από τα οφέλη που επιτυγχάνονται, γιατί σε αντίθετη περίπτωση θα επιβαρυνθεί άδικα.

Κάθε χρηματοδότηση πρέπει απαραίτητα να συνδυάζεται με συγκεκριμένες ανάγκες της επιχείρησης και να συμβάλλει στη βιωσιμότητα της χωρίς να την επιβαρύνει με άσκοπους τόκους και λοιπά χρηματοοικονομικά έξοδα.

Η διάγνωση των αναγκών της επιχείρησης πρέπει να προηγείται της χρηματοδότησης. Ακόμη, πρέπει να διαπιστώνεται η διάρκεια των αναγκών αυτών και να προσδιορίζεται ο τρόπος αποπληρωμής του δανείου.

Η διοχέτευση κεφαλαίων για την επίτευξη μη παραγωγικών σκοπών αποδυναμώνει την επιχείρηση, που είναι αναγκασμένη να αποπληρώνει οφειλές που δεν είχαν απόδοση.

□ **Αποδοτικότητα**

Η έννοια της αποδοτικότητας ως κριτήριο χρηματοδότησης σχετίζεται με την απόδοση που θα έχει για την τράπεζα η συνεργασία με το συγκεκριμένο πελάτη και όχι η

αποδοτικότητα της επιχείρησης, θέμα που συσχετίζεται και συνεξετάζεται με τα οικονομικά στοιχεία και το κριτήριο της βιωσιμότητάς της.

Η τράπεζα, διενεργώντας χρηματοδοτήσεις, απασχολεί κεφάλαια των μετόχων ή των καταθετών της και, όπως είναι φυσικό, προσδοκά την ανάλογη απόδοση. Το όφελος που έχει από κάθε πελάτη προέρχεται όχι μόνο από τους τόκους της χρηματοδότησης αλλά και από τις προμήθειες των άλλων παραγωγικών εργασιών του, των οποίων την εκτέλεσή της αναθέτει ο πελάτης.

Η αποδοτικότητα του κάθε πελάτη εξάγεται από τον τύπο:

$$\frac{\text{τόκοι χορηγήσεων} + \text{προμήθειες}}{\text{μέσος όρος χρηματοδοτήσεων}}$$

όπου ο αριθμητής του κλάσματος δηλώνει το μικτό έσοδο της τράπεζας, δεδομένου ότι δεν έχει αφαιρεθεί το κόστος των κεφαλαίων και ο παρανομαστής το μέσο όρο των χρηματοδοτήσεων κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Έτσι λοιπόν και κατά την αρχική χορήγηση αλλά και κατά τη διάρκεια της συνεργασίας τους με τον πελάτη, οι τράπεζες επιδιώκουν να τους ανατίθενται όσο το δυνατόν περισσότερες εργασίες, ώστε αυξάνοντας τον αριθμητή του κλάσματος να βελτιώνουν την αποδοτικότητα της συνεργασίας τους μ' αυτόν.

□ **Εξασφαλίσεις**

Εκτός από την εξασφάλιση που παρέχεται με την υπογραφή της σύμβασης από τους πιστούχους, είναι δυνατόν να πάρουμε και πρόσθετες εξασφαλίσεις, προκειμένου να μειωθεί ο αναλαμβανόμενος από την τράπεζα κίνδυνος.

Η καλύτερη εξασφάλιση στις χρηματοδοτήσεις είναι η βιωσιμότητα της ίδιας της επιχείρησης. Ωστόσο, καταφεύγουμε σε πρόσθετες εξασφαλίσεις στις παρακάτω κυρίως περιπτώσεις:

- όταν η χρηματοδότηση συνδέεται και πρόκειται να εξοφληθεί με συγκεκριμένες απαιτήσεις του πιστούχου (επιταγές, συναλλαγματικές, κτλ.)
- όταν αυτό επιβάλλεται από τη μορφή της χρηματοδότησης, όπως γίνεται στην περίπτωση χρηματοδότησης παγίων εγκαταστάσεων
- όταν δεν είμαστε απόλυτα ικανοποιημένοι από την κατάσταση και λειτουργία της επιχείρησης
- όταν ο ίδιος ο πελάτης προσφέρει με πρωτοβουλία του πρόσθετες εξασφαλίσεις.

Η εξέταση των κριτηρίων που αναφέρθηκαν προϋποθέτει γνώσεις χρηματοοικονομικής ανάλυσης και νομικών θεμάτων, που σχετίζονται με τη μορφή των εταιρειών και τις εξασφαλίσεις. Στις επόμενες ενότητες θα εξετάσουμε -όσο το επιτρέπει η έκταση του βιβλίου- τα θέματα αυτά.

1.5 ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Κάθε επιχείρηση έχει σαν άνωτερο στόχο το κέρδος. Ωστόσο, η διαδικασία επίτευξης του απαιτεί ένα πολύπλοκο φάσμα ενεργειών, που καλούνται να φέρουν σε πέρας με επιτυχία οι φορείς της.

Θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε σε δύο κύριες δραστηριότητες τη λειτουργία μιας επιχείρησης:

επίτευξη του επιθυμητού
κύκλου εργασιών

ανάπτυξη

Βεβαίως, ο πιο πάνω διαχωρισμός δεν είναι απολύτως ευκρινής, γιατί στη δυναμική της επιχείρησης οι έννοιες αυτές εμφανίζονται αλληλένδετες, μας βοηθάει όμως να κατανοήσουμε καλύτερα τις δύο κύριες μορφές χρηματοδοτήσεων, που είναι:

-οι χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης

-οι χρηματοδοτήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό

Συγκεκριμένα, για να πραγματοποιεί πωλήσεις η επιχείρηση, απαιτείται να διαθέτει ρευστά διαθέσιμα, ώστε να είναι σε θέση να κάνει πιστώσεις στους πελάτες της ή να προβαίνει στις απαραίτητες αγορές πρώτων υλών και εμπορευμάτων. Έτσι, δημιουργούνται έκτακτες ή διαρκείς ανάγκες για κεφάλαιο κίνησης, το οποίο καλύπτεται είτε με κεφάλαια της ίδιας της επιχείρησης είτε μέσω τραπεζικού δανεισμού.

Παράλληλα, οι επιχειρήσεις ενδιαφέρονται για την ανανέωση του μηχανολογικού εξοπλισμού τους, την αγορά νέων εγκαταστάσεων ή την επέκτασή τους. Οι επενδύσεις αυτές, που είναι απαραίτητες όχι μόνο για την ανάπτυξή τους αλλά πολλές φορές ακόμη και για τη διατήρηση του μεριδίου που κατέχουν στην αγορά, συνεπάγονται συνήθως υψηλά κόστη, τα οποία αποδίδουν τα χρήματά τους σ' έναν ευρύ χρονικό ορίζοντα. Έτσι, οι επιχειρήσεις καταφεύγουν στον τραπεζικό δανεισμό για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων αυτών ακόμη και όταν διαθέτουν τα απαραίτητα κεφάλαια, προκειμένου με αυτά να αντιμετωπίσουν υποχρεώσεις τους βραχύτερης λήξης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι σήμερα ο κύριος όγκος των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων, περίπου τα 4/5 τους, αφορά δάνεια βραχείας διάρκειας και μόνο τα τελευταία δύο χρόνια οι τράπεζες στρέφονται με μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε μακροπρόθεσμες τοποθετήσεις.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε αναλυτικότερα τις δύο αυτές μορφές χρηματοδοτήσεων.

1.5.1 Χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης

- Οι χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης διακρίνονται σε:
- εφάπαξ χρηματοδότηση
- ανοιχτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό
- χρηματοδότηση εγγυημένη με αξιόγραφα
- καθαρή προεξόφληση
- χρηματοδότηση με ενέχυρο εμπορεύματα

- εξαγωγικά δάνεια
- **Εφάπαξ χρηματοδότηση**

Οι εφάπαξ χρηματοδοτήσεις έχουν σκοπό να καλύψουν ειδικές ή έκτακτες ανάγκες της επιχείρησης. Η διάρκειά τους, που καθορίζεται από τις τράπεζες σε συνάρτηση με το ταμιακό πρόγραμμα της επιχείρησης και τις ανάγκες που καλύπτουν, είναι κατά κανόνα βραχυπρόθεσμη και κυμαίνεται από λίγες ημέρες μέχρι ένα έτος.

Παράδειγμα κίνησης λογαριασμού εφάπαξ (χωρίς καταλογισμό τόκων) είναι:

ημερομηνία	αιτιολογία	χρέωση	πίστωση	υπόλοιπο
24.2.2006	αρχική χορήγηση	100	-	100
24.3.2006	εισπρ. α' δόσης		50	50
24.4.2006	εισπρ. β' δόσης		50	0

- **Ανοιχτός αλληλόχρεος λογαριασμός**

Οι χρηματοδοτήσεις ανοιχτών λογαριασμών έχουν σκοπό να καλύψουν διαρκείς ανάγκες για κεφάλαιο κίνησης, που προκύπτουν από τη φύση του παραγωγικού και συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης. Ο πελάτης συμφωνεί με την τράπεζα ένα όριο (plafond), μέχρι το οποίο θα μπορεί να αναλαμβάνει ποσά για την κάλυψη των αναγκών του. Τα ποσά αυτά θα επιστρέφει, στη συνέχεια, εντός προκαθορισμένης προθεσμίας, πρόκειται δηλαδή για λογαριασμούς αυξομειούμενου υπολοίπου.

Παράδειγμα κίνησης ανοιχτού λογαριασμού με όριο 100 (χωρίς καταλογισμό τόκων) είναι:

ημερομηνία	αιτιολογία	χρέωση	πίστωση	υπόλοιπο
24.2.2006	αρχική χορήγηση	80	-	80
28.2.2006	χορήγηση	15	-	95
24.3.2006	είσπραξη	-	80	15
27.3.2006	χορήγηση	60	-	75

Τα χορηγούμενα όρια έχουν διάρκεια συνήθως ενός χρόνου, μετά τη λήξη του οποίου οι τράπεζες επανεξετάζουν τα στοιχεία του πελάτη καθώς και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης, προκειμένου να καθορίσουν νέο όριο για το επόμενο έτος.

Παρέχεται ακόμη η δυνατότητα εφοδιασμού πελατών που εμφανίζουν μεγάλη κίνηση λογαριασμού, με βιβλιάριο επιταγών. Με τις επιταγές αυτές μπορούν να κάνουν τις πληρωμές τους, χρεώνοντας ταυτόχρονα το λογαριασμό, χωρίς να εμφανίζονται στην τράπεζα. Η ευχέρεια αυτή μπορεί βεβαίως να οδηγήσει εύκολα σε χρέωση του λογαριασμού πέραν του εγκεκριμένου ορίου, και για το λόγο αυτό απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή, παρακολούθηση και εκχώρηση της ευχέρειας μόνο σε απόλυτα φερέγγυους

πελάτες.

Οι ανοιχτοί λογαριασμοί, λόγω της ευελιξίας που παρουσιάζουν, είναι ιδιαίτερα επιθυμητοί από τους πελάτες και έτσι αποτελούν την πλειοψηφία των χρηματοδοτήσεων για κεφάλαιο κίνησης. Θα πρέπει, ωστόσο, να ελέγχονται από τις τράπεζες, ώστε να αποφεύγεται το «πάγωμα» του λογαριασμού, η ανάληψη δηλαδή όλου του ορίου από την αρχή και η εξόφλησή του με ταυτόχρονες νέες χορηγήσεις, γιατί τότε απομακρυνόμαστε από τη λογική τους, οι πελάτες δεν τους συμπεριλαμβάνουν στις υποχρεώσεις του ταμιακού τους προγράμματος και η είσπραξή τους καθίσταται προβληματική.

Θα πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι οι τράπεζες δεν δεσμεύονται να τηρούν τα συμφωνηθέντα όρια καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, αντίθετα οφείλουν να παρακολουθούν από κοντά την εξέλιξη των εργασιών του πελάτη, προκειμένου να αυξάνουν ή και να μειώνουν το όριο της πίστωσης, αν χρειαστεί, σε ενδιάμεσο χρονικό διάστημα.

□ Χρηματοδότηση εγγυημένη με αξιόγραφα

Είναι η μορφή χρηματοδότησης κατά την οποία η τράπεζα χορηγεί δάνεια έναντι εμπορικών αξιογράφων (συναλλαγματικών, επιταγών ή γραμματίων), βάσει των οποίων ο πελάτης έχει απαιτήσεις από την αγορά. Η τράπεζα παρακρατά ένα περιθώριο, που κυμαίνεται περίπου στο 15%. Το ύψος του περιθωρίου εξαρτάται από τη φερεγγυότητα του πελάτη, το ποσοστό διαμαρτύρησης του χαρτοφυλακίου του καθώς και το χρόνο λήξης των αξιογράφων, προκειμένου να καλυφθούν οι τόκοι, τα έξοδα και τυχόν επιστροφές που θα προκύψουν στο μέλλον. Η λογική των χρηματοδοτήσεων αυτών είναι αφενός μεν να διευκολύνεται ο πελάτης, εισπράττοντας από την τράπεζα σε προγενέστερο χρόνο τις απαιτήσεις που έχει από την αγορά, η δε τράπεζα να λαμβάνει ως επιπρόσθετη εξασφάλιση για το δάνειο την ενοχή των υπόχρεων των αξιογράφων.

Πριν από τη χορήγηση, εκτός από τη φερεγγυότητα του δανειζομένου, θα πρέπει να ελέγχεται και η φερεγγυότητα των ενεχομένων στα αξιόγραφα καθώς και αν πρόκειται για προϊόντα πραγματικής εμπορικής συναλλαγής.

Επειδή τα δάνεια αυτής της μορφής παρέχουν μεγαλύτερη εξασφάλιση και συνδυάζονται με το ταμιακό πρόγραμμα της επιχείρησης, προτιμώνται από τις τράπεζες έναντι του ανοιχτού λογαριασμού ή της εφάπαξ χρηματοδότησης.

Από την άλλη μεριά πελάτες που δεν διαθέτουν επαρκή αξιόγραφα πελατείας τους αλλά διαπιστώνουν ότι θα ήταν ευκολότερο να αποσπάσουν από την τράπεζα χρηματοδότηση έναντι αξιογράφων, δεν διστάζουν σε κάποιες περιπτώσεις να ανταλλάσσουν «κατασκευασμένα» αξιόγραφα μεταξύ τους που δεν ανταποκρίνονται σε πραγματική εμπορική συναλλαγή.

Η εξακρίβωση της πραγματικότητας της συναλλαγής προκύπτει από τον έλεγχο των αντίστοιχων τιμολογίων και θα πρέπει να τεκμαίρεται και από το αντικείμενο απασχόλησης των συναλλασσόμενων μερών.

Όπως είναι αυτονόητο, η χρηματοδότηση παρόμοιων αξιογράφων εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για τη ρευστοποίηση του δανείου και είναι προτιμότερο, σε περιπτώσεις που

δεν υφίστανται εμπορικά αξιόγραφα, η τράπεζα να χορηγεί ακάλυπτους λογαριασμούς, ώστε να σταθμίζονται ακριβέστερα οι αναλαμβανόμενοι κίνδυνοι.

Το ποσοστό ανείσπραχτων - επιστραφέντων αξιογράφων είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη στάση της τράπεζας σε μελλοντικά αιτήματα χρηματοδότησης του πελάτη αυτού.

Παράδειγμα κίνησης λογαριασμού εγγυημένου με αξιόγραφα σε ποσοστό 120% (χωρίς καταλογισμό τόκων) είναι:

ημερομηνία	αιτιολογία	χρέωση	πίστωση	υπόλοιπο	υπόλοιπο αξιογράφων
24.2.2006	αρχική χορήγηση	200	-	200	240
22.3.2006	εισπρ. αξιογρ.		50	150	190
18.4.2006	εισπρ. αξιογρ.		20	130	170
•			•		

Με τον τρόπο αυτό, όπως είναι κατανοητό, μετά την είσπραξη των συναλλαγματικών δημιουργείται ένα απόθεμα, από το οποίο θα καλυφθούν τόκοι και άλλα έξοδα που θα προκύπτουν.

□ Καθαρή προεξόφληση

Είναι η μορφή χρηματοδότησης κατά την οποία ο πελάτης μεταβιβάζει με οπισθογράφηση αξιόγραφα στην τράπεζα πριν τη λήξη τους και εισπράττει το ποσό της ονομαστικής τους αξίας, αφού αφαιρεθούν οι τόκοι που αντιστοιχούν μέχρι τη λήξη, η προμήθεια και τα έξοδα.

Η χρηματοδότηση μέσω προεξοφλήσεων προσομοιάζει προς τις χρηματοδοτήσεις ενεχύρασης αξιογράφων, με τη διαφορά ότι εδώ υπολογίζεται ακριβώς το ποσό των τόκων και των εξόδων που θα προκύψουν και αποδίδεται στον πελάτη το υπόλοιπο, ενώ στις χρηματοδοτήσεις ενεχύρασης παρακρατείται ένα κατ' εκτίμηση ποσοστό επί της αξίας των αξιογράφων για την κάλυψη των τόκων και εξόδων και η εκκαθάριση του λογαριασμού γίνεται απολογιστικά στο τέλος της χρηματοδότησης.

Η διαφορά αυτή, που συνιστά ένα σοβαρό πλεονέκτημα για τις χρηματοδοτήσεις μέσω ενεχύρασης, καθόσον απλοποιείται κατά πολύ ο υπολογισμός του χορηγούμενου ποσού, είναι ο κύριος λόγος που η καθαρή προεξόφληση τείνει να υποκατασταθεί πλήρως από τις χρηματοδοτήσεις ενεχύρασης.

□ Χρηματοδοτήσεις με ενέχυρο εμπορεύματα

Πρόκειται για μία ακόμη μορφή χρηματοδότησης του κεφαλαίου κίνησης της επιχείρησης, κατά την οποία ενεχυράζονται υπέρ της τράπεζας και σε ασφάλεια του δανείου πρώτες ύλες ή έτοιμα προϊόντα κυριότητας του πιστούχου, ελεύθερα βάρους ή διεκδίκησης.

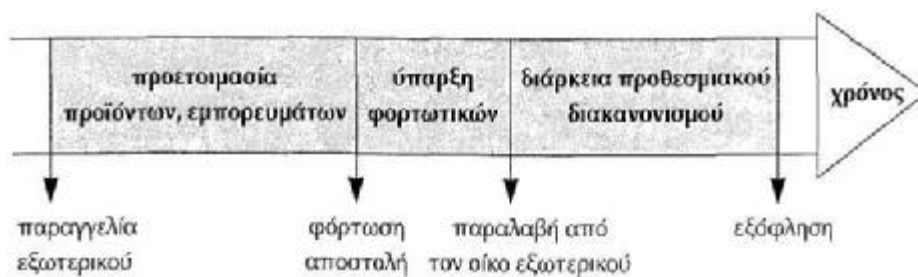
Θα πρέπει να είναι πράγματα γενικής χρησιμότητας, να φυλάσσονται, να ασφαρίζονται και να συντηρούνται, προκειμένου να διατεθούν ευχερώς στην αγορά από την τράπεζα, σε περίπτωση που το δάνειο δεν εξελιχθεί ομαλά.

Η φύλαξή τους καλό είναι να ανατίθεται στις Γενικές Αποθήκες, ώστε να απαλλάσσονται οι τράπεζες από τις σχετικές διαδικασίες.

Επειδή ο κίνδυνος της απαξίωσης ή καταστροφής των εμπορευμάτων είναι μεγάλος, η αξία τους δεν θεωρείται ουσιαστική εξασφάλιση για την τράπεζα και κατά κανόνα χρηματοδοτήσεις της μορφής αυτής αποφεύγονται.

□ **Εξαγωγικά δάνεια**

Οι εξαγωγικές επιχειρήσεις χρηματοδοτούνται με βραχυπρόθεσμα κεφάλαια κίνησης για την προετοιμασία και τη διενέργεια των εξαγωγών τους. Πιο συγκεκριμένα, η διαδικασία που ακολουθούν μπορεί να παρασταθεί σχηματικά:

Οι τρεις διαφορετικές φάσεις που αναφέρονται στο σχήμα διαφέρουν ως προς τις εξασφαλίσεις που θα μπορούσε να αντλήσει η χρηματοδοτούσα τράπεζα:

προετοιμασία προϊόντων, εμπορευμάτων

Η τράπεζα διαπιστώνει την ύπαρξη παραγγελιών, ελέγχοντας τυχόν συμβάσεις, fax κτλ., και χρηματοδοτεί το ύψος της παραγγελίας σε ποσοστό 70-80%.

Κατά τη φάση αυτή δεν υπάρχει συνήθως ουσιαστική εξασφάλιση, δεδομένου ότι η παραγγελία είναι δυνατόν να ακυρωθεί.

ύπαρξη φορτωτικών εγγράφων

Μετά τη φόρτωση του εμπορεύματος η τράπεζα είναι δυνατόν να εξασφαλιστεί ουσιαστικότερα, ενεχυράζοντας τα φορτωτικά έγγραφα, και για το λόγο αυτό το ποσοστό χρηματοδότησης φθάνει συνήθως στο 85-90% της αξίας των φορτωτικών.

Στη φάση αυτή και εφόσον η πίστωση καλύπτεται με εγγυητική επιστολή ή ενέγγυα πίστωση φερέγγυας τράπεζας, υφίσταται ουσιαστικότερη εξασφάλιση.

διάρκεια προθεσμιακού κανονισμού

Εφόσον η συμφωνία του πελάτη μας περιλαμβάνει και προθεσμιακό διακανονισμό, για να έχουμε θετική εξασφάλιση, απαιτείται πλέον η ύπαρξη εγγυητικής επιστολής φερέγγυας τράπεζας.

Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των εξαγωγικών δανείων εγκυμονεί κίνδυνους για την τράπεζα, που μπορεί να προέρχονται από την κακοπιστία του αγοραστή των εμπορευμάτων, από την κακή ποιότητα των προϊόντων, από συναλλαγματικά προβλήματα της χώρας προορισμού και άλλα, γεγονός που μας υποχρεώνει να ελέγχουμε με προσοχή τη φερεγγυότητα του εξαγωγέα και τη δυνατότητά του να ανταποκριθεί στην παραγγελία καθώς επίσης και να συλλέγουμε πληροφορίες για τον αγοραστή (εισαγωγέα του εξωτερικού).

1.5.2 Χρηματοδοτήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό

Ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων, το υψηλό κόστος του ανθρώπινου δυναμικού και κυρίως η ταχεία τεχνολογική εξέλιξη καθιστούν περισσότερο από ποτέ επιτακτική και αναγκαία τη διαρκή ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό των παγίων των επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα στις μεταποιητικές επιχειρήσεις, οι αποφάσεις σχετικά με την πραγματοποίηση επενδύσεων διαμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό το κόστος παραγωγής, την ποιότητα του προϊόντος και τη διάρκεια του παραγωγικού κύκλου, παράγοντες που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Ο διαρκές εκσυγχρονισμός, όμως, των παγίων απαιτεί συνήθως την απασχόληση μεγάλων επιχειρηματικών κεφαλαίων, η απόδοση των οποίων δεν είναι άμεση, αλλά κατανέμεται κατά κανόνα σε όλη τη διάρκεια ύπαρξής τους στην επιχείρηση. Για το λόγο αυτό, οι επιχειρηματίες, προκειμένου να μην απασχολήσουν δικά τους κεφάλαια, είτε γιατί δεν τα διαθέτουν είτε γιατί τους είναι απαραίτητα για την πραγματοποίηση των πωλήσεών τους, καταφεύγουν στον τραπεζικό δανεισμό.

Οι τράπεζες με τη σειρά τους ελέγχουν το κόστος της προτεινόμενης επένδυσης και τη σκοπιμότητά της, δηλαδή κατά πόσο η συμβολή της συγκεκριμένης επένδυσης στα αποτελέσματα της επιχείρησης θα είναι τέτοια ώστε, αφού αφαιρεθεί το δάνειο και οι τόκοι του να απομένει πραγματικό όφελος για την επιχείρηση.

Επομένως, η διάρκεια των δανείων αυτών κατανέμεται ανάλογα με το ρυθμό απόδοσης της επένδυσης και είναι κατά κανόνα μακροπρόθεσμη.

Το ύψος του δανείου ανέρχεται συνήθως στο 80% περίπου της συνολικής αξίας των παγίων, ώστε να συμμετέχει και η επιχείρηση με ίδια κεφάλαια.

Λόγω του ευρέως χρονικού ορίζοντα, τα δάνεια αυτής της μορφής εμπεριέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από εκείνα βραχείας διάρκειας και για το λόγο αυτό εξασφαλίζονται κατά κανόνα εμπραγμάτως, δεσμεύεται δηλαδή υπέρ της τράπεζας που έκανε τη χρηματοδότηση η κυριότητα του παγίου.

Τέλος, κατά την εξέταση παρόμοιων αιτημάτων, επειδή οι παγιοποιήσεις αυξάνουν κατά κανόνα και τις ανάγκες για κεφάλαιο κίνησης της επιχείρησης, θα πρέπει να συνεξετάζεται από τη χρηματοδοτούσα τράπεζα η πιθανότητα να ζητηθούν και δάνεια της μορφής αυτής.

Σε επόμενη ενότητα θα αναφερθούμε αναλυτικότερα στη διαδικασία χορήγησης δανείων με τις παραπάνω μορφές.

**NOMIKA
ΘΕΜΑΤΑ**

20

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η ενασχόληση με τις χρηματοδοτήσεις απαιτεί κάποιες βασικές νομικές γνώσεις. Οι γνώσεις αυτές θα μας βοηθήσουν να διασφαλίζουμε καλύτερα τα συμφέροντα της τράπεζας μας αλλά και να διευκολύνουμε τον πελάτη στις συναλλαγές του μαζί μας, καθοδηγώντας τον με σαφήνεια και αποτελεσματικότητα.

Εάν γνωρίζουμε, για παράδειγμα, τα έγγραφα που απαιτούνται για τον έλεγχο της νομιμοποίησης μιας εταιρείας, θα μπορέσουμε από την πρώτη στιγμή να ενημερώσουμε το πελάτη μας γι αυτά, και η αλληλογραφία με τη νομική μας υπηρεσία θα μειωθεί στο ελάχιστο.

Ακόμη, αν γνωρίζουμε τις προθεσμίες παραγραφών των αξιολογίων, θα φροντίσουμε έγκαιρα και έγκυρα -εφόσον παραμένουν ανείσπρακτα- για τη διεκδίκηση και την κατόπιν αυτής επιδίκασή τους.

Αν και απαιτούνται νομικές γνώσεις, λοιπόν, θα πρέπει να διευκρινίσουμε ότι δεν απαιτείται αλλά ούτε και επιτρέπεται να είμαστε «νομικοί», να αναλαμβάνουμε δηλαδή πρωτοβουλίες ή να δίνουμε ερμηνείες σε θέματα, για τα οποία αρμόδιο είναι το νομικό τμήμα της τράπεζάς μας.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, έγινε προσπάθεια η ύλη που θα ακολουθήσει να περιοριστεί επιλεκτικά σε συγκεκριμένα νομικά θέματα, χωρίς να γίνεται ανάπτυξη όλων των παραμέτρων τους, στις οποίες, αν χρειαστεί να ανατρέξουμε, θα πρέπει να καταφύγουμε στο νομικό τμήμα της τράπεζάς μας.

Στην ενότητα που θα ακολουθήσει, θα αναπτυχθούν τα παρακάτω θέματα:

2.1 ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΚΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

2.1.1 Πτώχευση

2.2 ΜΟΡΦΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

2.2.1 Προσωπικές εταιρείες

2.2.2 Κεφαλαιουχικές εταιρείες

2.2.3 Μικτές εταιρείες

2.4 ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

2.4.1 Ενοχικές εξασφαλίσεις

2.4.2 Εμπράγματα εξασφαλίσεις

2.5 ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

Μετά το τέλος της ενότητας αυτής θα πρέπει να είστε σε θέση να γνωρίζετε και στο βαθμό που προβλέπεται, να χειρίζεστε με αποτελεσματικότητα και ασφάλεια τα βασικά νομικά ζητήματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία των χρηματοδοτήσεων.

2.1 ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΚΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

Προκειμένου ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο (δια του εκπροσώπου του) να συνάψει μία οποιασδήποτε μορφής σύμβαση με τράπεζα, πρέπει να διαθέτει τη σχετική προς αυτό ικανότητα, δηλαδή, τη δικαιοπρακτική.

Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να γνωρίζουμε ποιοι, σύμφωνα με το νόμο, έχουν την ικανότητα αυτή. Έτσι όσοι έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους και δεν έχουν τεθεί υπό δικαστική ή νόμιμη απαγόρευση είναι σε θέση να συνάπτουν συμβάσεις και γενικότερα να δικαιοπρακτούν, εφόσον βέβαια υπάρχει και η σχετική δήλωση βούλησης.

Ειδικότερα, πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα έχουν όσοι πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- έχουν συμπληρώσει το 18ο της ηλικίας τους, όριο που αποδεικνύεται από το δελτίο ταυτότητας
- δεν έχουν τεθεί υπό δικαστική απαγόρευση, δεν έχει εκδοθεί, δηλαδή, δικαστική απόφαση που να τους απαγορεύει τις δικαιοπραξίες, Λόγω διαρκούς πνευματικής νόσου που αποκλείει τη χρήση της λογικής ή λόγω σωματικής αναπηρίας που αποκλείει την από μέρους τους επιμέλεια της προσωπικής τους περιουσίας
- δεν έχουν τεθεί υπό νόμιμη απαγόρευση, δεν έχει τελεσιδικήσει, δηλαδή, σε βάρος τους ποινή κακουργήματος.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι:

Εάν κατά την υπογραφή της σύμβασης, που αποτελεί σαφέστατα δικαιοπραξία, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα δεν έχουν τη δικαιοπρακτική ικανότητα, η σύμβαση θεωρείται σύμφωνα με το νόμο, ΑΚΥΡΗ, ακόμη κι αν υπήρχε ηγετική δήλωση βούλησης. Την ακυρότητα αυτή είναι δυνατόν να την επικαλεστεί ένα ή όλα τα συμβαλλόμενα μέρη αλλά και οποιοσδήποτε άλλος έχει έννομο συμφέρον.

Από όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, προκύπτει ότι στην καθημερινή πρακτική που αντιμετωπίζονται πολλά και ποικίλα αιτήματα χρηματοδότησης θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί σε ό,τι αφορά την ικανότητα των φυσικών και νομικών προσώπων για δικαιοπραξία.

Είναι δυνατόν, όμως, και παρά το γεγονός ότι οι πελάτες μας διαθέτουν δικαιοπρακτική ικανότητα, να μην είναι σε θέση να υπογράψουν εμπορικές συμβάσεις λόγω απώλειας της εμπορικής ιδιότητάς τους, σε περίπτωση που έχουν κηρυχθεί σε πτώχευση με δικαστική απόφαση.

Τι είναι όμως η πτώχευση, πότε και πώς κηρύσσεται;

2.1.1 Πτώχευση

Η πτώχευση είναι η κατάσταση, στην οποία περιέρχεται το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο που έχει εμπορική ιδιότητα ή ασκεί εμπορία, όταν σταματήσει τις πληρωμές του.

Προκειμένου η πτώχευση, ως κατάσταση, να είναι νομικά ισχυρή, θα πρέπει να εκδοθεί σχετική δικαστική απόφαση από το Πολυμελές Πρωτοδικείο της εμπορικής εγκατάστασης του φυσικού προσώπου (εμπόρου) ή του νομικού προσώπου (εμπορικής εταιρείας).

Η πτώχευση κηρύσσεται από το αρμόδιο δικαστήριο, όταν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, που είναι:

- η εμπορική ιδιότητα, δεδομένου ότι πτωχεύουν μόνον οι έμποροι
- η παύση των πληρωμών των εμπορικών χρεών του εμπόρου ή η επίσημη δήλωσή του ότι αναστέλλει τις πληρωμές του.

Έτσι, αν συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, το δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί και να κηρύξει σε πτώχευση το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο:

- είτε κατόπιν αιτήσεως κάποιου δανειστή
- είτε κατόπιν δηλώσεως του εμπόρου προς το γραμματέα του δικαστηρίου ότι αναστέλλει την πληρωμή των εμπορικών του χρεών
- είτε αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο.

Σημασία πρέπει να δίνεται όχι μόνο στην απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση αλλά και σε τυχόν αίτηση δανειστού για κήρυξη πτώχευσης, διότι μπορεί να οριστεί χρόνος παύσης των πληρωμών προγενέστερος της απόφασης, οπότε οι εντός της ύποπτης περιόδου πράξεις της πτώχευσης που αφορούν περιουσιακά του στοιχεία δυνατόν να ανακληθούν. Με την κήρυξη της πτώχευσης παύει η διαδικασία ατομικής δίωξης του πτωχεύσαντος.

Οι συνέπειες της πτώχευσης, όσον αφορά τον πτωχεύσαντα έμπορο, διακρίνονται σε:

- προσωπικές και
- περιουσιακές

- Προσωπικές συνέπειες

Οι προσωπικές συνέπειες της πτώχευσης συνίστανται στην απώλεια ορισμένων δικαιωμάτων, που διαφοροποιούνται επί φυσικών και νομικών προσώπων.

Έτσι, τα φυσικά πρόσωπα χάνουν δικαιώματα, όπως το δικαίωμα «του εκλέγεσθαι», ή ικανότητες, όπως είναι ο διορισμός σε δημόσια λειτουργήματα ή περιορίζονται ατομικές ελευθερίες με την μη κατοχύρωση του απορρήτου της αλληλογραφίας, την επιβολή προσωπικής κράτησης κτλ.

Για τα νομικά πρόσωπα οι προσωπικές συνέπειες αφορούν κυρίως τη λύση τους αλλά βαρύνουν και ατομικά τα μέλη τους.

- Περιουσιακές συνέπειες

Οι περιουσιακές συνέπειες της πτώχευσης συνίστανται κυρίως στην πτωχευτική απαλλοτρίωση, εξαιτίας της οποίας αυτός που έχει κηρυχθεί σε πτώχευση (είτε πρόκειται περί φυσικού είτε πρόκειται περί νομικού προσώπου) δεν έχει το δικαίωμα διαχείρισης και διάθεσης της περιουσίας του, που καθίσταται, μετά την κήρυξη της πτώχευσης, πτωχευτική και προορίζεται για την ικανοποίηση των πτωχευτικών δανειστών.

Αν και η πτώχευση δεν επιφέρει απώλεια δικαιοπρακτικής ικανότητας, παρόλα αυτά

στερεί τον πτωχό από το δικαίωμα να υπογράψει εμπορική σύμβαση με τράπεζα.

Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία της πτώχευσης και αφού κηρυχθεί από το καθ' ύλην και κατά τόπο αρμόδιο δικαστήριο, τα όργανα της πτώχευσης που ορίζονται από το νόμο είναι:

- το πτωχευτικό δικαστήριο, που ασκεί την εποπτεία επί της διαδικασίας
- ο εισηγητής της πτώχευσης, που εποπτεύει και πολλές φορές κινεί τη διαδικασία
- ο σύνδικος της πτώχευσης, ο οποίος διαχειρίζεται την πτωχευτική περιουσία, επαληθεύει τις απαιτήσεις και κινεί την όλη διαδικασία της πτώχευσης μέχρι την ικανοποίηση των πιστωτών κτλ., στο βαθμό που επαρκεί η πτωχευτική περιουσία, και τέλος
- η συνέλευση των πιστωτών, που λαμβάνει αποφάσεις, οι οποίες αφορούν κυρίως τον πτωχευτικό συμβιβασμό.

Η πτώχευση περατούται είτε με τον πτωχευτικό συμβιβασμό είτε με την εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας (ένωση των πιστωτών).

Η ανάπτυξη των θεμάτων της δικαιοπρακτικής ικανότητας και πτώχευσης που προηγήθηκε στοχεύει στο να επιστήσει την προσοχή των συναδέλφων που ασχολούνται με τις χρηματοδοτήσεις στον εφ' όλης της ύλης έλεγχο των συναλλασσομένων, σε συνδυασμό βέβαια και με άλλους χρηματοοικονομικής μορφής ελέγχους, ώστε να αποφεύγονται ακυρότητες των συμβάσεων ή κάθε άλλης μορφής εμπλοκές.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε και την έννοια της πληρεξουσιότητας που επίσης σχετίζεται με τη διενέργεια ασφαλών συναλλαγών.

2.2 ΜΟΡΦΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Όπως προαναφέρθηκε, πριν από κάθε συναλλαγή με εταιρεία θα πρέπει να ελέγχεται κατά πόσο η εταιρεία αυτή έχει συστηθεί σύμφωνα με όσα προβλέπονται από το νόμο αλλά και κατά πόσο το φυσικό πρόσωπο που ενεργεί τις συναλλαγές για λογαριασμό της τη δεσμεύει πραγματικά. Σε διαφορετική περίπτωση, είναι δυνατόν να γίνουν συναλλαγές τις οποίες δεν θα αναγνωρίζει η εταιρεία και κατά συνέπεια θα αποβούν - πιθανότατα - ζημιογόνες για την τράπεζάς μας.

Για το λόγο αυτό, οι νομικές υπηρεσίες της κάθε τράπεζας αναλαμβάνουν να ελέγχουν τα δικαιολογητικά των εταιρειών και να γνωματεύουν για το νόμιμο της σύστασης, τη διάρκειά της, τους νόμιμους εκπροσώπους αλλά και τις πράξεις που οι τελευταίοι είναι εξουσιοδοτημένοι να ενεργούν.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι γνωματεύσεις των νομικών υπηρεσιών γίνονται βάσει των δικαιολογητικών που τους αποστέλλουμε. Είναι, όμως, δυνατόν να υπάρξουν τροποποιήσεις εκ μέρους των εταιρειών στο μέλλον που να τις καθιστούν ανίσχυρες. Έτσι, εάν για παράδειγμα αλλάξει ο εκπρόσωπος της εταιρείας και δεν ενημερωθεί η τράπεζα, ενδέχεται να συνεχιστούν οι συναλλαγές με τον προηγούμενο εκπρόσωπο, γεγονός που εκθέτει άμεσα τα συμφέροντά μας.

Θα πρέπει, λοιπόν, πριν από κάθε συναλλαγή μας με εκπρόσωπο εταιρείας να ζητάμε να δηλώνονται υπευθύνως τυχόν τροποποιήσεις που έγιναν στο διάστημα που μεσολάβησε,

παράλληλα δε να προσκομίζονται τα σχετικά έγγραφα.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τα βασικά χαρακτηριστικά των εμπορικών εταιρειών, όπως προβλέπονται από το νόμο, και θα παραθέσουμε ενδεικτικό πίνακα των δικαιολογητικών που θα πρέπει να αποστέλλουμε στη νομική μας υπηρεσία για τη σχετική γνωμάτευση σύστασης και εκπροσώπησης.

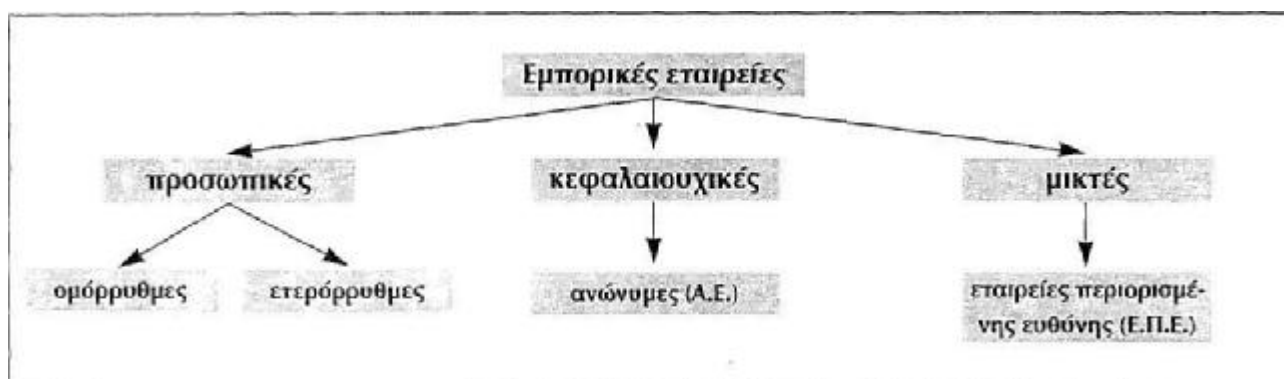
Εμπορική εταιρεία είναι η σύμφωνα με το νόμο συγκέντρωση δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων, που εισφέρουν ή συμμετέχουν από κοινού, έχουν κοινές επιδιώξεις και οικονομικό, κατά κανόνα, στόχο.

Οι εταιρείες, ανάλογα με το βαθμό ευθύνης και συνεισφοράς που επιθυμούν να έχουν τα μέλη τους, διακρίνονται από τον Εμπορικό Νόμο σε τρεις καταρχήν κατηγορίες:

- προσωπικές
- κεφαλαιουχικές
- μικτές

Ειδικότερα, οι **προσωπικές** εταιρείες περιλαμβάνουν: τις ομόρρυθμες και τις ετερόρρυθμες

Οι **κεφαλαιουχικές** περιλαμβάνουν: τις ανώνυμες εταιρείες (Α.Ε.) και οι **μικτές** περιλαμβάνουν: τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

Η διάκριση αυτή έχει μεγάλη σημασία για τις τράπεζες, γιατί ο βαθμός ευθύνης των φορέων των επιχειρήσεων που χρηματοδοτούν είναι μία από τις σημαντικότερες εξασφαλίσεις.

Έτσι, πριν από κάθε χρηματοδότηση πρέπει να ελέγχεται το νομότυπο της σύστασης και η εκπροσώπηση της εταιρείας. Για το λόγο αυτό, θα αναφέρουμε στη συνέχεια τα κύρια χαρακτηριστικά των εταιρειών και θα παραθέσουμε ενδεικτικό κατάλογο των δικαιολογητικών που θα πρέπει να ζητάμε, ανάλογα με τη μορφή της κάθε εταιρείας, προκειμένου να προχωρήσουμε σε χρηματοδότηση ή γενικότερη συνεργασία μαζί της.

Πριν από τη γνωμάτευση του νομικού μας τμήματος σχετικά με την εκπροσώπηση της εταιρείας δεν πρέπει να προχωρούμε σε καμία συναλλαγή με την εταιρεία αυτή.

2.2.1 Προσωπικές εταιρείες

Προσωπικές είναι οι εταιρείες που βασίζονται κυρίως στα πρόσωπα που τις αποτελούν και στις μεταξύ τους σχέσεις, ανεξάρτητα από την οικονομική συνεισφορά του καθένα από αυτά.

Οι προσωπικές εταιρείες διακρίνονται σε:

- ομόρρυθμες και
- ετερόρρυθμες

Ομόρρυθμες Εταιρείες (Ο.Ε.)

Ομόρρυθμη εταιρεία είναι η εταιρεία που συστήνεται μεταξύ δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων, που έχουν σκοπό να ασκούν εμπορία υπό εταιρική επωνυμία.

Όλοι οι εταίροι ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον για το σύνολο της οφειλής (αλληλέγγυα), έκαστος με την ατομική του περιουσία, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία δεν αναφέρεται ονομαστικά στην επωνυμία της επιχείρησης.

Η ευθύνη των εταίρων εκτείνεται σε όλη την προσωπική τους περιουσία, ανεξάρτητα από το ποσό της κεφαλαιακής συνεισφοράς τους ή της ενεργού συμμετοχής τους στις δραστηριότητες της εταιρείας.

Θα πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι ατομικές οφειλές των εταίρων δεν βαρύνουν την εταιρεία.

Σύσταση της Ο.Ε.

Για τη σύσταση της Ο.Ε. απαιτείται ιδιωτικό συμφωνητικό ή συμβολαιογραφικό έγγραφο, όπου, μεταξύ των άλλων, αναφέρονται η έδρα, το κεφάλαιο, η επωνυμία της εταιρείας, τα μέλη, τα ποσοστά συμμετοχής τους, ο εκπρόσωπος, ο διαχειριστής, η διάρκεια και ο σκοπός της εταιρείας κτλ.

Το εταιρικό αυτό, προκειμένου να είναι έγκυρο, θα πρέπει να καταχωρίζεται στα βιβλία του Πρωτοδικείου της έδρας της επιχείρησης μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την ημέρα κατάρτισης του. Επίσης, θα πρέπει να θεωρείται από το οικείο επιμελητήριο (εμπορικό, βιομηχανικό, κτλ.) του τόπου της έδρας του προσώπου.

Σε περίπτωση που τα μέλη της εταιρείας αποφασίσουν την αλλαγή κάποιων βασικών όρων του καταστατικού, θα πρέπει να συντάξουν τροποποιητικό του, και να ακολουθηθεί η ίδια διαδικασία δημοσιότητας.

Λύση της Ο.Ε.

Η λύση της εταιρείας επέρχεται:

- Με την πάροδο του χρόνου, αν έχει συστηθεί για ορισμένο χρόνο. Στην περίπτωση, όμως, που η εταιρεία συνεχίζει τις δραστηριότητες της και μετά την παρέλευση του προβλεπόμενου από το καταστατικό χρόνου, θεωρείται ότι η διάρκειά της ανανεώθηκε σιωπηρά έπ' αόριστον.
- Με την πραγματοποίηση του εταιρικού σκοπού ή την αδυναμία πραγματοποίησής του.
- Με καταγγελία, εφόσον υπάρχει σπουδαίος λόγος.
- Με το θάνατο, την αφάνεια ή την πτώχευση ενός από τους εταίρους, εκτός εάν υπάρχει αντίθετη πρόβλεψη στο καταστατικό.

Αν έχει προβλεφθεί ότι η εταιρεία δεν θα λυθεί αλλά θα συνεχιστεί από τους επιζώντες και τους κληρονόμους του αποβιώσαντα, τότε απαιτείται να προσκομιστούν τα έγγραφα της νομιμοποίησης των κληρονόμων καθώς και η σχετική για τη συνέχιση της εταιρείας σύμβαση. Αν μεταξύ των κληρονόμων υπάρχει ανήλικος, θα πρέπει να υπάρχει απόφαση του δικαστηρίου που να επιτρέπει τη συμμετοχή του στην εταιρεία.

Μετά τη λύση της εταιρείας για οποιονδήποτε από τους παραπάνω λόγους, ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης και της διανομής, κατά το οποίο ρευστοποιείται το ενεργητικό της, ικανοποιούνται οι τυχόν δανειστές της και το υπόλοιπο διανέμεται στους εταίρους, ανάλογα με τα ποσοστά συμμετοχής του καθένα.

Πτώχευση της Ο.Ε.

Στην περίπτωση πτώχευσης της Ο.Ε., συμπαρασύρονται σε πτώχευση και τα μέλη της, ενώ αντίθετα στην περίπτωση πτώχευσης ενός ή περισσότερων μελών, η εταιρεία οδηγείται σε λύση και όχι σε πτώχευση ή, αν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά μέσω του καταστατικού, συνεχίζει τις εργασίες της με τους υπόλοιπους εταίρους.

□ Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)

Ετερόρρυθμη εταιρεία είναι εκείνη, όπου τουλάχιστον ένα από τα μέλη της είναι ομόρρυθμο μέλος και κατά συνέπεια ευθύνεται εις ολόκληρον και απεριόριστα με την ατομική του περιουσία για τα εταιρικά χρέη, ενώ ένα τουλάχιστον από τα μέλη της ευθύνεται μέχρι του ποσού της συμμετοχής του (ετερόρρυθμο μέλος).

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση που ετερόρρυθμο μέλος αναφέρεται στην εταιρική επωνυμία, τότε το μέλος αυτό ευθύνεται ως ομόρρυθμο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Από τα έγγραφα που μας προσκόμισε η εταιρεία Γ. ΒΑΡΚΑΡΗΣ και Σια Ε.Ε. προκύπτει ότι αποτελείται από τους Δήμητρα Βαρκάρη 50% (ομόρρυθμο μέλος) και Γιώργο Βαρκάρη 50% (ετερόρρυθμο μέλος).

Σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, ο Γιώργος Βαρκάρης, αν και ετερόρρυθμο μέλος, ευθύνεται ως ομόρρυθμο.

Σύσταση - Λύση - Πτώχευση της Ε.Ε.

Σε ό,τι αφορά τη σύσταση, λύση και πτώχευση της ετερορρυθμού εταιρείας, ισχύει ό,τι και στις ομόρρυθμες.

Θα πρέπει, πάντως, να διευκρινιστεί ότι η πτώχευση της ετερορρυθμού εταιρείας συμπαράσχει μόνο το ομόρρυθμο μέλος και όχι το ετερόρρυθμο.

2.2.2 Κεφαλαιουχικές Εταιρείες

Σε αντίθεση με τις προσωπικές εταιρείες, κεφαλαιουχικές είναι αυτές που βασίζονται στο κεφάλαιο που συγκεντρώνεται από τις εισφορές των μελών τους.

Κεφαλαιουχικές εταιρείες είναι οι ανώνυμες εταιρείες.

Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)

Ανώνυμη εταιρεία είναι αυτή που το κεφάλαιο της διαιρείται σε ισότιμα και μεταβιβάσιμα μερίδια (μετοχές) και της οποίας όλοι οι εταίροι-μέτοχοι ευθύνονται μέχρι το ποσό της εισφοράς τους, δεν ευθύνονται, δηλαδή, σε καμία περίπτωση με την ατομική τους περιουσία.

Οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία, και ο δεσμός των εταίρων είναι χαλαρός. Αυτό σημαίνει ότι ο θάνατος, η πτώχευση ή οποιαδήποτε άλλη μεταβολή στο πρόσωπο των εταίρων δεν επηρεάζει την εταιρεία. Η σχέση των εταίρων με την εταιρεία βασίζεται στα εταιρικά μερίδια, δηλαδή στις μετοχές.

Η μετοχή είναι συγχρόνως:

- ένα από τα ισότιμα μερίδια, στα οποία διαιρείται το κεφάλαιο της εταιρείας
- το δικαίωμα συμμετοχής στην εταιρεία
- το αξιόγραφο που ενσωματώνει τα δικαιώματα του μετόχου.

Στη μετοχή δεν αναγράφεται, κατά κανόνα, το όνομα του κατόχου της, είναι δηλαδή, ανώνυμη και ελεύθερα μεταβιβάσιμη.

Ωστόσο, υπάρχουν εξαιρέσεις υποχρεωτικά ονομαστικών μετοχών, κυριότερες των οποίων είναι οι μετοχές τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών, των ΜΜΕ, των εκδοτικών εταιρειών κτλ.

Η αξία της κάθε μετοχής ποικίλει, ανάλογα με τη μέθοδο με την οποία την προσεγγίζουμε.

Έτσι:

Ονομαστική αξία είναι η αξία της μετοχής που αναγράφεται πάνω στο σώμα της.

Λογιστική ή θεωρητική αξία είναι η αξία της μετοχής που προκύπτει αν διαιρέσουμε την καθαρή θέση της Α.Ε., όπως αυτή αναφέρεται στα λογιστικά της βιβλία, δια του αριθμού των μετοχών.

Πραγματική ή εσωτερική αξία της μετοχής είναι εκείνη που προκύπτει αν διαιρέσουμε την πραγματική περιουσία, όπως αυτή εκτιμάται κατά τη στιγμή του υπολογισμού, δια του αριθμού των μετοχών.

Χρηματιστηριακή αξία είναι η αξία που διαμορφώνεται καθημερινά κατά το κλείσιμο του δελτίου τιμών του Χρηματιστηρίου Αξιών, εφόσον η Α.Ε. είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο.

Σύσταση της Α.Ε.

Η Α.Ε. είναι δυνατόν να συστηθεί από νομικά ή φυσικά πρόσωπα.

Σύμφωνα με το Νόμο 2190/20, όπως αυτός ισχύει σήμερα, για τη σύσταση Α.Ε. απαιτούνται:

- Καταστατικό, δια συμβολαιογραφικού εγγράφου, που να περιλαμβάνει την επωνυμία, την έδρα, τη διάρκεια, το ποσό και τον τρόπο καταβολής του μετοχικού κεφαλαίου, τον αριθμό μετοχών, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου και των γενικών συνελεύσεων της, τα ελεγκτικά της όργανα, τα δικαιώματα των μετόχων, θέματα σχετικά με τον ισολογισμό και την κατανομή των κερδών, τη διάλυση και εκκαθάριση της εταιρείας.
- Θεώρηση από το οικείο επιμελητήριο (αναφορικά με την επωνυμία).
- Άδεια σύστασης και έγκριση του καταστατικού από αρμόδια διοικητική αρχή (νομαρχία) και κατ' εξαίρεση έγκριση με υπουργική απόφαση στις περιπτώσεις τραπεζών, ασφαλιστικών εταιρειών, εταιρειών επενδύσεων κεφαλαίου και αμοιβαίων κεφαλαίων.
- Δημοσίευση του καταστατικού στο δελτίο Ανωνύμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης του Φύλλου Εφημερίδας Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.).

Η νομική προσωπικότητα ωστόσο της Α.Ε. αποκτάται από την καταχώριση της Α.Ε. στο μητρώο Α.Ε. της νομαρχίας.

- Ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο δρχ. 10.000.000.

Όργανα διοίκησης; της Α.Ε.

Τα όργανα διοίκησης των Ανωνύμων Εταιρειών είναι:

- **η γενική συνέλευση** των μετόχων, που είναι το ανώτατο όργανο της εταιρείας, το οποίο καθορίζει τους στόχους της επιχείρησης και αποφασίζει για κάθε σημαντική εταιρική υπόθεση.
- **το διοικητικό συμβούλιο**, που εκλέγεται από τη γενική συνέλευση και διοικεί την εταιρεία (διαχείριση-εκπροσώπηση). Το διοικητικό συμβούλιο είναι δυνατόν να ανακληθεί από τη γενική συνέλευση χωρίς καμία αιτιολογία.
- **οι ελεγκτές**, που ορίζονται από τη γενική συνέλευση, οφείλουν κατά τη διάρκεια της χρήσης να παρακολουθούν τη λογιστική και διαχειριστική κατάσταση της εταιρείας και υποχρεούνται να προβαίνουν στις αναγκαίες υποδείξεις προς το διοικητικό συμβούλιο παρέχοντας κάθε σχετική πληροφορία προς τη γενική συνέλευση.

Λύση της Α.Ε.

Η λύση της Α.Ε. επέρχεται:

- με την πάροδο του χρόνου διάρκειας

Επισημαίνεται ότι δεν επιτρέπεται σιωπηρή παράταση της διάρκειας της Α.Ε., όπως συμβαίνει στις προσωπικές εταιρείες (ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες).

- με απόφαση της γενικής συνέλευσης
- με την κήρυξη της Α.Ε. σε πτώχευση

Είναι προφανές ότι η πτώχευση της Α.Ε. δεν επηρεάζει κατά κανένα τρόπο τους εταίρους, οι οποίοι δεν ευθύνονται πέραν του ποσού της εισφοράς τους, αλλά ούτε και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου.

- σε περίπτωση που ανακληθεί η άδεια σύστασής της από τη διοικητική αρχή που την εξέδωσε.

2.2.3 Μικτές Εταιρείες

Μικτές εταιρείες είναι οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που συνδυάζουν χαρακτηριστικά προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιρειών.

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

Το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε., όπως και στις κεφαλαιουχικές εταιρείες (Α.Ε.), συγκεντρώνεται από τις εισφορές των εταίρων (εταιρικά μερίδια), με τη διαφορά, όμως, ότι στις Ε.Π.Ε. δεν είναι δυνατή η απεικόνιση των εταιρικών μεριδίων σε μετοχές.

Το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. διαιρείται σε εταιρικά μερίδια, το καθένα από τα οποία δεν επιτρέπεται μεν να είναι μικρότερο των δρχ. 30€ θα πρέπει, ωστόσο, να είναι ακέραιο πολλαπλάσιο των ευρώ 30€(60€, 90€, 600€κτλ.).

Κάθε εταίρος μπορεί να συμμετέχει στο σχηματισμό του εταιρικού κεφαλαίου με περισσότερα μερίδια, τα οποία αποτελούν τη μερίδα συμμετοχής του.

Η ευθύνη των εταίρων περιορίζεται στο ποσό της συμμετοχής τους μέσω της εταιρικής μερίδας.

Προκειμένου να γίνει κατανοητή η διαφορά μεταξύ εταιρικού μεριδίου και μερίδας συμμετοχής, ας δούμε ένα παράδειγμα:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Έστω ότι έχει συστηθεί Ε.Π.Ε. μεταξύ των Α, Β, Γ και Δ εταίρων με κεφάλαιο 30.000€ και το εταιρικό μερίδιο έχει καθοριστεί στις 3.000€

Αν οι εισφορές των εταίρων είναι διαφορετικές π.χ. ο Α εισφέρει 15.000€, ο Β 9.000€, ο Γ και ο Δ από 3.000€ τότε ο καθένας από αυτούς μετέχει μεν με μία μερίδα συμμετοχής αλλά ο Α έχει πέντε εταιρικά μερίδια, ο Β έχει τρία, ενώ ο Γ και ο Δ έχουν ένα εταιρικό μερίδιο.

Είναι δυνατόν το εταιρικό μερίδιο να έχει καθοριστεί στις 7.500€ και ο καθένας από αυτούς να έχει εισφέρει 7.500€ Τότε ο κάθε εταίρος συμμετέχει με μία μερίδα συμμετοχής και ένα εταιρικό μερίδιο.

Σύσταση της Ε.Π.Ε.

Για τη σύσταση της Ε.Π.Ε. απαιτούνται:

- Καταστατικό δια συμβολαιογραφικής πράξης στο οποίο να αναφέρονται η εταιρική επωνυμία, ο σκοπός, η διάρκεια, η έδρα, οι μερίδες συμμετοχής των εταίρων καθώς επίσης και τα εταιρικά τους μερίδια.
- Δημοσίευση του καταστατικού στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, στο δελτίο Αωνύμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Φ.Ε.Κ.), και καταχώριση του στο αρμόδιο Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας.
- Ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο 18.000€

Όργανα Διοίκησης της Ε.Π.Ε.

Τα όργανα διοίκησης της Ε.Π.Ε. είναι:

- η γενική συνέλευση των εταίρων, κατά πλειοψηφία εταίρων και μεριδίων.

Ο μικτός χαρακτήρας της Ε.Π.Ε. εκφράζεται κατά τη διοίκηση της εταιρείας, όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται μεν από την πλειοψηφία των εταιρικών μεριδίων, ταυτόχρονα όμως απαιτείται και η πλειοψηφία όσων κατέχουν τις μερίδες συμμετοχής (δηλαδή απαιτείται συγχρόνως πλειοψηφία κεφαλαίου και προσώπων).

- ο διαχειριστής

Οι εταιρικές υποθέσεις διεκπεραιώνονται από το διαχειριστή, που εκλέγεται από τη γενική συνέλευση κατά πλειοψηφία σε περίπτωση που δεν έχει διοριστεί απευθείας από το καταστατικό.

Αν δεν έχει διοριστεί διαχειριστής, τη διαχείριση ασκούν όλοι οι εταίροι.

Λύση της Ε.Π.Ε.

Η λύση της Ε.Π.Ε. επέρχεται:

- με την πάροδο του χρόνου διάρκειας, η οποία αναφέρεται στο καταστατικό
- με απόφαση της γενικής συνέλευσης
- με κήρυξή της σε πτώχευση

Η πτώχευση της Ε.Π.Ε. δεν συμπαρασύρει τους εταίρους ή το διαχειριστή αλλά ούτε και η πτώχευση ενός από αυτούς μπορεί να συμπαρασύρει σε πτώχευση την Ε.Π.Ε., εκτός κι αν αυτό προβλέπεται από το καταστατικό της.

- ύστερα από δικαστική απόφαση, για περιπτώσεις που προβλέπονται από το νόμο.

Μετά τη σύντομη αναφορά που έγινε στις εμπορικές εταιρείες, τις μορφές και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, σας παραθέτουμε στη συνέχεια ενδεικτικό πίνακα των δικαιολογητικών που απαιτούνται από τις νομικές υπηρεσίες για τη γνωμάτευση της σύστασης και εκπροσώπησής τους.

Τα δικαιολογητικά αυτά φυλάσσονται κατά κανόνα από την υπηρεσία

χρηματοδοτήσεων σε φακέλους.

2.3 ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Εξασφαλίσεις είναι τα μέτρα που λαμβάνουμε κατά τη χορήγηση ενός δανείου ή μιας πίστωσης γενικότερα και έχουν στόχο να μας καλύψουν στην περίπτωση κατά την οποία ο δανειζόμενος δεν θα μας επιστρέψει, σύμφωνα με τους προσυμφωνημένους όρους, τόσο το κεφάλαιο όσο και τους τόκους. Η διαδικασία λήψης των εξασφαλίσεων καθώς επίσης και η ενεργοποίησή τους, προκειμένου να ρευστοποιηθεί κάποια απαίτησή μας, προβλέπονται από το νόμο κατά περίπτωση.

Ένα μεγάλο μέρος της απασχόλησης των υπηρεσιών χορηγήσεων περιλαμβάνει διαδικασίες σχετικές με τις εξασφαλίσεις, όπως είναι η κατάρτιση των συμβάσεων, ο έλεγχος ακίνητης περιουσίας των πελατών και η εκτίμησή της, ο έλεγχος των τυπικών στοιχείων των επιταγών που ενεχυράζονται, η φερεγγυότητα των εκδοτών τους κτλ.

Οι διαδικασίες αυτές αφενός μεν είναι σε μεγάλο βαθμό τυποποιημένες από τις τράπεζες αφετέρου δε γίνονται σε χρονική στιγμή κατά την οποία υπάρχει ένα θετικό κλίμα με τον πελάτη, μια και λαμβάνονται πριν ή κατά τη διάρκεια της συνεργασίας μας μαζί του.

Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να τις θεωρούμε πολλές φορές ως περιττό φόρτο εργασίας και τελικά να μην διαθέτουμε την απαραίτητη προσοχή κατά τη διαδικασία λήψης τους, όπως αυτή προβλέπεται από το νόμο αλλά και από τις εσωτερικές εγκυκλίους της Τράπεζάς μας.

Οι εξασφαλίσεις, εκτός από εκείνες που συνδέονται άμεσα με τη ρευστοποίηση του δανείου, όπως είναι η ενεχύραση των επιταγών, έχουν προορισμό να ενεργοποιηθούν μόνο κατά τη χρονική στιγμή που θα βρισκόμαστε σε αντιδικία με τον πελάτη (οφειλέτη πλέον), οπότε το κλίμα συνεργασίας θα έχει ανατραπεί και η προσπάθειά του θα είναι να εκμεταλλευτεί τις δικές μας παρατυπίες και παραλήψεις που έγιναν κατά τη λήψη τους.

Έτσι, λοιπόν, λάθη στη διαδικασία λήψης εξασφαλίσεων, όπως είναι η παράλειψη, η διόρθωση ή ξέσμα στη σύμβαση, θα μπορούσαν να προκαλέσουν επιχειρήματα ή αμφισβητήσεις σχετικά με τις υπογραφές του πρωτοφειλέτη.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις συνηθέστερες μορφές εξασφαλίσεων καθώς και το τρόπο που τις λαμβάνουμε.

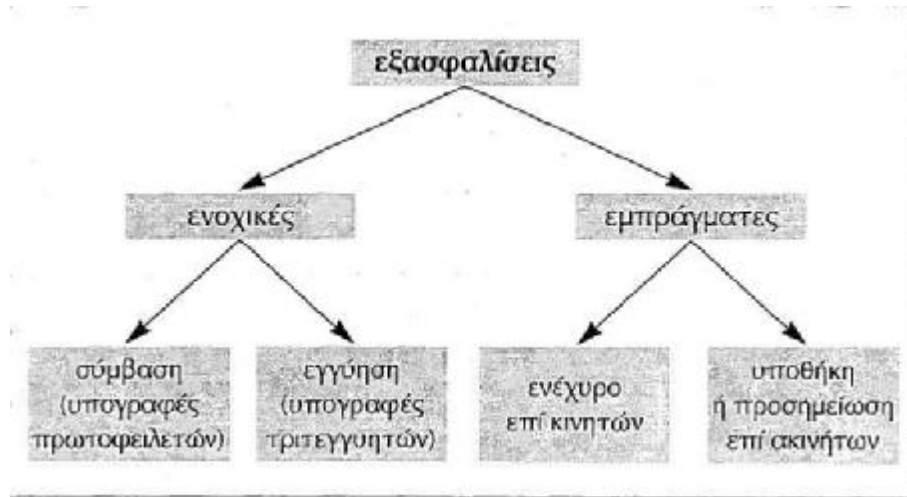
Οι εξασφαλίσεις χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

- ενοχικές
- εμπράγματατες

Οι **ενοχικές** έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό την ενοχή-υποχρέωση που δημιουργείται μέσω της υπογραφής του πρωτοφειλέτη ή των εγγυητών και διακρίνονται στη σύμβαση και την εγγύηση, ενώ οι εμπράγματατες τα πράγματα -κινητά ή ακίνητα- που δεσμεύονται υπέρ του δανειστή και διακρίνονται στο ενέχυρο επί κινητών και στην υποθήκη ή προσημείωση επί ακινήτων.

Όπως είναι κατανοητό, η υπογραφή του πιστούχου είναι μία αυτονόητη εξασφάλιση σε κάθε πίστωση, ενώ όλες οι άλλες εξασφαλίσεις μπορεί να θεωρηθούν πρόσθετες, γιατί λαμβάνονται προαιρετικά και κατά περίπτωση.

2.3.1 Ενοχικές εξασφαλίσεις

Σε αυτές περιλαμβάνονται οι συμβάσεις, δια των οποίων οι οφειλέτες ενέχονται, δηλαδή ευθύνονται με την υπογραφή τους, και οι εγγυήσεις, δια των οποίων τρίτοι ευθύνονται με την υπογραφή τους για τις οφειλές των δανειοληπτών.

α. Συμβάσεις

Κάθε χρηματοδότηση είναι μία συμφωνία μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη που περιλαμβάνει επιμέρους όρους και καλύπτεται από αντίστοιχα έγγραφα.

Το κυριότερο από τα έγγραφα αυτά είναι η σύμβαση, που ουσιαστικά καθιστά υπεύθυνο το δανειολήπτη για την εμπρόθεσμη εξόφληση του δανείου και θα πρέπει να υπογράφεται σε κάθε περίπτωση. Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάρτιση της σύμβασης είναι ο πελάτης, είτε είναι φυσικό είτε είναι νομικό πρόσωπο, να έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα.

Οι συμβάσεις καταρτίζονται από τις νομικές υπηρεσίες των τραπεζών και, ανάλογα με την περίπτωση, χρησιμοποιείται ο αντίστοιχος τύπος ή είναι δυνατόν να ζητήσουμε την κατ' εξαίρεση κατάρτιση ειδικής σύμβασης, εφόσον δεν μας καλύπτουν οι υπάρχουσες. Οι συμβάσεις περιγράφουν την κύρια οφειλή και χωρίς την ύπαρξή τους δεν μπορεί να ληφθεί άλλη εξασφάλιση, όπως είναι οι εγγυήσεις, οι υποθήκες ή τα ενέχυρα που θα δούμε στη συνέχεια και τα οποία αποτελούν παρεπόμενες συμβάσεις.

Τα κύρια είδη συμβάσεων, ανάλογα με τη νομική μορφή τους διακρίνονται σε:

- δανειακή σύμβαση
- σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού

Σύμφωνα με το άρθρο 806 του Αστικού Κώδικα δανειακή σύμβαση είναι:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΚΤΟΝ

Δάνειον

Αρθρ. 806. Διά της συμβάσεως του δανείου ο εις των συμβαλλομένων μεταβιβάζει κατά κυριότητα εις τον έτερον χρήματα ή άλλα αντακαταστατά πράγματα, ούτος δε υποχρεούται να αποδώσει έτερα πράγματα της αυτής ποσότητος και ποιότητος. Η σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού δεν προβλέπεται αυτούσια από τον Αστικό Κώδικα αλλά βασίζεται στην έννοια της πίστωσης, όπως αυτή αναφέρεται στο άρθρο 112 του εισαγωγικού νόμου, ο οποίος αναφέρει τα εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Αρθρ. 112. Υφισταμένου αλληλόχρεου λογαριασμού μεταξύ προσώπων, έξ ών το εν τουλάχιστον είναι έμπορος, αφ ής ημέρας ο λογαριασμός ούτος εκλείσθη, το κατάλοιπον φέρει αυτοδικαίως τόκον και αν έτι ο λογαριασμός περιέχη κονδύλια εκ τόκου οφειλόμενου επί το διάστημα μικρότερον του έτους.

Ο αλληλόχρεος λογαριασμός κλείεται περιοδικώς καθ' έκαστον εξάμηνον, εκτός αν συμφωνήθη άλλως, α'' ουχί και κατά διαστήματα μικρότερα του τριμήνου. Εκάτερον των μερών δύναται κατά πάντα χρόνον διά καταγγελίας να θεωρήση οριστικώς κλεισθέντα τον λογαριασμόν, οπότε ο δικαιούχος του καταλοίπου δικαιούται εις άμεσον απαίτησιν τούτου.

Επομένως, η σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού αναφέρεται μόνο σε χρηματική ενίσχυση και όχι και σε άλλα πράγματα, όπως συμβαίνει με τη δανειακή σύμβαση.

Οι τράπεζες, θέλοντας να καλύψουν τις πραγματικές ανάγκες του επιχειρηματικού κόσμου, ήταν υποχρεωμένες να υιοθετήσουν μορφές δανεισμού που προσομοιάζουν στις συναλλαγές που αναπτύσσονται στην καθημερινή πρακτική. Θα έχουμε ακούσει εμπόρους να αναφέρουν ότι «εξοφλούν εμπορεύματα έναντι» ή ότι «έχουν ανοικτούς λογαριασμούς». Αυτό σημαίνει ότι, αγοράζοντας προϊόντα, δεν τα εξοφλούν τοις μετρητοίς αλλά δημιουργούν υποχρέωσή τους προς τον πωλητή (πίστωση) να τα εξοφλήσουν σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Έτσι, λοιπόν, οι τράπεζες καταρτίζουν στη μεγάλη πλειοψηφία τους συμβάσεις ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, που τους επιτρέπουν να χορηγούν δάνεια κατ' εξακολούθηση και να εισπράττουν τις απαιτήσεις τους σε προγραμματισμένες δόσεις, ενώ δανειακές συμβάσεις χρησιμοποιούνται κατά κανόνα μόνον, όταν δεν προβλέπονται επανειλημμένες χρηματοδοτήσεις, όπως είναι τα καταναλωτικά δάνεια, τα στεγαστικά δάνεια ή οι συμβάσεις εγγυητικών επιστολών.

Χαρακτηριστικά της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού

Τα κύρια χαρακτηριστικά της σύμβασης αυτής είναι:

- Η ίδια σύμβαση μπορεί να καλύπτει πολλών ειδών χρηματοδοτήσεις ή

λογαριασμούς, όπως κεφαλαίου κινήσεως, παγίων κτλ.

- Το ποσό της σύμβασης του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί με πρόσθετες πράξεις, που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της κύριας (αρχικής) σύμβασης. Στην περίπτωση, όμως, μείωσης του ποσού της σύμβασης, μειώνονται αντίστοιχα και οι υπάρχουσες εξασφαλίσεις και για το λόγο αυτό, σε νέα αύξηση, θα πρέπει να ληφθούν συμπληρωματικές.
- Οι χρεώσεις και οι πιστώσεις εισερχόμενες στο λογαριασμό χάνουν την αυτοτελείά τους και μαζί με τους τόκους αποτελούν απλά κονδύλια χρεώσεων και πιστώσεων, που διαμορφώνουν το ενιαίο υπόλοιπο του λογαριασμού.
- Οι τόκοι που εισέρχονται στο λογαριασμό κεφαλαιοποιούνται και τοκίζονται μαζί με το εκάστοτε υπόλοιπο.
- Το υπόλοιπο του λογαριασμού δεν αντιπροσωπεύει καθ' οιονδήποτε τρόπο απαίτηση της τράπεζας, δεδομένου ότι η σύμβαση είναι αποτέλεσμα όρων συνεργασίας. Απαίτηση δημιουργείται μετά την καταγγελία της σύμβασης και αφορά το σύνολο του υπολοίπου, ασχέτως αν σ' αυτό περιλαμβάνονται δόσεις που δεν έχουν λήξει ακόμη.
- Επιτρέπεται ενοποίηση συμβάσεων που έχει υπογράψει ο ίδιος πιστούχος, προκειμένου να αλληλοσυνδεθούν οι υφιστάμενοι κίνδυνοι. Η ενοποίηση θα πρέπει να υπογράφεται και από τους εγγυητές. Στην περίπτωση αυτή δεν συμπεριλαμβάνονται οι υφιστάμενες εμπράγματα εξασφαλίσεις.
- Τα κονδύλια των επιμέρους χρεώσεων και πιστώσεων δεν έχουν ιδιαίτερο χρόνο παραγραφής. Ισχύει εικοσαετής παραγραφή για το κατάλοιπο (τελικό υπόλοιπο) της σύμβασης από την στιγμή της καταγγελίας της.
- Η σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, αν δεν έχει οριστεί διαφορετικά, δεν έχει ημερομηνία λήξεως και θεωρείται αορίστου χρόνου, μπορεί, όμως, να λυθεί οποτεδήποτε, με μονομερή καταγγελία. Η συνηθέστερη μορφή καταγγελίας της σύμβασης είναι αυτή που γίνεται εκ μέρους της τράπεζας, όταν παρατηρείται καθυστέρηση στην αποπληρωμή των δόσεων ή για κάποιους λόγους κρίνεται ότι τίθενται σε κίνδυνο τα συμφέροντά της.

Προκειμένου να κατανοήσουμε την έννοια και τα χαρακτηριστικά της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, ας εξετάσουμε μία περίπτωση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η ΦΛΟΚΟΣ Α.Ε. συνάπτει σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού με την Τράπεζά μας ύψους δρχ. 10 εκατ.

Βάσει της σύμβασης αυτής πήρε αρχικά δάνειο δρχ. 8 εκατ. για κεφάλαιο κίνησης με ενεχύραση επιταγών ύψους δρχ.10 εκατ. Στη συνέχεια χρειάστηκε να κάνει μια επένδυση μηχανολογικού εξοπλισμού ύψους δρχ. 30 εκατ. και ζήτησε από την Τράπεζά μας να χρηματοδοτηθεί κατά 70%.

Η Τράπεζα, προκειμένου να καλύψει το αίτημα της εταιρείας, αύξησε το όριο της σύμβασης κατά δρχ. 25 εκατ. (το συνολικό ποσό της σύμβασης ανήλθε σε δρχ. 35 εκατ.) και βάσει (αυτής έδωσε το δάνειο για την αγορά του μηχανολογικού εξοπλισμού δρχ. 21 εκατ.

Για τη 2^η χρηματοδότηση ενεχύρασε τα μηχανήματα που αγοράστηκαν.

Μετά την παρέλευση πέντε μηνών επιστράφηκαν απλήρωτες όλες οι επιταγές, ύψους

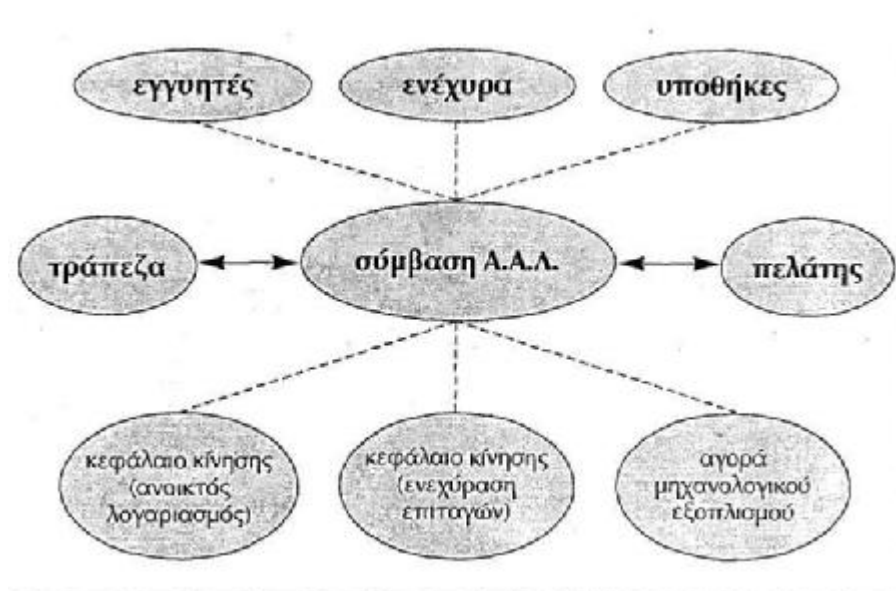
δρχ. 10 εκατ., που είχαν ενεχυραστεί κατά τη χορήγηση του δανείου για κεφάλαιο κίνησης. Η Τράπεζα κάλεσε την εταιρεία ΦΛΟΚΟΣ Α.Ε. να εξοφλήσει τις επιταγές, αλλά εκείνη δήλωσε αδυναμία.

Στην περίπτωση αυτή, και παρόλο που το δάνειο για το μηχανολογικό εξοπλισμό δεν παρουσίαζε καμία καθυστέρηση, η τράπεζα, στηριζόμενη στις ιδιότητες της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, προχώρησε στην καταγγελία της, μετατρέποντας τα μέχρι εκείνη τη στιγμή δάνεια σε απαιτήσεις -είτε ήταν καθυστερημένα είτε ήταν ενήμερα- και στη συνέχεια εκποίησε τα ενεχυρασμένα μηχανήματα, προκειμένου να ικανοποιήσει την απαίτησή της από το κεφάλαιο κίνησης.

Στην περίπτωση μας η τράπεζα, δίνοντας το δάνειο για την αγορά παγίων μέσω της ήδη υπάρχουσας σύμβασης, κατάφερε να αλληλοσυνδέσει τις εξασφαλίσεις που τις είχαν δοθεί. Έτσι, όταν παρουσιάστηκε καθυστέρηση στο λογαριασμό κεφαλαίου κίνησης, χρησιμοποίησε εξασφαλίσεις που είχε πάρει έπ' ευκαιρία άλλης χρηματοδότησης.

Για το λόγο αυτό, οι τράπεζες επιδιώκουν να διενεργούν χρηματοδοτήσεις αυξάνοντας την ήδη υπάρχουσα σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού και όχι καταρτίζοντας καινούργιες συμβάσεις κάθε φορά.

Η σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, που περιγράφει τους όρους συνεργασίας της τράπεζας με τον πελάτη της, είναι δυνατόν να καλύπτει διαφορετικές μορφές χρηματοδοτήσεων και να καλύπτεται ταυτόχρονα από ποικίλες εξασφαλίσεις, όπως παρουσιάζεται σχηματικά στο παρακάτω διάγραμμα:

Οι συμβάσεις καταρτίζονται από τις νομικές υπηρεσίες των τραπεζών και περιέχουν τους βασικούς όρους συνεργασίας που αφορούν το μεγάλο ποσοστό των πιστώσεων. Για τους επιμέρους όρους που πιθανόν αφορούν μία συγκεκριμένη πίστωση και δεν αναφέρονται στη κύρια σύμβαση προβλέπεται η κατάρτιση πρόσθετων πράξεων, που θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος-προσάρτημα της αρχικής και που αναφέρουν τα κύρια σημεία της, δηλαδή αύξοντα αριθμό, ημερομηνία κατάρτισης, ποσό και επωνυμία πρωτοφειλέτη και τυχόν εγγυητών.

Οι συνηθέστερες πρόσθετες πράξεις που απαιτούνται ενδεικτικά είναι: η παροχή εγγύησης εκ των υστέρων, η συνομολόγηση επιτοκίου, η λήψη εγγύησης ελληνικού δημοσίου, η αύξηση πίστωσης κτλ.

Με τη βοήθεια των νομικών μας υπηρεσιών, εξάλλου, μπορούμε να δημιουργήσουμε οποιουδήποτε περιεχομένου σύμβαση, ανάλογα με την περίπτωση που θέλουμε να καλύψουμε και πάντα με τη συμφωνία των συμβαλλομένων.

Σημεία που πρέπει να προσέχουμε κατά την κατάρτιση των συμβάσεων

Οι συμβάσεις είναι το κύριο έγγραφο που επικαλούνται οι νομικές μας υπηρεσίες ενώπιον του δικαστηρίου για την τεκμηρίωση της απαίτησής μας, σε περίπτωση που επιδιώκουμε την αναγκαστική είσπραξη της.

Για το λόγο αυτό απαιτείται προσοχή κατά την κατάρτισή τους και ιδιαίτερα στα παρακάτω σημεία:

- Καθαρή, χωρίς ξέσματα αναγραφή των διάφορων όρων.
- Υπογραφή σε όλα τα φύλλα από πλευράς των εκπροσώπων της τράπεζας, του πιστούχου και τυχόν εγγυητών. Επίσης, θα πρέπει να λαμβάνονται οι ίδιες υπογραφές σε παραπομπές.
- Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι συμβαλλόμενοι είναι εταιρείες, δεν πρέπει να λησμονούμε τη σφραγίδα της εταιρείας με την ή τις υπογραφές που τη δεσμεύουν και αναφορά στο κείμενο της σύμβασης του νομίμου εκπροσώπου της στην προκειμένη περίπτωση.
- Στη θέση όπου περιγράφονται τα στοιχεία του πιστούχου, πρέπει να αναφέρονται:

-Επί φυσικού προσώπου

το ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο, η διεύθυνση, ΑΔΤ και ΑΦΜ καθώς και το όνομα του συζύγου επί εγγάμων γυναικών.

-Επί νομικού προσώπου

η επωνυμία του, όπως αυτή αναφέρεται στο καταστατικό του, ο διακριτικός τίτλος (εάν υπάρχει), η έδρα της επιχείρησης, το όνομα και τα στοιχεία του εκπροσώπου. Την πλήρη επωνυμία και το διακριτικό τίτλο αναφέρουν οι γνωματεύσεις των νομικών μας υπηρεσιών, στις οποίες πρέπει να ανατρέξουμε πριν την κατάρτιση των συμβάσεων, ώστε να βεβαιωθούμε τόσο για τον ακριβή τίτλο όσο και για το ποια άτομα εκπροσωπούν νομίμως την εταιρεία.

- Προσδιορισμός τυχόν αντικλήτου, δηλαδή αντιπροσώπου, που θα παραλαμβάνει την αλληλογραφία σε περίπτωση που οι συμβαλλόμενοι δεν ανευρίσκονται στις διευθύνσεις που δήλωσαν.
- Ημερομηνία και τόπος κατάρτισης.
- Λήψη βεβαίαις χρονολογίας, όπου απαιτείται.
- Οι υπογραφές στις συμβάσεις τίθενται πάντα ενώπιόν μας. Απαγορεύεται ρητά η απομάκρυνση των συμβάσεων από τα καταστήματα και η παράδοση τους στον πελάτη για συμπλήρωση π.χ. κάποιων υπογραφών. Η πρακτική αυτή είναι δυνατόν να μας καταστήσει ακόμη και ενόχους σε αδίκημα πλαστογραφίας.

Οι συμβάσεις καταχωρίζονται σε ειδικά βιβλία των τραπεζών και παίρνουν αύξουσα

αρίθμηση κατ' απόλυτο σειρά.

Ασφαλώς όχι. Θα καταρτίσουμε την ημέρα που θα παρουσιαστεί ενώπιον μας πρόσθετη πράξη παροχής εγγυήσεως εκ των υστέρων.

Το κλείσιμο μιας σύμβασης

Όπως είδαμε, η σύμβαση περικλείει τους όρους μιας συνεργασίας που αναπτύσσεται μεταξύ του πελάτη και της τράπεζας. Ο χρόνος ζωής της σύμβασης δεν καθορίζεται εκ των προτέρων, και για το λόγο αυτό η λήξη της θεωρείται αόριστη. Παρόλα αυτά, κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις η σύμβαση κλείνει οριστικά, και το υπόλοιπό της καθίσταται πλέον απαιτητό από την τράπεζα, η οποία είναι δυνατόν να προσφύγει στα δικαστήρια για την αναγκαστική του είσπραξη.

Σε ποιες όμως περιπτώσεις κλείνει η σύμβαση;

- όταν καταγγελθεί εγγράφως από ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη
- όταν υπάρξει δικαστική ή νόμιμη απαγόρευση του πιστούχου
- λόγω θανάτου, αφάνειας ή πτώχευσης των πιστούχων
- λόγω λύσης του νομικού προσώπου
- όταν διαπιστώνεται ουσιαστική παράβαση νομισματικών διατάξεων
- όταν καθίσταται αναγκαία η λήψη δικαστικών μέτρων που απαιτούν καταγγελία της σύμβασης (π.χ. για να συμμετάσχουμε σε πλειστηριασμό ενυπόθηκου ακινήτου πελάτη μας που επισπεύδεται από τρίτο)
- όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι το δάνειο δεν θα εξυπηρετηθεί κανονικά λόγω επιδείνωσης της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου (σφραγισμένες επιταγές, καθυστερήσεις στην εξόφληση των δόσεων, αρνητική εξέλιξη οικονομικών μεγεθών της επιχείρησης κτλ.)
- σε κάθε άλλη περίπτωση που η τράπεζα κρίνει ότι το συμφέρον της επιβάλλει το κλείσιμο της σύμβασης (οι τράπεζες με ειδικό όρο στις συμβάσεις διατηρούν για λογαριασμό τους το δικαίωμα να κλείνουν οποτεδήποτε το θελήσουν τη σύμβαση και να απαιτούν την εξόφληση του συνόλου των δανείων είτε είναι καθυστερημένα είτε όχι).

Κριτήριο για το αν μια σύμβαση θεωρείται κλεισμένη είναι η θέληση των μερών να διακόψουν τη συνεργασία και όχι το υπόλοιπο των λογαριασμών. Για το λόγο αυτό, αν θέλουμε είτε εμείς είτε ο πελάτης να σταματήσουμε τη συνεργασία μας, αυτό θα πρέπει να αναφέρεται ρητά πάνω σε κάποια επιστολή ή στην τελευταία καταβολή χρημάτων (γραμμάτιο εισπράξεως).

β. Εγγύηση

Εκτός από τον πρωτοφειλέτη, είναι δυνατόν να υπογράψει τη σύμβαση και ένας ή περισσότεροι εγγυητές, που εγγυώνται έναντι του δανειστή για την καλή πίστη του πρωτοφειλέτη και αναλαμβάνουν και αυτοί την ευθύνη για την εμπρόθεσμη καταβολή της οφειλής.

Ο εγγυητής υπογράφει πάνω στο σώμα της σύμβασης, αφού διαβάσει προσεκτικά όλους τους όρους της, οι οποίοι τον καθιστούν υπόχρεο σε μεγάλο βαθμό, αν και δεν είναι εκείνος που πήρε το δάνειο.

Πιο συγκεκριμένα, ο εγγυητής με την υπογραφή του εγγυάται μέχρι το ποσό που σαφώς ορίζεται από τη σύμβαση και συγχρόνως:

- Παιραιτείται από την ένσταση της διζήσεως, δεν μπορεί δηλαδή να απαιτήσει από την τράπεζα να στραφεί πρώτα κατά του πρωτοφειλέτη και, εφόσον δεν ικανοποιηθεί από εκείνον, μετά να στραφεί κατά του ιδίου, αλλά ευθύνεται και εκείνος ως πρωτοφειλέτης από την πρώτη στιγμή που θα καταγγελλθεί η σύμβαση.
- Ευθύνεται για όλη την απαίτηση, ακόμη και αν υπάρχουν άλλοι εγγυητές ή εμπράγματα εξασφαλίσεις.
- Στην περίπτωση που ο πρωτοφειλέτης έχει προβλήματα εκπροσώπησης (δεν έχει συστηθεί νομότυπα η εταιρεία ή το φυσικό πρόσωπο δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα ο εγγυητής δεν απαλλάσσεται από την καταβολή του χρέους.
- Αν δεν ορίζεται αλλιώς, δεσμεύεται για αόριστο χρόνο και για όσο θα διαρκεί η σύμβαση. Επομένως, δεν μπορεί να απαλλαγεί, αν δεν έχει τη συναίνεση του δανειστή, και η ευθύνη αυτή μεταβιβάζεται και μετά θάνατον στους κληρονόμους του.

Στην περίπτωση αυτή μπορεί να συμβαίνουν τα παρακάτω ενδεχόμενα:

Ενδεχόμενο Α: η σύμβαση να ασφαρίζει και άλλους λογαριασμούς, οπότε δεν θα κάνουμε δεκτό το αίτημα του πελάτη, γιατί σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης δεν είχε εγγυηθεί για συγκεκριμένο δάνειο αλλά για το υπόλοιπο της.

Ενδεχόμενο Β: η σύμβαση να μην έχει κλείσει, αλλά να μην υπάρχει υπόλοιπο σε άλλους λογαριασμούς, οπότε θα καλέσουμε τον πρωτοφειλέτη, να τον ενημερώσουμε για τις προθέσεις του εγγυητή και να του ζητήσουμε, στα πλαίσια της καλής πίστης, να προσκομίσει άλλον εγγυητή ίδιας διασφαλιστικής κάλυψης, σε περίπτωση που ζητήσει νέο δάνειο.

Ενδεχόμενο Γ: η σύμβαση να έχει κλείσει, οπότε ο εγγυητής απαλλάσσεται αυτοδικαίως, δεδομένου ότι η εγγύηση προϋποθέτει πάντα ύπαρξη κύριας σύμβασης. Όπως βλέπουμε, η ευθύνη του εγγυητή είναι μεγάλη και για το λόγο αυτό θα πρέπει να ενημερώνεται προηγουμένως με κάθε λεπτομέρεια για τις συνέπειες της εγγύησης, ώστε να γνωρίζει ακριβώς τη σημασία της υπογραφής του.

Για να κατανοήσουμε το πλέγμα των σχέσεων που αναπτύσσεται μεταξύ εγγυητή-τράπεζας και πρωτοφειλέτη, ας εξετάσουμε δύο περιπτώσεις:

1. Η ΞΙΦΙΑΣ Α.Ε. χρηματοδοτείται μέσω σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ύψους δρχ. 50 εκατ. Σε ασφάλεια της σύμβασης αυτής έχουμε εγγράψει υποθήκη ύψους δρχ. 60 εκατ. στο εργοστάσιο της εταιρείας και έχει υπογράψει ως εγγυητής συνεργάτης της, κάτοχος ακίνητης περιουσίας. Μετά από ένα χρόνο, και ενώ η σύμβαση ήταν ενεργός, η εταιρεία μας ζήτησε να άρουμε την υποθήκη επί του εργοστασίου, προκειμένου να το πουλήσει. Η τράπεζα μας, θεωρώντας επαρκή τη διασφαλιστική κάλυψη που μας παρείχε ο εγγυητής και στηριζόμενη στους σχετικούς όρους που προβλέπει η σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, έκανε δεκτό το αίτημα.

Με τον τρόπο αυτό η θέση του εγγυητή έγινε, χωρίς τη θέληση του, δυσχερέστερη, δεδομένου ότι, όταν είχε υπογράψει, ήξερε ότι εκτός από τη δική του εγγύηση υπήρχε και η υποθήκη επί του εργοστασίου.

Προσοχή θα πρέπει να δίνεται πάντως στην περίπτωση που η τράπεζα με τις ενέργειες της μειώνει τις εξασφαλίσεις της ή καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο δυσχεραίνει τη θέση του εγγυητή, γιατί στην περίπτωση αυτή, παρά τους όρους της σύμβασης, είναι δυνατόν να εγερθούν νομικές ενστάσεις. Για το λόγο αυτό, όταν συντρέχουν τέτοιες περιπτώσεις, θα πρέπει να ερωτώνται οι νομικές υπηρεσίες, που συνήθως μας οδηγούν να λαμβάνουμε εγγράφως και τη σύμφωνη γνώμη του εγγυητή για τη μείωση των εξασφαλίσεων που έχουν παρασχεθεί από τον πρωτοφειλέτη.

2. Στις 24.2.90 καταρτίστηκε σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ύψους δρχ. 10 εκατ. με εγγυητή τον Γ. ΑΤΥΧΟ.

Στις 30.3.97 ο πρωτοφειλέτης, που στο μεταξύ είχε αναπτύξει την επιχειρηματική του δραστηριότητα, μας ζήτησε την αύξηση της πίστωσης κατά δρχ. 50 εκατ. Εμείς, κατά την κατάρτιση της αυξητικής σύμβασης και λόγω της καλής συνεργασίας που είχε αναπτυχθεί, θεωρήσαμε περιττό να ενημερώσουμε τον εγγυητή.

Όπως προβλέπεται από τους όρους της σύμβασης, ο εγγυητής δεν ευθύνεται βέβαια για τις δρχ. 60 εκατ., στις οποίες ανήλθε το συνολικό ποσό της πίστωσης, αλλά για τις δρχ. 10 εκατ., τις οποίες είχε αρχικά εγγυηθεί. Ωστόσο, θα έπρεπε, πριν προχωρήσουμε στην κατάρτιση της αυξητικής σύμβασης, ακόμη και αν δεν τον θέλαμε ως εγγυητή, να τον ενημερώσουμε εγγράφως, ζητώντας ταυτόχρονα και τη σύμφωνη γνώμη του, γιατί σε διαφορετική περίπτωση είναι δυνατόν να αμφισβητηθεί από τον ίδιο η αρχική του εγγύηση. Στην περίπτωση που τον είχαμε ενημερώσει και δεν είχαμε τη σύμφωνη γνώμη του, θα έπρεπε, αντί της αυξητικής, να καταρτίσουμε νέα σύμβαση ύψους δρχ. 50. εκατ., ώστε η νέα πίστωση να είναι ανεξάρτητη της ήδη υπάρχουσας.

Σε ποιες όμως περιπτώσεις οι τράπεζες επιδιώκουν συνήθως τη λήψη εγγυητών;

- Σε νέους πελάτες, για τη χρηματοδότηση των οποίων οι τράπεζες επιδεικνύουν κατά κανόνα μία επιφυλακτικότητα.
- Σε κεφαλαιουχικές εταιρείες, όπου ζητείται η εγγύηση των φορέων τους, προκειμένου η τυχόν υπάρχουσα ατομική τους περιουσία να καλύψει τους κινδύνους που αναλαμβάνει η τράπεζα από τη χρηματοδότηση της εταιρείας.

- Σε προσωπικές εταιρείες, όπου, αν και οι ομόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται με το σύνολο της ατομικής τους περιουσίας για τις πράξεις της εταιρείας, είναι σκόπιμο πολλές φορές να λαμβάνονται ως εγγυητές. Η λήψη των μελών ως εγγυητών είναι δυνατόν να μας καλύψει και στο θέμα των παραγραφών, δεδομένου ότι απαιτήσεις κατά ομόρρυθμων μελών παραγράφονται σε 5 χρόνια από την αποχώρησή τους από την εταιρεία, ενώ οι απαιτήσεις κατά των εγγυητών σύμβασης δανείου παραγράφονται σε 20 χρόνια.
- Η τακτική πολλών επιχειρηματιών να μεταφέρουν για ευνόητους λόγους όλη την περιουσία τους στη σύζυγό τους μας αναγκάζει πολλές φορές, προκειμένου να τις εμπλέξουμε στη χρηματοδότηση, να απαιτούμε την εγγυήσή τους.
- Σε περίπτωση που η προσφερόμενη προς εξασφάλιση ακίνητη περιουσία είναι ποσοστό εξ αδιαιρέτου ιδιοκτησίας τρίτου, επιδιώκεται και η λήψη εκείνου ως εγγυητή, προκειμένου να επιτευχθεί σε περίπτωση πλειστηριασμού η εμπορική αξία του ακινήτου.
- Σε κάθε άλλη περίπτωση, κατά την οποία διατηρούνται κάποιες αμφιβολίες για την ομαλή ρευστοποίηση της χρηματοδότησης.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η λήψη εγγυητών απαιτεί πολλές φορές διαπραγμάτευση με τον πελάτη και προκαλεί δυσαρέσκεια. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να ξέρουμε εκ των προτέρων γιατί ζητάμε το συγκεκριμένο εγγυητή και τι πρόκειται να μας προσφέρει περισσότερο από τον πρωτοφειλέτη.

2.3.2 Εμπράγματα εξασφαλίσεις

Ο πρωτοφειλέτης και ο εγγυητής συνιστούν τις ενοχικές εξασφαλίσεις μιας χρηματοδότησης. Το ενέχυρο και η υποθήκη ονομάζονται εμπράγματα εξασφαλίσεις, γιατί κύριο μέσο κατοχύρωσης του δανειστή είναι κάποιο πράγμα κινητό ή ακίνητο.

Οι έννοιες ενέχυρου και υποθήκης είναι σε πολλά σημεία παράλληλες και διέπονται από την ίδια λογική: ο πρωτοφειλέτης, ο εγγυητής ή τρίτος είναι δυνατόν να προσφέρουν, μέσω νόμιμης διαδικασίας, τα πράγματα που τους ανήκουν για την εξασφάλιση του δανειστή. Στην περίπτωση μη πληρωμής του δανείου ο δανειστής έχει το δικαίωμα να εκποιήσει αυτά τα πράγματα για να ικανοποιήσει την απαίτησή του.

Η κύρια διαφορά μεταξύ του ενέχυρου και της υποθήκης είναι ότι το πρώτο αναφέρεται σε κινητά (πράγματα ή δικαιώματα) ενώ το δεύτερο κατά κανόνα σε ακίνητα.

α. Ενέχυρο

Ενέχυρο είναι το εμπράγματο δικαίωμα επί ξένου κινητού πράγματος ή δικαιώματος για την εξασφάλιση απαίτησης του δανειστή με την προνομιακή ικανοποίησή του από το πράγμα.

Προκειμένου η σύσταση του ενέχυρου να είναι έγκυρη, θα πρέπει να βασίζεται σε κύρια σύμβαση, από την οποία να προκύπτει απαίτηση.

Το ενέχυρο είναι παρεπόμενο δικαίωμα, γιατί υπάρχει υπέρ ορισμένης έγκυρης απαίτησης, την οποία ασφαλίζει σε όλη της την έκταση, δηλαδή κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα. Η απαίτηση αυτή:

- πρέπει να είναι έγκυρη

- μπορεί να είναι κατά τρίτου
- μπορεί να είναι μελλοντική ή υπό αίρεση (π.χ. εγγυητική επιστολή).

Σε περίπτωση που θέλουμε να καλύψουμε με ενέχυρο κάποια χρηματοδότηση, θα πρέπει οπωσδήποτε η σύσταση του ενεχύρου να γίνει μετά την κατάρτιση της κύριας σύμβασης.

Σε ασφάλεια πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ύψους δρχ. 10 εκατ. ενεχυράσαμε 6 μηχανήματα αξίας δρχ. 2 εκατ. το καθένα. Μετά από έξι μήνες και ενώ το ύψος του δανείου είχε μειωθεί σε δρχ. 5 εκατ. ο πελάτης μας ζήτησε να ελευθερώσουμε τα 3 μηχανήματα, προκειμένου να τα εκποιήσει. Η τράπεζα είχε δικαίωμα να μην κάνει αποδεκτό το αίτημα του πελάτη και να διατηρήσει την ενεχύραση όλων των μηχανημάτων μέχρι την ολική εξόφληση του δανείου.

Σύμφωνα με την αρχή του αδιαίρετου του ενεχύρου, το ενέχυρο ασφαλίζει στο ακέραιο κάθε υπόλοιπο της οφειλής και, αν διαιρεθεί σε μέρη, κάθε μέρος είναι υπέγγυο για όλο το χρέος.

Για να συστηθεί ενέχυρο απαιτείται:

- Συμφωνία δανειστή και ιδιοκτήτη του πράγματος (υπογράφεται γι' αυτό ιδιαίτερη σύμβαση, παρεπόμενη της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού).
- Παράδοση του πράγματος στο δανειστή ή σε τρίτον κοινής εμπιστοσύνης. Είναι δυνατόν το πράγμα να παραμείνει και στον ίδιο τον οφειλέτη. Στην περίπτωση, όμως, αυτή απαιτείται καταχώριση στο βιβλίο ενεχυριακών συμβάσεων του Πρωτοδικείου του τόπου του οφειλέτη.

Ακόμη, θα πρέπει να υπάρχει βέβαιη χρονολογία, επειδή, όπως αναφέρθηκε, η ικανοποίηση του δανειστή από το ενέχυρο είναι προνομιακή, δηλαδή σε περίπτωση πολλών ενεχυρούχων δανειστών με το ίδιο πράγμα θα προηγηθεί εκείνος που σύστησε πρώτος το ενέχυρο. Έτσι, θα πρέπει η ημερομηνία του εγγράφου της ενεχύρασης να επιβεβαιώνεται σύμφωνα με το νόμο, ώστε να μην επιδέχεται καμία αμφισβήτηση. Βέβαιη χρονολογία, σύμφωνα με το νόμο, υπάρχει ή αποκτάται:

- με την αναφορά των ουσιωδών στοιχείων της σύμβασης ενεχύρασης σε άλλο δημόσιο έγγραφο
- με κάποιο άλλο γεγονός, που καθιστά τη χρονολογία βέβαιη (π.χ. η ημερομηνία θανάτου ενός των συμβαλλομένων)
- με τη θεώρηση της σύμβασης ενεχύρασης από συμβολαιογράφο ή με την επίδοσή της με δικαστικό επιμελητή σ' αυτόν που διατηρεί το ενέχυρο (η τελευταία δυνατότητα ακολουθείται συνήθως από τις τράπεζες λόγω κόστους και ευελιξίας).

Η διαδικασία της ενεχύρασης διαφοροποιείται ανάλογα με το προσφερόμενο ενέχυρο (πράγμα ή δικαίωμα). Για το λόγο αυτό στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις συνηθέστερες περιπτώσεις ενεχύρασης:

- συναλλαγματικών
- επιταγών

- εμπορευμάτων
- φορτωτικών
- καταθέσεων
- απαιτήσεων

Τα ενεχυρασμένα εμπορεύματα θα πρέπει να ασφαίζονται με έξοδα του ενεχυράζοντος για την τρέχουσα αξία τους υπέρ της τράπεζας.

Διακρίνουμε τρεις περιπτώσεις, ανάλογα με το που φυλάσσεται το ενέχυρο:

- ενέχυρο στα χέρια (υπό κλείδα) τραπεζής**
- ενέχυρο στα χέρια τρίτου**
- ενέχυρο με τίτλους Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε.**

β. Υποθήκη

Η υποθήκη είναι εμπράγματο δικαίωμα σε ξένο ως προς το δανειστή ακίνητο για την εξασφάλιση της απαίτησης του δανειστή με την προνομιακή ικανοποίηση του από το πράγμα. Η υποθήκη είναι δικαίωμα παρεπόμενο, απαιτείται δηλαδή ύπαρξη κύριας απαίτησης, που μπορεί να είναι και μελλοντική ή υπό αίρεση.

Η υποθήκη είναι δυνατόν να αποκτηθεί σε:

- οικόπεδο, αγροτεμάχιο
- όροφο, διαμέρισμα ή κάθετη ιδιοκτησία
Η υποθήκη εγγράφεται και επί του δικαιώματος ανεγέρσεως (υψούν) στο μέλλον. Στην περίπτωση αυτή η υποθήκη δεσμεύει και το κτίριο που θα ανεγερθεί. Αν μετά την εγγραφή υποθήκης γίνει σύσταση οριζόντιας ή κάθετης ιδιοκτησίας, η υποθήκη εκτείνεται σε όλες τις νέες ιδιοκτησίες που θα προκύψουν.
- ιδανικό μερίδιο
Ιδανικό μερίδιο είναι η περίπτωση της συνιδιοκτησίας κατά την οποία ο καθένας από τους συνιδιοκτήτες κατέχει ένα συγκεκριμένο ποσοστό σε όλη την έκταση της ιδιοκτησίας, χωρίς το ποσοστό αυτό να μπορεί να διαχωριστεί από αυτό των υπολοίπων.
- ψιλή κυριότητα
Η ψιλή (αποψιλωμένη) κυριότητα ακινήτου είναι η αποχωρισμένη από το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης (νομής) κυριότητα επί ακινήτου.
- επικαρπία ακινήτου
Είναι δυνατόν να υποθηκευτεί και το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης του ακινήτου, για όσο διάστημα θα διαρκεί αυτό.
Όπως είναι κατανοητό, η εγγραφή υποθήκης στην ψιλή κυριότητα ή στην επικαρπία και όχι στην πλήρη κυριότητα του ακινήτου μειώνει κατά πολύ τη διασφαλιστική

της αξία και θα πρέπει να αποφεύγεται.

- **μεταλλείο**

Το μεταλλείο είναι δεκτικό υποθήκευσης, γιατί, αν και κατ' ουσία είναι επιχείρηση, είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με συγκεκριμένο χώρο και για το λόγο αυτό αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερο καθεστώς.

- **πλοία ή αεροσκάφη**

Τα πλοία και τα αεροσκάφη, λόγω της μεγάλης συνήθως αξίας τους, αν και κινητά, είναι και αυτά δεκτικά υποθήκευσης.

- **μηχανικές ή άλλες εγκαταστάσεις**

Μηχανικές ή άλλες εγκαταστάσεις που είναι σταθερά συνδεδεμένες με το χώρο όπου λειτουργούν (εμπεπηγμένα μηχανήματα) είναι δυνατόν και αυτές να υποθηκευτούν, πάντα όμως μαζί με το ακίνητο.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Η Τράπεζα Α χρηματοδότησε μέσω σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού τον Α. ΒΑΡΚΑΡΗ. Προς εξασφάλιση της πίστωσης του ζήτησε να εγγράψει υποθήκη στο διαμέρισμα όπου διέμενε και όπως είχε δηλώσει είχε περιέλθει στην ιδιοκτησία του από γονική παροχή. Κατά τον έλεγχο των τίτλων, που πρέπει να προηγείται πάντοτε της υποθήκης, προέκυψε ότι ο Α. ΒΑΡΚΑΡΗΣ κατείχε μόνο την ψιλή κυριότητα, ενώ την επικαρπία είχε παρακρατήσει ο πατέρας του. Μετά το στοιχείο αυτό η τράπεζα, αν και μπορούσε να εγγράψει υποθήκη μόνο στην ψιλή κυριότητα, ζήτησε από τον πατέρα του Α. ΒΑΡΚΑΡΗ να αποδεχθεί εγγραφή υποθήκης στην επικαρπία που κατείχε ο ίδιος.

Έτσι, με δυο διαφορετικούς υποθηκικούς τίτλους, ελήφθη υποθήκη σε πλήρη ιδιοκτησία και η χρηματοδότηση εξασφαλίστηκε ουσιαστικά.

2.4 ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

Παραγραφή είναι η εξασθένηση της αξίωσης, λόγω αδράνειας του δικαιούχου να την ασκήσει μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα. Έχει δε σαν αποτέλεσμα την αδυναμία δικαστικής επιδίκασης της απαίτησης.

Οι προϋποθέσεις της παραγραφής είναι η πάροδος ορισμένου χρόνου εντός του οποίου ο δικαιούχος δεν προέβη σε καμιά ενέργεια που σύμφωνα με το νόμο θα διέκοπτε την παραγραφή κατά του υπόχρεου.

Προς ασφάλεια πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ενεχυράσαμε νομότυπα επιταγές, αφού τις ελέγξαμε ως προς τα τυπικά τους στοιχεία. Οι επιταγές αυτές όμως δεν πληρώθηκαν, και λόγω ολιγωρίας μας τις αποστείλαμε για επιδίκαση στη νομική υπηρεσία 7 μήνες μετά την ημερομηνία έκδοσής τους. Η νομική υπηρεσία μάς τις επέστρεψε με την αιτιολογία ότι είχαν παρέλθει οι από το νόμο προβλεπόμενες προθεσμίες και οι αξιώσεις μας είχαν παραγραφεί.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να χάσουμε τις εξασφαλίσεις που είχαμε αλλά και να ευθυνόμαστε απέναντι στον κομιστή τους (πελάτη μας), του οποίου τα συμφέροντα

εκθέσαμε.

Είναι λοιπόν σκόπιμο να ξέρουμε την έννοια της παραγραφής και τις προθεσμίες που συντρέχουν κατά περίπτωση στις χρηματοδοτήσεις, ώστε να αποφεύγουμε παρόμοια λάθη.

Η πρακτική ενασχόληση μας στις υπηρεσίες χρηματοδοτήσεων μάς υποχρεώνει να φυλάσσουμε ή να διαχειριζόμαστε μία σειρά εγγράφων που ενσωματώνουν απαιτήσεις είτε της τράπεζας είτε των πελατών μας. Έτσι, μία σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού καλύπτει την απαίτηση της τράπεζας από τον πιστούχο, ενώ μία ενεχυρασμένη συναλλαγματική καλύπτει εκτός από την απαίτησή μας κατά των ενεχομένων και τις απαιτήσεις του κομιστή κατά των οπισθογράφων της ή του αποδέκτη. Όπως είναι φυσικό, τα έγγραφα αυτά θα πρέπει να φυλάσσονται με ιδιαίτερη επιμέλεια και ασφάλεια.

Ωστόσο, αυτό δεν αρκεί για να έχουμε στην κατοχή μας ισχυρούς τίτλους. Θα πρέπει, εκτός από τη φύλαξή τους, να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή και στις προθεσμίες παραγραφών που ισχύουν κατά περίπτωση. Οι προθεσμίες αυτές προβλέπονται από το νόμο και δίνουν τη δυνατότητα στον οφειλέτη, μετά την παρέλευση συγκεκριμένου κατά περίπτωση χρόνου, εφόσον το επικαλεστεί, να απαλλαγεί από το χρέος.

Ο χρόνος παραγραφής είναι κατά κανόνα εικοσαετής. Με ειδικές διατάξεις όμως ο νόμος, θέλοντας να ξεκαθαρίζουν γρήγορα κάποιες υποθέσεις, καθιερώνει μικρότερο χρόνο παραγραφής.

Συνηθέστερες περιπτώσεις παραγραφών που συναντούμε στην τραπεζική πρακτική είναι:

Εικοσαετής παραγραφή

Στην εικοσαετή προθεσμία παραγραφής εντάσσονται:

- Απαίτηση κεφαλαίου επί απλών δανείων.
- Αξίωση καταλοίπου πίστωσης από ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό.
- Αγωγές αδικαιολόγητου πλουτισμού, πλην των περιπτώσεων συναλλαγματικών και επιταγών.
- Κάθε αξίωση που βεβαιώθηκε με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό (π.χ. διαταγή πληρωμής).

Πενταετής παραγραφή

Στην πενταετή προθεσμία παραγραφής εντάσσονται:

- Απαιτήσεις τόκων, μερισμάτων, χρεολυσίων (κάθε τοκοχρεολυτική δόση τοκοχρεολυτικού δανείου), προμήθειες.
- Απαιτήσεις μισθωμάτων κάθε είδους.
- Απαιτήσεις μισθών, συντάξεων και άλλων περιοδικών παροχών.
- Αρκετές από τις αξιώσεις κατά του δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ. (π.χ. ποσό εγγύησης του ελληνικού δημοσίου για βιοτεχνικά δάνεια).
- Αξιώσεις κατά των ομόρρυθμων μελών ή των κληρονόμων τους μετά την

- αποχώρηση τους, τη λήξη ή τη λύση της εταιρείας.
- Αξιώσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό που αναφέρονται στην συναλλαγματική (από χρονολογία λήξης) ή στην επιταγή (από την ημερομηνία σφράγισης της επιταγής), στην περίπτωση που χάθηκε η προθεσμία για την έκδοση διαταγής πληρωμής.
  - Η απαίτηση της τράπεζας κατά του εντολέα και των εγγυητών του σε περίπτωση κατάπτωσης εγγυητικής επιστολής με βάση τη σύμβαση της εγγυητικής επιστολής (στην περίπτωση που δεν έχει αντληθεί κάλυμμα από σύμβαση πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό) .

Τριετής Παραγραφή

Στην τριετή προθεσμία παραγραφής εντάσσονται:

- Η αξίωση για την έκδοση διαταγής πληρωμής του κομιστή συναλλαγματικής κατά του αποδέκτη ή του τριτεγγυητή του. Η παραγραφή αρχίζει από τη χρονολογία λήξης της συναλλαγματικής.
- Η αγωγή του γραμματίου σε διαταγή (τράπεζας)κατά του εκδότη ή του τριτεγγυητή του.

Ετήσια παραγραφή

Στην ετήσια προθεσμία παραγραφής εντάσσονται:

- Η αξίωση του κομιστή για την έκδοση διαταγής πληρωμής που προέρχεται από συναλλαγματική κατά του εκδότη, των οπισθογράφων και των τριτεγγυητών τους. Η παραγραφή του δικαιώματος αρχίζει από τη χρονολογία εμπρόθεσμης σύνταξης του διαμαρτυρικού ή από τη χρονολογία λήξης της συναλλαγματικής, εφόσον σ' αυτήν έχει τεθεί η ρήτρα «ανέξοδος επιστροφή».

Εξάμηνη παραγραφή

Στην εξάμηνη προθεσμία παραγραφής εντάσσονται:

- Η αξίωση για την έκδοση διαταγής πληρωμής κατά του εκδότη, των οπισθογράφων και των τριτεγγυητών τους, η παραγραφή των οποίων αρχίζει από την επομένη της λήξης της προθεσμίας που αφορά την εμφάνιση της επιταγής για πληρωμή (8 ημέρες από την ημέρα που είναι σημειωμένη η χρονολογία έκδοσης της επιταγής).
- Η αξίωση για την έκδοση διαταγής πληρωμής των κομιστών συναλλαγματικής από αναγωγή, δηλαδή, των οπισθογράφων, καθώς και των τριτεγγυητών τους μεταξύ τους και κατά του εκδότη.

Η ύπαρξη ενεργού συμβάσεως συνιστά συνεργασία. Η απαίτηση νοείται από τη στιγμή της καταγγελίας της, οπότε και ξεκινά η εικοσαετής προθεσμία παραγραφής.

Διακοπή της παραγραφής

Με τη διακοπή της παραγραφής δεν υπολογίζεται ο χρόνος που πέρασε, μέχρι τότε και αρχίζει να μετράει νέος χρόνος, ίσης διάρκειας, για τη νέα παραγραφή. Αν όμως η απαίτηση βεβαιώθηκε με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή με δημόσιο τίτλο εκτελεστό, ο καινούργιος χρόνος παραγραφής είναι 20 χρόνια, έστω και αν για τη συγκεκριμένη απαίτηση είχε οριστεί μικρότερος χρόνος παραγραφής.

Ως λόγοι διακοπής της παραγραφής θεωρούνται:

- Η αναγνώριση της απαίτησης από τον οφειλέτη.

Η αναγνώριση της απαίτησης μπορεί να γίνει με οποιανδήποτε καταβολή χρημάτων, έγγραφη βεβαίωση, παροχή εξασφαλίσεων κτλ. Στην περίπτωση καταβολής χρημάτων, θα πρέπει να πάρουμε στο γραμμάτιο εισπράξεως την υπογραφή του οφειλέτη. Σημειώνεται πάντως ότι η παραγραφή διακόπτεται μόνο έναντι εκείνου που κατέβαλε χρήματα ή υπέγραψε δήλωση οφειλής.

- Η έγερση και κοινοποίηση αγωγής από το δικαιούχο κατά όλων των ενεχομένων.
- Η επίδοση επιταγής για πληρωμή από εκτελεστό δικόγραφο (δικαστική απόφαση ή διαταγή πληρωμής).

Εάν έχουμε απαίτηση βάσει τελεσίδικης διαταγής πληρωμής, κάνοντας επιδόσεις σε τακτά χρονικά διαστήματα, διακόπτουμε την προθεσμία παραγραφής της.

- Η αναγγελία δανειστή για την ικανοποίηση του από την πτωχευτική περιουσία.
- Η αναγγελία προς κατάταξη σε πλειστηριασμό.

Μετά τη διενέργεια του πλειστηριασμού ακινήτου ακολουθεί το στάδιο της αναγγελίας των απαιτήσεων των πιστωτών, προκειμένου να ικανοποιηθούν προνομιακά (αν ήταν προσημειούχοι ή ενυπόθηκοι) ή αναλογικά.

- Η υποβολή ένστασης συμψηφισμού ενώπιον δικαστηρίου.
- Η έγγραφη προσημείωσης ή υποθήκης.

**ΧΡΗΜΑΤΟ-
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΑΝΑΛΥΣΗ**

30

3.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Ένα από τα σημαντικότερα κριτήρια που αξιολογείται πριν από κάθε χρηματοδότηση είναι η βιωσιμότητα της επιχείρησης, οι προοπτικές δηλαδή που εμφανίζει να παραμένει ανταγωνιστική σε μονιμότερη βάση. Η βιωσιμότητα μιας επιχείρησης, όπως ήδη αναφέραμε, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική της κατάσταση.

Η διερεύνηση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων γίνεται μέσω της χρηματοοικονομικής ανάλυσης των στοιχείων τους και είναι ένα θέμα που απασχολεί ιδιαίτερα τις τράπεζες, τα πιστωτικά ιδρύματα, τους επενδυτές ή άλλους φορείς που επιθυμούν να διαπιστώσουν την ορθολογική ή μη δομή των στοιχείων μιας επιχείρησης, ενός ομίλου εταιρειών, ενός κλάδου κτλ.

Η διαδικασία που ακολουθείται στη χρηματοοικονομική ανάλυση έχει ως εξής: αφού διερευνηθεί η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, ομαδοποιούνται τα στοιχεία ανάλογα με το περιεχόμενό τους και στη συνέχεια αξιολογούνται με τη βοήθεια των κατάλληλων αριθμοδεικτών, ώστε να διαπιστωθεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης, η σκοπιμότητα της χρηματοδότησης και η δυνατότητα αποπληρωμής του δανείου.

3.1.1 Ισολογισμός

Κάθε επιχείρηση αποτελεί μία μονάδα, που διαχειρίζεται υλικά ή άυλα οικονομικά μέσα, όπως εγκαταστάσεις, εμπορεύματα, α' ύλες, μετρητά, με στόχο, μέσω της δραστηριότητάς της, την πραγματοποίηση του επιθυμητού κέρδους. Τα μέσα αυτά αποτελούν την περιουσία ή το ενεργητικό της επιχείρησης.

$$\text{ενεργητικό} = \text{περιουσία}$$

Η ύπαρξη των μέσων αυτών συνεπάγεται την απασχόληση των κεφαλαίων που αντιστοιχούν στην αξία τους.

Έτσι λοιπόν κάθε επιχείρηση κατέχει μία περιουσία αναγκαία για την παραγωγική της διαδικασία, που αποτελεί το ενεργητικό της, και ταυτόχρονα είναι αναγκασμένη να απασχολεί τα αντίστοιχα κεφάλαια που αποτελούν τις υποχρεώσεις της ή το παθητικό της. Υποχρεώσεις της επιχείρησης αποτελούν όλες οι οφειλές που έχει προς τρίτους, όπως είναι οι τράπεζες, οι προμηθευτές της, το δημόσιο αλλά και οι οφειλές που έχει προς τους ίδιους τους επιχειρηματίες.

Ο τρόπος χρήσης των κεφαλαίων που διαχειρίζεται η επιχείρηση καθώς και οι πηγές άντλησης των κεφαλαίων αυτών αποτελούν βασικές επιχειρηματικές αποφάσεις, γιατί καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα της δραστηριότητάς της αλλά και το κόστος των απασχολούμενων κεφαλαίων.

Ο ισολογισμός δημοσιεύεται κατά κανόνα στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους, χωρίς να αποκλείεται η δημοσίευση του σε άλλη ημερομηνία.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τον τρόπο και τη μέθοδο που ακολουθείται κατά κανόνα, προκειμένου να ομαδοποιήσουμε καταρχήν παρεμφερή στοιχεία του ισολογισμού, ώστε να είναι δυνατός ο επιδιωκόμενος συσχετισμός τους και η εξαγωγή συμπερασμάτων που θα οδηγήσουν στην απόφαση ή μη της χρηματοδότησης της συγκεκριμένης επιχείρησης. Προκειμένου να γίνει η ομαδοποίηση των στοιχείων του ισολογισμού και να γίνουν

κατανοητές και οι άλλες έννοιες που θα ακολουθήσουν, η αναφορά μας θα στηριχτεί σε μια συγκεκριμένη εξέταση περίπτωσης.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Η ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε. ασχολείται με την τροφοδοσία των νοσοκομείων με επιστημονικά όργανα που εισάγει από το εξωτερικό. Υπέβαλε στην τράπεζά μας αίτημα χρηματοδότησης για την κάλυψη των διαρκώς αυξανόμενων πιστώσεων που χορηγεί στους πελάτες της. Συνημμένα με το αίτημα υπέβαλε και την οικονομική της κατάσταση έτους 1995, η οποία έχει ως εξής:

ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε. ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ Ισολογισμός της 31ης Δεκεμβρίου 1995 - Χρήση 4η

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΟΣΑ ΧΡΗΣΗΣ 1995	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	ΠΟΣΑ ΧΡΗΣΗΣ 1995
Β ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ		Α ΪΔΙΑ ΚΕΦΑΛΙΑ	
1 Έξοδα ίδρυσης & α' εγκατάστασης Μείων αποσβέσεων	645.840 516.672	1 Μετοχικό κεφάλαιο (4.000.000 μνηχ των 100 δραχμ)	4.000.000
2 Λοιπά έξοδα εγκατάστασης Μείων αποσβέσεων	500.000 66.667	1 Καταβληθέντα	400.000.000
Σύνολο εξόδων εγκατάστασης Μείων αποσβέσεων	1.145.840 583.339	IV Αποθεματικά κεφάλαια	
Γ ΠΛΗΡΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		1 Τοιχικό αποθεματικό	10.028.843
I Ασάφιστες ακινητοποιήσεις		5 Άφρορ αποθεματικά τίτλ. νόμων Ειδικά αποθεματικά	21.822.481 40.000.000 73.851.325
Έξοδα ερευνών και ανάπτυξης Μείων αποσβέσεων	20.000.000 333.133	V Αποτελέσματα εις νέον Υπερλ. κερδών χρήσης εις νέο	2.765.061
II Ενσώματες ακινητοποιήσεις		VI Ποσά για αύξηση κεφαλαίου	
4 Μηχανήματα & λοιπός εξοπλισμός Μείων αποσβέσεων	54.743.626 8.665.898	1 Καταθέσεις μετρήων Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	436.688.000 913.304.886
5 Μεταφορικά μέσα Μείων αποσβέσεων	67.789.788 9.695.765	Β ΠΡΟΒΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ & ΕΞΟΔΑ	
6 Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός Μείων αποσβέσεων	19.201.501 5.722.700	Αποτίμ. προβλ. εις	647.321
Σύνολο ακινητοποιήσεων (I+II+III)	135.734.915	Γ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
Μείων αποσβέσεων	24.417.276	8 Ψηφισμ. πρόσθετες υποχρεώσεις	
III Συμμετοχές & άλλες μακροπρ. χρημ. αξιολογήσεις		1 Γραμμάτια	343.899.643
1 Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις Σύνολο μνηχών ενεργητικού (I+II+III)	358.370.000 490.187.139	2 Γραμμάτια πληρωτέα	36.061.329
Δ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		3 Τρόπος - βραχυ υποχρεώσεις	60.751.194
I Αποθέματα		5 Υποχρεώσεις από φόρους-π.είλη	89.237.801
1 Εμπορεύματα	373.999.991	6 Ασφαλιστικοί οργανισμοί	2.601.425
Σύνολο αποθεμάτων (ΔI)	373.999.991	10 Μερήματα πληρωτέα Σύνολο υποχρεώσεων	144.000.000 676.611.474
II Αποζητίσεις		Δ ΜΕΤΑΒ. ΛΙΣΤΗΝ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	
1 Παύσεις	419.607.840	Έξοδα χρήσεως δεδουλευμένα	354.626
2 Προμήματα εισπραξιτέα	30.105.424		
11 Χρεώστες άεδαροοι	26.365.819		
12 Λογοί προκ. και πιστώσεων Σύνολο απαιτήσεων (ΔII)	213.233.168 679.312.231		
III Χρεώγραφο			
1 Μεταβολή	8.408.000		
IV Διυθίσματα			
1 Ταμείο	30.382.270		
3 Καταθέσεις όφρας Σύνολο διυθισμ. (ΔIV)	7.865.565 38.247.835		
Σύνολο κυκλοφ. ενεργητικού (ΔI+ΔII+ΔIII+ΔIV)	1.100.168.077		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.590.917.717	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	1.590.917.717
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΥΣΤΙΚΟΥ		ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ	
01 Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία	1.040	05 Δικαιώχ. αλλοτρίων περιουσιακών στοιχείων	1.000

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 1995 31ης Δεκεμβρίου 1995 (01.01.1995-31.12.1995)

	ΠΟΣΑ ΧΡΗΣΗΣ 1995
Κόστος εργασιών (πωλήσεις)	761.920.534
Μείων Κόστος πωλήσεων	295.523.750
Μετικά αποτελέσματα (κέρδη) αμετρήσιμα	366.396.504
ΠΛΕΟΝ. Άλλα έσοδα εμπορευματολ. αιώσεως	21.551.852
ΣΥΝΟΛΟ	387.950.436
Μείων 1. Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	42.533.255
2. Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως	165.936.674
Μετικά αποτελέσματα (κέρδη) αμετρήσιμα	179.478.509
ΠΛΕΟΝ 1. Έσοδα συμμετοχών	59.698.188
2. Κέρδη πωλήσεων συμμετοχών	40.000.000
Μείων 3. Χρεωστικοί τόκοι & συναφή έξοδα	25.036.860
Όλκα αποτελέσματα (κέρδη) εμμετρήσιμα	254.139.835
Μείων 1. Ένοικια και ανάλογα έξοδα	8.377.501
Οργανικά και έκτακτα αποτελέσματα	245.762.334
Μείων Σύνολο αποσβέσεων μνηχών στοιχείων	13.108.765
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (κέρδη) ΧΡΗΣΗΣ προ φόρων	232.653.569

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΣΜΑΤΩΝ

	ΠΟΣΑ ΧΡΗΣΗΣ 1995
Καθαρά αποτελέσματα (κέρδη) χρήσης	232.653.569
Υπ. απομ. (κερδών) προηγ. χρήσεων	14.267.215
ΣΥΝΟΛΟ	246.920.784
Μείων Φόρος εισοδήματος	33.182.162
Κέρδη προς διάθεση	193.738.622
Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:	
Τοιχικό αποθεματικό	6.973.571
Ειδικά & έκτακτα αποθ. από έσοδα κεφαλαίου	40.000.000
Μερήματα	144.000.000
Υπόλοιπο κερδών εις νέο	2.765.061
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.	Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
	Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ

□ Καθαρή θέση

Καθαρή θέση της επιχείρησης είναι τα κεφάλαια που οφείλονται στον επιχειρηματία, δεν προβλέπεται να καταβληθούν εντός συγκεκριμένης προθεσμίας και καταρχήν δεν κοστίζουν στην επιχείρηση.

Στην πραγματικότητα, τα κεφάλαια αυτά είναι πιθανό να κοστίζουν περισσότερο από τον τραπεζικό δανεισμό, δεδομένου ότι ο επιχειρηματίας προσδοκά αποδόσεις μεγαλύτερες από τα επιτόκια της αγοράς. Η σημαντική, όμως, διευκόλυνση της επιχείρησης είναι ότι η καταβολή των αποδόσεων αυτών εκ μέρους της επιχείρησης δεν είναι προκαθορισμένη και θα γίνει μόνον εάν και εφόσον το επιτρέπουν τα αποτελέσματά της. Η καθαρή θέση της επιχείρησης αποτελείται από το εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά και τα κέρδη που παραμένουν στην επιχείρηση για την ενίσχυση της δραστηριότητάς της.

3.1.2 Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων

Στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων εμφανίζονται τα κέρδη και ο τρόπος που αυτά διανεμήθηκαν. Τα κέρδη αυτά θα πρέπει να ομαδοποιούνται σε εκείνα που αναλήφθηκαν και σε εκείνα που παρέμειναν προς ενίσχυση των κεφαλαίων της επιχείρησης (αυτοχρηματοδότηση).

Πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων της ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε.

Σύνολο κερδών παρούσης και προηγούμενων χρήσεων 246.921

Μείον φόρος εισοδήματος και μερίσματα 197.182

Υπόλοιπο που παραμένει για αυτοχρηματοδότηση 49.739

Καταλήγοντας, λοιπόν, και αφού ομαδοποιήσαμε τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων της ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε., μπορούμε να προχωρήσουμε στη συνδυαστική τους αξιολόγηση μέσω των αριθμοδείκτων.

Ομαδοποίηση στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων της ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε.:

Ισολογισμός της ΩΚΕΑΝΟΣ Α.Ε. σε χιλιάδες δραχμές	
Ενεργητικό	Παθητικό
Πάγιο = Β+Π,ΙΙ,ΙΙΙ 1440,205429€ Κυκλοφορούν = ΔΙ,ΙΙ,ΙΙΙ,ΙV 3228,666178€ Σύνολο 4668,871178€	Καθαρή θέση = ΑΙ,ΙV, V, VI 2680,278797€ Μεσομακ/σμες υποχρ. = Β 1,898753 Βραχ/σμες υποχρ. = Γ+Δ 1986,694057€

Η σύνταξη του ισολογισμού, του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης και του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων πρέπει, σύμφωνα με το νόμο, να είναι ειλικρινής και σαφής.

Να αναφέρει τα πραγματικά στοιχεία έτσι, ώστε να γίνονται κατανοητά και από κάποιον που δεν γνωρίζει το τρόπο λειτουργίας της συγκεκριμένης επιχείρησης.

Όπως είναι γνωστό, οι επιχειρηματίες έχουν συχνά λόγο να ωραιοποιούν τα στοιχεία που δημοσιεύουν ή να καλύπτουν προβληματικές καταστάσεις που θα αποθάρρυναν πιθανούς επενδυτές ή τράπεζες να δανειοδοτήσουν την επιχείρηση, αναλαμβάνοντας, έτσι, μέρος του επιχειρηματικού κινδύνου.

Η λύση του προβλήματος, που κατά το παρελθόν είχε μεγάλες διαστάσεις, δεδομένου ότι κάθε επιχείρηση ανέφερε τα στοιχεία της με τον τρόπο που εκείνη ήθελε, επιχειρείται να δοθεί με την εισαγωγή του ενιαίου λογιστικού σχεδίου, σύμφωνα με το άρθρο 25 της 4ης οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα μ' αυτό, όλα τα στοιχεία των επιχειρήσεων θα πρέπει να αναφέρονται με συνεπή, ομοιόμορφο και μοναδικό τρόπο, ώστε να είναι δυνατή η ανάγνωσή τους, η ερμηνεία τους και η σύγκρισή τους με τα στοιχεία άλλων επιχειρήσεων.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση που πρέπει να γίνεται πριν από κάθε χρηματοδότηση έχει στόχο να αξιολογήσει τα στοιχεία που αναφέρονται στις παραπάνω καταστάσεις, να κάνει τους αναγκαίους συσχετισμούς μεγεθών και να διαγνώσει τις προοπτικές εξέλιξης της επιχείρησης.

Θα πρέπει να σημειωθεί, πάντως, ότι τα οικονομικά στοιχεία χρησιμοποιούνται ως ενδείξεις προβληματισμών σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης και όχι ως μεταβλητές μιας αποκλειστικά μαθηματικής συνάρτησης. Η επιχείρηση διοικείται από ανθρώπους και δραστηριοποιείται σε ένα οικονομικό περιβάλλον, μεταβλητές που συχνά είναι απρόβλεπτες.

β. Δανειακή επιβάρυνση

Η **δανειακή επιβάρυνση** μας δείχνει το μέγεθος συμμετοχής του επιχειρηματία στον επιχειρηματικό κίνδυνο. Υψηλό ποσοστό συμμετοχής συνεπάγεται ασφάλεια για την επιχείρηση, ανεξαρτησία από τους πιστωτές και χαμηλό χρηματοοικονομικό κόστος, δεδομένου ότι τα κεφάλαια των δανειστών συνήθως κοστίζουν περισσότερο.

$$H \quad \boxed{\text{δανειακή επιβάρυνση} = \frac{\text{ίδια κεφάλαια}}{\text{σύνολο παθητικού}}}$$

δανειακή επιβάρυνση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος εργασιών της επιχείρησης, τη δυναμική που παρουσιάζει, την εποχικότητα και άλλες παραμέτρους, και για το λόγο αυτό θα πρέπει να εξετάζεται κυρίως η τάση που εμφανίζει διαχρονικά στα πλαίσια της ίδιας της επιχείρησης.

3.1.3 Προσδιορισμός των αναγκών για κεφάλαιο κίνησης

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Η ΟΣΤΡΙΑ Α.Ε. ασχολείται με την εμπορία ηλεκτρονικών υπολογιστών. Συγκεκριμένα, πουλάει κάθε μήνα εμπόρευμα αξίας δρχ. 1.000.000 με 2 μήνες πίστωση. Η πίεση, όμως, του ανταγωνισμού ώθησε την εταιρεία να εξετάσει το ενδεχόμενο αύξησης των πιστώσεων από 2 σε 3 μήνες. Στην περίπτωση αυτή, κατά πόσο θα αυξηθούν οι ανάγκες της σε κεφάλαιο κίνησης;

Εφόσον οι πωλήσεις γίνονται με 2 μήνες πίστωση, αυτό σημαίνει ότι απαιτείται κεφάλαιο κίνησης $2 \times \text{δρχ. } 1.000.000 = \text{δρχ. } 2.000.000$. Στην περίπτωση που θα αυξηθεί η πίστωση σε 3 μήνες, το απαιτούμενο κεφάλαιο κίνησης θα αυξηθεί κατά δρχ. 1.000.000.

Όπως είναι κατανοητό, οι επιχειρήσεις έχουν συμφέρον να επιδιώκουν την σύντμηση των παρεχόμενων πιστώσεων προς τους πελάτες τους, ώστε να μειώνουν αντίστοιχα τις ανάγκες τους σε κεφάλαιο κίνησης. Ωστόσο, η μεγάλη ταμιακή στενότητα που αντιμετωπίζει η αγορά έχει καταστήσει την ευχέρεια παροχής πιστώσεων από μία επιχείρηση σημαντικό παράγοντα για την αύξηση των πωλήσεών της.

Έτσι, οι τράπεζες αντιμετωπίζουν συχνά αιτήματα για χρηματοδοτήσεις κεφαλαίου κίνησης, προκειμένου να καλύψουν τις αυξήσεις των παρεχομένων πιστώσεων. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να εξετάζεται, εκτός των άλλων, κατά πόσο το περιθώριο κέρδους της πώλησης είναι δυνατόν να καλύπτει τα χρηματοοικονομικά έξοδα, ειδάλλως θα πρέπει να αποφεύγεται η χρηματοδότηση.

Ο εντοπισμός των πραγματικών αναγκών κεφαλαίου κίνησης μια επιχείρησης προϋποθέτει, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν, να γνωρίζουμε εκτός των οικονομικών της καταστάσεων και:

- τους συναλλακτικούς όρους της επιχείρησης
- τις περιόδους αιχμής των εργασιών της (εποχικότητα)
- τη διάρκεια παραμονής α' υλών και εμπορευμάτων (αποθέματα) στην επιχείρηση
- τον προβλεπόμενο κύκλο εργασιών επόμενης χρήσης.

Έτσι μόνο θα μπορέσουμε να προβάλλουμε τα παρόντα στοιχεία της επιχείρησης σε σχέση με εκείνα που θα διαμορφωθούν στο τέλος της επόμενης χρήσης.

Στη συνέχεια ακολουθεί μια μελέτη περίπτωσης, μέσα από την οποία θα προσπαθήσουμε να προσδιορίσουμε τις ανάγκες μιας επιχείρησης σε κεφάλαια κίνησης, χρησιμοποιώντας τα οικονομικά της στοιχεία (απολογιστικά και προϋπολογιστικά) που θέτει στη διάθεσή μας.

3.2 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΙΣΡΟΩΝ - ΕΚΡΟΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Όπως είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, η εξέταση των οικονομικών στοιχείων της

επιχείρησης κατά την χρηματοδότηση της με κεφάλαιο κίνησης έχει στόχο να διαπιστώσουμε καταρχάς **τις πραγματικές της ανάγκες** και στη συνέχεια τη **δυνατότητα** να συνδεθεί η εξόφληση της συγκεκριμένης χρηματοδότησης με ρευστοποιήσιμα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού.

Αντίστοιχα, κατά την εξέταση αιτημάτων χρηματοδότησης παγίων εξετάζεται η **σκοπιμότητα** της συγκεκριμένης επένδυσης και η **δυνατότητα** αποπληρωμής του δανείου.

- Η σκοπιμότητα της επένδυσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την απαξίωση του υπάρχοντος εξοπλισμού, τις προοπτικές της αγοράς αλλά και της ίδιας της επιχείρησης, τις συνθήκες του ανταγωνισμού και το κόστος της επένδυσης. Απαιτείται, επομένως, μαζί με το αίτημα χρηματοδότησης να υποβληθεί εκ μέρους της επιχείρησης και τεκμηριωμένη έκθεση, σύμφωνα με την οποία θα αποδεικνύεται η αναγκαιότητα της επένδυσης. Όσον αφορά το κόστος της επένδυσης για πάγια και προκειμένου να αποφευχθούν υπερτιμολογήσεις, αναλαμβάνει κατά κανόνα η τεχνική υπηρεσία της τράπεζας την εκτίμησή του, μετά από σχετική έρευνα της αγοράς.
- Εφόσον αποδειχθεί η σκοπιμότητα της επένδυσης, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσο είναι εφικτό να αντιμετωπίσει η επιχείρηση την ρευστοποίηση του δανείου, εντάσσοντας το στο ταμιακό της πρόγραμμα, χωρίς να της δημιουργηθούν προβλήματα ρευστότητας.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, ενώ η εξόφληση των δανείων κεφαλαίου κίνησης συνδυάζεται με τον κύκλο εργασιών της επιχείρησης, η εξόφληση των επενδυτικών δανείων θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από τα επιπλέον κέρδη που θα αποφέρει η συγκεκριμένη επένδυση.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε έναν πίνακα εισροών - εκροών, που θα πρέπει να καταρτίζει η επιχείρηση πριν από κάθε επενδυτική απόφαση, προκειμένου να διαπιστώνεται η σκοπιμότητα της επένδυσης και η κατανομή της εξόφλησης του δανείου στον προϋπολογισμό εισροών και εκροών κεφαλαίων επόμενων χρήσεων.

Έτσι λοιπόν ο πίνακας εισροών - εκροών μας δείχνει ότι, αν επαληθευθούν οι παραδοχές που έγιναν, η επένδυση θα αποφέρει επιπλέον κέρδη στην επιχείρηση και η εξόφληση της θα γίνει χωρίς να δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα ρευστότητας.

Σημειώνεται, πάντως, ότι οι επενδυτικές αποφάσεις προκαλούν κατά κανόνα αύξηση των αναγκών σε κεφάλαιο κίνησης, το οποίο θα πρέπει επίσης να χρηματοδοτηθεί, προκειμένου η επιχείρηση να μπορέσει να πραγματοποιήσει το πρόγραμμα της.

Ο πίνακας εισροών - εκροών είναι μία παραλλαγή πίνακα cash flow, δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνει όλες τις ταμιακές εισροές - εκροές, αλλά εστιάζεται μόνο στις πηγές άντλησης κεφαλαίων και στον τρόπο διάθεσής τους. Η κατάρτιση του πίνακα αυτού απαιτεί πολλές παραδοχές, γεγονός που μειώνει πολλές φορές τη χρησιμότητά του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΝΔΙΑΙΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 9 ΤΗΣ 4ης ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1984
24η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1984)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Α. ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

(από το οποίο έχει κληθεί να καταβληθεί μετά το τέλος της έτους της χρήσεως ποσό 0,00... ..) (10.12)

Χρήσεως 1984
'Αλλα 'Απο- 'Αποβλή-
Κινή, οβλ. οβλ. οβλ. οβλ.
σεως σεως 'Αλλα

40.00-01 1. Καταβλητέο
40.02-03 2. Οφειλόμενο
(από το οποίο έχει κληθεί να
καταβληθεί ποσό 0,00... ..)

40.04-05 3. 'Αποβρεχόμενο

Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

XXX XXX
XXX XXX

Β. ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΤΑΞΕΩΣ

- 1. Έξοδα 'Αρσεως και πρώτης εγκατάστασης
- 2. Συναμμογμωτικές διαφορές θανάτων για κτηρείς πάγων σταχείων
- 3. Τόκοι δανείων κατασκευαστικής περιόδου
- 4. Άλλα έξοδα εγκαταστάσεως

Χρήσεως 1984
'Αλλα 'Απο- 'Αποβλή-
Κινή, οβλ. οβλ. οβλ. οβλ.
σεως σεως 'Αλλα

40.00-01 1. Καταβλητέο
40.02-03 2. Οφειλόμενο
(από το οποίο έχει κληθεί να
καταβληθεί ποσό 0,00... ..)

40.04-05 3. 'Αποβρεχόμενο

Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

XXX XXX
XXX XXX

Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

- 1. Απομειντέα διεντησιοθήσεως
- 16.11-12 1. Έξοδα έρκετων και άνωτιότρωκ
- 16.01-03 2. Παραμωρήσεως και άνωτιότρωκ βιομηχανικής έδακτησεως
- 16.00 3. 'Υπερβία έμμετρωσεως (Goodwill)
- 16.98 4. Προσποθολογικές κτησεως άνω- μων διεντησιοθήσεως
- 16.04-05 5. Άλλες άνωτιότρωκ διεντησιοθήσεως

Χρήσεως 1984
'Αλλα 'Απο- 'Αποβλή-
Κινή, οβλ. οβλ. οβλ. οβλ.
σεως σεως 'Αλλα

40.00-01 1. Καταβλητέο
40.02-03 2. Οφειλόμενο
(από το οποίο έχει κληθεί να
καταβληθεί ποσό 0,00... ..)

40.04-05 3. 'Αποβρεχόμενο

Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

XXX XXX
XXX XXX

Δ. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ

- 1. Διαφορές αναπροσαρμογής - Επικωρηθήσεως επενδύσεων
- 41.06 1. Διαφορές από άνωτιότρωκ έδακ συμπετοχών και χρονηρήσεως
- 41.07 2. Διαφορές από άνωτιότρωκ έδακ λογίων παραρσεων σταχείων
- 41.10 3. Επικωρηθήσεως επενδύσεων πάγων ενεργητικού

Χρήσεως 1984
'Αλλα 'Απο- 'Αποβλή-
Κινή, οβλ. οβλ. οβλ. οβλ.
σεως σεως 'Αλλα

40.00-01 1. Καταβλητέο
40.02-03 2. Οφειλόμενο
(από το οποίο έχει κληθεί να
καταβληθεί ποσό 0,00... ..)

40.04-05 3. 'Αποβρεχόμενο

Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

XXX XXX
XXX XXX

ΙV. 'Αποβρεχόμενα Κεφάλαια

- 41.02 1. Τοκτικό άνωτιότρωκ
- 41.03 2. 'Ανωτιότρωκ καταστατικού
- 41.04 3. Ειδικά άνωτιότρωκ
- 41.05 4. Έκτακτο άνωτιότρωκ
- 41.06 5. 'Ανωτιότρωκ άνωτιότρωκ έδακ άνωτιότρωκ
- 41.09 6. 'Ανωτιότρωκ για ίδιες μετοχές

Χρήσεως 1984
'Αλλα 'Απο- 'Αποβλή-
Κινή, οβλ. οβλ. οβλ. οβλ.
σεως σεως 'Αλλα

40.00-01 1. Καταβλητέο
40.02-03 2. Οφειλόμενο
(από το οποίο έχει κληθεί να
καταβληθεί ποσό 0,00... ..)

40.04-05 3. 'Αποβρεχόμενο

Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

XXX XXX
XXX XXX

V. 'Απομειντέα εις νέο

- 42.00 'Υπόλοιπο κερών χροσεως εις νέο
- 42.01 'Υπόλοιπο έρμων χροσεως εις νέο
- 42.02 'Υπόλοιπο έρμων προηού- μων χροσεων

Χρήσεως 1984
'Αλλα 'Απο- 'Αποβλή-
Κινή, οβλ. οβλ. οβλ. οβλ.
σεως σεως 'Αλλα

40.00-01 1. Καταβλητέο
40.02-03 2. Οφειλόμενο
(από το οποίο έχει κληθεί να
καταβληθεί ποσό 0,00... ..)

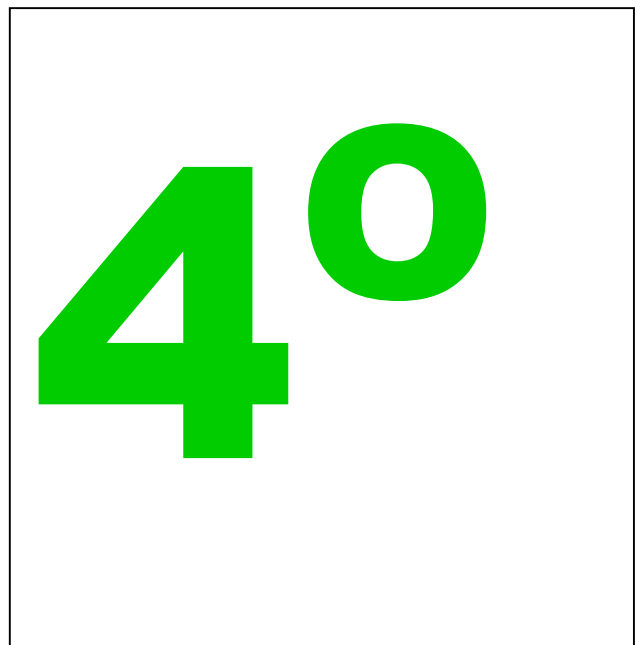
40.04-05 3. 'Αποβρεχόμενο

Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Ποσό Πισθ
κλιμα- Πισθ-
κένος πω-
κινή, οβλ. οβλ.
1984 1984
σεως σεως
'Αλλα 'Αλλα

XXX XXX
XXX XXX

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Διαδικασία χρηματοδοτήσεων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι αρμόδιες με τις χρηματοδοτήσεις υπηρεσίες των τραπεζών, πριν ικανοποιήσουν τα αιτήματα των πελατών τους, ακολουθούν μία σειρά από διαδικασίες που έχουν ως αντικείμενο τον έλεγχο της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και τη σκοπιμότητα χρηματοδότησής του, τη νομική κάλυψη του δανείου, την εκταμίευση του εγκριθέντος ποσού και την παρακολούθηση της εξυπηρέτησής του.

Ο τρόπος υλοποίησης των διαδικασιών αυτών πιθανόν να διαφοροποιείται από τράπεζα σε τράπεζα, πλην όμως η βασική δομή και φιλοσοφία τους είναι η ίδια.

Τα βήματα που αποτελούν τη διαδικασία χρηματοδότησης εξετάζονται στα παρακάτω κεφάλαια:

4.1 ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

4.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

4.3 ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

4.4 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

4.5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

4.6 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.7 ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

4.8 ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΓΚΡΙΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

4.9 ΛΗΨΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

4.10 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

4.11 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

Στόχος της ενότητας αυτής είναι να περιγράψει τις διαδικασίες που ακολουθούνται σε κάθε χρηματοδότηση και να συστηματοποιήσει τις γνώσεις που μέχρι τώρα αναφέρθηκαν στο βιβλίο, συνδέοντας τες με την καθημερινή πρακτική.

4.1 ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

Οι χρηματοδοτήσεις είναι μια εργασία ιδιαίτερα επιθυμητή για τις τράπεζες. Για το λόγο αυτό αναπτύσσεται έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών για την προσέλκυση επιθυμητών πελατών, και όλα τα στελέχη προσανατολίζονται προς αυτή την κατεύθυνση.

Ο διευθυντής της κάθε μονάδας οφείλει να γνωρίζει τις επιχειρήσεις της περιοχής του, να διερευνά τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες και το εύρος της συνεργασίας τους με τις άλλες τράπεζες. Χρήσιμες πληροφορίες είναι δυνατόν να αντληθούν από τα επιμελητήρια της περιοχής, από εξειδικευμένες εταιρείες μελετών ή ακόμη και από τον ημερήσιο τύπο. Ταυτόχρονα, θα πρέπει οι υπηρεσίες του καταστήματος να

συνεργάζονται μεταξύ τους, ώστε να αξιοποιούνται όλοι οι πελάτες τους. Οι υπηρεσίες με μεγάλη πρόσβαση στο κοινό, όπως π.χ. είναι οι καταθέσεις ή οι εργασίες εξωτερικού, οφείλουν να εντοπίζουν περιπτώσεις πελατών που πιθανόν θα ενδιέφεραν την υπηρεσία χρηματοδοτήσεων. Ακόμη, μέσω των γνωστών και ήδη υπαρχόντων πελατών μας είναι δυνατόν να προσεγγίσουμε νέους.

Μόνο μετά από ανάλογη δραστηριότητα θα είμαστε σε θέση να αυξήσουμε τις χρηματοδοτήσεις μας, προσελκύοντας επιθυμητή και φερέγγυα πελατεία. Είναι γνωστό ότι, εάν περιμένουμε παθητικά νέους πελάτες, κινδυνεύουμε να δεχόμαστε αιτήματα από επιχειρήσεις που δεν κρίθηκαν επιθυμητές από άλλες τράπεζες.

Το διερευνητικό στάδιο που περιγράφηκε θα μας δώσει τη δυνατότητα να εντοπίσουμε επιθυμητούς πελάτες. Στη συνέχεια, θα πρέπει να γίνει μια πρώτη προσέγγιση των καταλληλότερων όρων συνεργασίας τόσο για μας όσο και για τον πελάτη. Το στάδιο αυτό θα πρέπει να προηγείται πάντοτε της υποβολής του γραπτού αιτήματος, προκειμένου να αποφευχθούν παρανοήσεις ή χάσιμο χρόνου.

Η αίτηση εκ μέρους του πελάτη υποβάλλεται εγγράφως και θα πρέπει να περιλαμβάνει το ύψος και τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης, τις προσφερόμενες εξασφαλίσεις, τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης κτλ.

Εξετάζοντας την περίπτωση χρηματοδότησης της εταιρείας ΑΥΡΑ Ε.Ε. θα παρακολουθήσουμε όλα τα στάδια της διαδικασίας, όπως αυτά αναλύονται στα επόμενα κεφάλαια.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Η ΑΥΡΑ Ε.Ε. (νέος πελάτης) υπέβαλε αίτημα χρηματοδότησης στην τράπεζά μας το οποίο έχει ως εξής:

Αθήνα 21.3.1996
Προς την Τράπεζα Α.Ε.

Κύριοι,

Η εταιρεία μας ασχολείται με την εισαγωγή και χονδρική εμπορία ενδυμάτων πολυτελείας. Η επιτυχής ενασχόλησή μας με το αντικείμενο αυτό επί δεκαετία είχε σαν αποτέλεσμα να εδραιωθεί η φήμη μας στην αγορά, της οποίας κατέχουμε ένα σημαντικό μερίδιο. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι ο κύκλος εργασιών μας κατά το έτος 1995 ανήλθε στο ποσό των δρχ. 1,4 δισ.

Η επιχείρησή μας πρόσφατα αγόρασε νεοκλασικό ακίνητο στην περιοχή Κολωνακίου, προκειμένου να το χρησιμοποιήσει σαν επαγγελματική στέγη.

Τα εμπορεύματά μας προωθούνται μέσω γνωστών καταστημάτων σε πελάτες υψηλών εισοδημάτων και για το λόγο αυτό, αν και ο κλάδος παρουσιάζει προβλήματα, έχουμε καταφέρει τη σταθεροποίηση των πωλήσεών μας σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο, με προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης.

Οι προμηθευτές μας είναι γνωστοί ιταλικοί οίκοι, με αποτέλεσμα να μην έχουμε τη δυνατότητα ιδιαίτερης διαπραγματεύσεως και οι πληρωμές μας να γίνονται με βραχυπρόθεσμο διακανονισμό (δύο μηνών), ενώ οι πωλήσεις μας στο εσωτερικό, λόγω της κρίσεως της αγοράς, γίνονται με 4μηνο συνήθως διακανονισμό. Για την κάλυψη του ανοίγματος που δημιουργείται, παρακαλούμε να μας χορηγήσετε όριο κεφαλαίου

κίνησης (ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό) ύψους δρχ. 200 εκατ. με προθεσμία εξόφλησης κάθε χορήγησης τους 8 μήνες.

Σε εξασφάλιση της χρηματοδότησης προτιθέμεθα να σας ενεχυράσουμε, πλέον περιθωρίου 10%, επιταγές πελατείας μας για χρηματοδοτήσεις πέραν των 100 εκατ. Ακόμη, προσφέρουμε εγγραφή προσημείωσης υποθήκης ποσού δρχ. 200. εκατ. στο ακίνητο της επιχείρησης.

Με εκτίμηση
Για την ΑΥΡΑ Ε.Ε.

Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ

Συνημμένα στο αίτημα υποβάλλονται οικονομικά στοιχεία των τριών τελευταίων ετών.

Ο πελάτης υποβάλλει το αίτημά του συμπληρώνοντας ειδικό έντυπο της τράπεζας ή το απευθύνει με απλή επιστολή του. Στο αίτημα αυτό θα πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια:

- το αιτούμενο ποσό
- ο σκοπός της χρηματοδότησης (κεφάλαιο κίνησης, επενδυτικό κτλ.)
- η μορφή χρηματοδότησης (ανοιχτός αλληλόχρεος λογαριασμός, εφ άπαξ χορήγηση κτλ.)
- η διάρκεια
- ο τρόπος πληρωμής
- ένα σύντομο ιστορικό που να δικαιολογεί τη σκοπιμότητα της χρηματοδότησης και τις προοπτικές που διαγράφονται
- μια ρεαλιστική πρόβλεψη της αποπληρωμής του δανείου
- τυχόν ευνοϊκοί όροι συνεργασίας (π.χ. έκπτωση προμήθειας, μείωση των τοκοφόρων ημερομηνιών που δίνονται στο προϊόν κατάθεσης επιταγών κτλ.).

Εκτός από τα παραπάνω, το αίτημα του πελάτη θα πρέπει να περιλαμβάνει και μια σειρά άλλων οικονομικών στοιχείων που αφορούν τη δραστηριότητα της επιχείρησης. Τα στοιχεία αυτά, που θα πρέπει να επιβεβαιώνονται μέσω συνημμένων δικαιολογητικών, είναι:

- ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης κατά τα τρία τελευταία χρόνια
- η ανάλυση του κόστους παραγωγής και των πωληθέντων προϊόντων
- το συνολικό ύψος των οφειλών, των ορίων και των μορφών χρηματοδότησης ανά τράπεζα
- το συνολικό ύψος των μεσολαβητικών εργασιών (εισαγωγών/ εξαγωγών, εγγυητικών επιστολών κτλ.) των τριών τελευταίων ετών

- τυχόν ασφαλιστήρια συμβόλαια
- οι συγκεντρωτικές καταστάσεις Φ.Π.Α. των τριών τελευταίων ετών και περιοδικές καταστάσεις Φ.Π.Α. ανά μήνα από την αρχή του έτους μέχρι και την τελευταία που υποβλήθηκε στην εφορία πριν από το αίτημα (εάν η επιχείρηση τηρεί βιβλία β' κατηγορίας)
- ο ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσεως των τριών τελευταίων ετών
- πρόσφατο ισοζύγιο και
- ισοζύγιο αντίστοιχου μήνα προηγούμενου έτους (εάν η επιχείρηση τηρεί βιβλία γ' κατηγορίας).

Όλα τα στοιχεία που μας προσκομίζονται θα πρέπει να φέρουν πρωτότυπες υπογραφές των εκπροσώπων των εταιρειών και να επιδιώκεται η επαλήθευσή τους.

Είναι γνωστό ότι το ισοζύγιο είναι μια προσωρινή οικονομική κατάσταση που αναφέρει τα λογιστικά υπόλοιπα των λογαριασμών της επιχείρησης κατά τη στιγμή της έκδοσης του.

Είναι δυνατόν το ισοζύγιο να έχει παραποιηθεί, προκειμένου να μας δημιουργήσει ένα θετικό κλίμα αντιμετώπισης του αιτήματος χρηματοδότησης.

Για να επιβεβαιώσουμε τις πωλήσεις που αναφέρονται στο ισοζύγιο, θα πρέπει να ανατρέξουμε στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης ή στις περιοδικές καταστάσεις του Φ.Π.Α., που υποχρεούται να υποβάλλει στην εφορία κάθε μήνα.

Εν προκειμένω δεν μας ενδιαφέρει μόνον το υπόλοιπο των δανείων που είχε η επιχείρηση κατά τη στιγμή κατάρτισης του ισοζυγίου αλλά και τα όρια συνολικής χρηματοδότησης που της έχουν εγκριθεί από τις άλλες τράπεζες και των οποίων ανά πάσα στιγμή μπορεί να κάνει χρήση.

Για να διαπιστώσουμε το ύψος των εγκεκριμένων ορίων, θα πρέπει να ζητήσουμε να μας προσκομίσει ο πελάτης επιστολή των άλλων τραπεζών, όπου να αναφέρεται όχι μόνο το ύψος των οφειλών αλλά και κατά πόσο τα υπόλοιπα των χρηματοδοτήσεων είναι ενήμερα καθώς και τα εγκεκριμένα συνολικά όρια χρηματοδότησης. Το στοιχείο αυτό μπορούμε ακόμη να το διασταυρώσουμε ελέγχοντας το ύψος των χρηματοοικονομικών εξόδων που εμφανίζονται στον ισολογισμό της επιχείρησης.

Τα στοιχεία που υποβάλλονται με την αίτηση του πελάτη μας δίνουν τη δυνατότητα να έχουμε μια πρώτη προσέγγιση του τρόπου λειτουργίας της επιχείρησης, καθώς και των σχέσεων της με τον ανταγωνισμό. Θα χρησιμεύσουν ακόμη για την προετοιμασία της επίσκεψής μας στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης.

4.2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η ενίσχυση της αξιοπιστίας των συναλλαγών είναι βασική προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Για το λόγο αυτό, σε κάθε οργανωμένη οικονομία αναπτύσσεται ένας μηχανισμός, μέσω του οποίου οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προσφύγουν και να αντλήσουν πληροφορίες για ένα πλήθος στοιχείων σχετικών με τη φερεγγυότητα ή την περιουσιακή κατάσταση των προσώπων που πρόκειται να συναλλαγούν. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αντίκεινται στο απόρρητο των τραπεζών ή στην προσωπική ελευθερία των συναλλασσομένων, δεδομένου ότι αφορούν δημοσιοποιημένα στοιχεία

Στη χώρα μας την κυριότερη πηγή άντλησης πληροφοριών για το τραπεζικό σύστημα αποτελεί η εταιρεία, «ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ "ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ"». Πρόκειται για μία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εταιρία που ιδρύθηκε το έτος 1992 με σκοπό να συμβάλει στην εξυγίανση των συναλλαγών, την υποστήριξη του θεσμού της πίστης και τη βελτίωση της λειτουργίας των τραπεζών.

Τα στοιχεία που συγκεντρώνονται μέσω των υποθηκοφυλακείων, των δικαστηρίων και των τραπεζών κωδικοποιούνται και παρέχονται μέσω εντύπων, μικροφισσών ή on-line στις ενδιαφερόμενες τράπεζες.

Στα στοιχεία αυτά είναι σκόπιμο να καταφεύγουμε αμέσως μετά την παραλαβή της αίτησης από τον πελάτη, ώστε σε περίπτωση που υπάρχουν δυσμενείς πληροφορίες σε βάρος του και ανατρέπουν τη θετική του εικόνα, να αποφύγουμε την περαιτέρω ενασχόλησή μας με το αίτημά του. Εάν, για παράδειγμα, αποδειχθεί ότι η επιχείρηση που υπέβαλε την αίτηση χρηματοδότησης έχει περιέλθει σε πτώχευση, δεν υπάρχει λόγος να συγκεντρώσουμε άλλες πληροφορίες ή να προχωρήσουμε στην ανάλυση των οικονομικών της καταστάσεων.

Από τον έλεγχο των στοιχείων αυτών προκύπτει και άλλη πληροφόρηση, που δεν είναι απαραίτητα δυσμενής αλλά μας δίνει, σε κάποιο βαθμό, τη δυνατότητα να επιβεβαιώσουμε την ειλικρίνεια των στοιχείων που μας υποβλήθηκαν κατά την αίτηση χρηματοδότησης. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν να δηλωθεί η ύπαρξη ακίνητης περιουσίας, ενώ από τη σελίδα «πωλήσεις ακινήτων» να προκύπτει ότι η συγκεκριμένη ακίνητη περιουσία πουλήθηκε πρόσφατα ή, αντίθετα, να δηλώνεται μη ύπαρξη ακίνητης περιουσίας, ενώ από τα αντίστοιχα στοιχεία να προκύπτουν πρόσφατες αγορές. Ακόμη είμαστε σε θέση να διασταυρώσουμε μεταβολές της εταιρικής κατάστασης ή εγγραφές βαρών σε ακίνητα των πελατών, γεγονός που δηλώνει συνεργασία και με άλλες τράπεζες, η οποία τυχόν δεν δηλώθηκε.

Στη συνέχεια παραθέτουμε πίνακα των δικαστηριακών στοιχείων που παρέχονται από την εταιρεία «ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ "ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ"» στις τράπεζες και τον αντίστοιχο κωδικό που εμφανίζονται:

Αιτήσεις πτωχεύσεων	με τον κωδικό αριθμό	01
Κηρυχθείσες πτωχεύσεις	« «	02
Διαταγές πληρωμών	« «	03
Αγωγές πιστωτικών τίτλων	« «	04
Αποφάσεις πιστωτικών τίτλων	« «	05
Πλειστηριασμοί ακινήτων	« «	06
Πλειστηριασμοί κινητών	« «	07
Πωλήσεις	« «	08
Αγορές	« «	09
Προσημειώσεις- Υποθήκες	« «	10
Κατασχέσεις	« «	11
Μεταβολές εταιρειών- δημοσιεύσεις Ισολογισμών	« «	12
Ακάλυπτες επιταγές	« «	13
Απλήρωτες συναλλαγματικές	« «	14

Οι κυριότερες καταστάσεις που εκδίδονται είναι οι παρακάτω:

Ημερήσιες δικαστηριακές πληροφορίες: εμφανίζονται σε καθημερινή βάση όλα τα παραπάνω στοιχεία.

Μηνιαία κίνηση δικαστηριακών στοιχείων: περιλαμβάνει συγκεντρωτικά όλα τα δικαστηριακά στοιχεία που εισάγονται κατά τη διάρκεια κάθε μήνα»

Μηνιαία προοδευτική κατάσταση δικαστηριακών στοιχείων: περιλαμβάνει σωρευτικά όλα τα στοιχεία από την αρχή του έτους μέχρι και το μήνα στον οποίο αναφέρεται η συγκεκριμένη κατάσταση.

Πενταετής ανακεφαλαίωση: περιλαμβάνει δικαστηριακά στοιχεία της παρελθούσης πενταετίας.

Κατάσταση μη δικαιουμένων βιβλιαρίου επιταγών: αναφέρει συγκεκριμένο διάστημα, πριν από την παρέλευση του οποίου δεν επιτρέπεται η χορήγηση βιβλιαρίου επιταγών στους δικαιούχους λογαριασμών λόγω προηγούμενων σφραγίσεων επιταγών έκδοσης τους.

Έτσι, μετά την υποβολή του αιτήματος της ΑΥΡΑ Ε.Ε. και δεδομένου ότι κρίθηκε καταρχήν πελάτης επιθυμητός, αρμόδιος υπάλληλος ανέλαβε τον έλεγχο ύπαρξης δυσμενών ή δικαστηριακών γενικότερα στοιχείων που αφορούν την επιχείρηση και τους φορείς της.

Η σελίδα των δικαστηριακών στοιχείων από τα «ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ "ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ"», που είχε στη διάθεση του το κατάστημα μας πληροφόρησε τα εξής:

Ὡ η ΑΥΡΑ Ε.Ε. δεν έχει δυσμενή στοιχεία σε βάρος της

Ὡ επιβεβαιώθηκε η πρόσφατη αγορά του ακινήτου επί του οποίου έχει εγγραφεί προσημείωση υποθήκης α' σειράς δρχ. 200 εκατ. υπέρ της Επενδυτικής Τράπεζας.

4.3 ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Μετά τη διαπίστωση ότι η επιχείρηση δεν έχει δυσμενή στοιχεία σε βάρος της, και προκειμένου να διαμορφωθεί συγκεκριμένη άποψη για τον τρόπο λειτουργίας της και να επιβεβαιωθούν τα δηλωθέντα στοιχεία, κρίθηκε σκόπιμη η επίσκεψη αρμόδιου στελέχους της τράπεζας στις εγκαταστάσεις της.

Κατά την επίσκεψη μας συζητήσαμε με τους φορείς για την πορεία της επιχείρησης, ζητήσαμε τα λογιστικά βιβλία της, το πελατολόγιο και τους προμηθευτές της για να εξακριβώσουμε τους συναλλακτικούς όρους που δηλώθηκαν. Ακόμη, μας δόθηκε η ευκαιρία να επιβεβαιώσουμε την εκτίμηση που κάναμε από την έρευνα μας ότι η επιχείρηση πιθανότατα είχε χρηματοδοτηθεί για την αγορά του ακινήτου από την Επενδυτική Τράπεζα Α.Ε.

Τα αποτελέσματα της επίσκεψής μας συνοψίζονται στα εξής:

Ὡ πρόκειται για μία καλά οργανωμένη επιχείρηση, με σταθερό και ευρύ πελατολόγιο

Ὡ οι φορείς της διαθέτουν μεγάλη εμπειρία στο αντικείμενο και οι επιχειρηματικές τους αποφάσεις χαρακτηρίζονται από σύνεση

Ὡ η επιχείρηση έχει χρηματοδοτηθεί με δρχ. 180 εκ. για την αγορά του ακινήτου από τράπεζα του ανταγωνισμού, μέσω της οποίας διενεργεί και τις εισαγωγές της (κατά το έτος 1995 έγιναν εισαγωγές ύψους δρχ. 700 εκατ.)

Ὡ δεν υπήρχαν αποθέματα εμπορευμάτων σημαντικού ύψους

Ὡ οι απαιτήσεις της προέρχονται κυρίως από επιταγές πελατείας μέχρι 4 μηνών.

Η επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης είναι ίσως από τα σημαντικότερα βήματα πριν από την έναρξη της συνεργασίας μας αλλά και καθ' όλη τη διάρκειά της.

Το στέλεχος που επισκέπτεται την επιχείρηση έχει διττό στόχο:

Ὡ να συμβάλει στη δημιουργία ενός φιλικού και ευχάριστου κλίματος, που θα προωθήσει την ευόδωση της συνεργασίας

Ὡ να συλλέξει όλες εκείνες τις πληροφορίες που θα το βοηθήσουν να αξιολογήσει σωστά την επιχείρηση, προκειμένου να μεταφέρει στη συνέχεια την εντύπωση που αποκόμισε στα εγκριτικά όργανα της τράπεζας.

Καμία λογιστική κατάσταση δεν έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει στο γραφείο μας τον παλμό της επιχείρησης, τις ιδιαιτερότητές της, τα προβλήματα και γενικότερα την όλη εικόνα που παρουσιάζει κατά τη λειτουργία της.

Για την επίτευξη του θετικού κλίματος απαιτείται εκτός των άλλων:

- να είμαστε ευγενικοί, φιλικοί και ευχάριστοι
- να έχουμε διάθεση να ακούσουμε τα προβλήματα της επιχείρησης, εκφράζοντας, εάν αυτό είναι δυνατόν, και τις δικές μας απόψεις
- να πείσουμε τον συνομιλητή μας ότι γνωρίζουμε πολύ καλά το αντικείμενο της εργασίας μας, καθώς ίσως και κάποιες ιδιαιτερότητες του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση
- να είμαστε κατατοπισμένοι για τα πλαίσια συνεργασίας ανταγωνιστριών τραπεζών και να γνωρίζουμε ποια είναι τα σημεία στα οποία υπερτερούμε, ώστε να τα προβάλλουμε κατάλληλα.

Η επίσκεψή μας, όμως, εκτός από τη δημιουργία του θετικού κλίματος θα πρέπει να αξιοποιηθεί και ως προς το δεύτερο στόχο που αναφέρθηκε, την αξιολόγηση του τρόπου λειτουργίας της επιχείρησης. Η επιτυχία της επίσκεψης ως προς αυτό το στόχο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εμπειρία του στελέχους, γενικά αλλά και ειδικότερα, στο συγκεκριμένο επιχειρηματικό τομέα.

Ενδεικτικά αναφέρουμε σημεία που θα πρέπει να εξεταστούν:

- αν είναι καταρχήν υπαρκτή ή όχι η επιχείρηση
- τα λογιστικά βιβλία, το πελατολόγιο, οι προμηθευτές και όλα εκείνα τα λογιστικά στοιχεία που δεν περιλαμβάνονται στην υποβολή της αίτησης
- οι χώροι, οι εγκαταστάσεις και ο τρόπος οργάνωσής τους
- ο μηχανολογικός εξοπλισμός, και συγκεκριμένα ποιο μέρος του συμβάλλει στην παραγωγική διαδικασία ή αντίθετα ποιο μέρος του είναι πεπαλαιωμένο και έχει απαξιωθεί
- τα αποθέματα της επιχείρησης, η κατάσταση στην οποία βρίσκονται, καθώς και η εμπορευσιμότητά τους
- η στελέχωση της επιχείρησης με έμπυχο δυναμικό (γνώσεις, μορφωτικό επίπεδο, ενδιαφέρον εργαζομένων αλλά και του ίδιου του επιχειρηματία).

Θα μας δοθεί, τέλος, η δυνατότητα να συζητήσουμε για κάποια στοιχεία, π.χ. δυσμενή, που εντοπίσαμε εκ των προτέρων κατά τον έλεγχο δυσμενών για την επιχείρηση ή και τους φορείς της. Το ιστορικό της επιχείρησης αλλά και των φορέων της μας ενδιαφέρει, επίσης, ιδιαίτερα.

Κρίνεται σκόπιμο πριν από την επίσκεψη μας στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης να

ενημερώσουμε το φορέα για τα στοιχεία που θα ζητήσουμε, ώστε να είναι και ο ίδιος κατάλληλα προετοιμασμένος.

Ακολουθεί ενδεικτικός πίνακας των δικαιολογητικών που θα πρέπει να είναι στη διάθεσή μας κατά την επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης:

A. Για όλες τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ κατηγορίας:

- Û Δημοσιευμένοι στο ΦΕΚ ισολογισμοί (όπου απαιτείται) της τελευταίας τριετίας και αντίγραφα των σχετικών προσαρτημάτων τους.
- Û Βιβλίο απογραφών ισολογισμών (προκειμένου να προβούμε σε ανάλυση ορισμένων λογαριασμών του τελευταίου ισολογισμού)
- Û Πρόσφατο ισοζύγιο και ισοζύγιο αντίστοιχου μήνα προηγούμενου έτους.

B. Για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας:

- Û Βιβλία Αγορών ή Εσόδων -Εξόδων που αφορούν την τελευταία τριετία και το τρέχον έτος.

Χρήσιμο θα ήταν ακόμα να ζητήσουμε, ανεξάρτητα από την κατηγορία των βιβλίων και τη νομική μορφή της επιχείρησης:

- Û Φορολογικές δηλώσεις (αναλυτικά στοιχεία φορολογίας εισοδήματος -έντυπο Ε4 της τελευταίας τριετίας ή και εκκαθαριστικές δηλώσεις ΦΠΑ της τελευταίας τριετίας και προσωρινές δηλώσεις για το τρέχον έτος). Ευνόητο είναι ότι όλα τα έντυπα της εφορίας θα πρέπει να φέρουν την υπογραφή του παραλαβόντος υπαλλήλου, ώστε να είμαστε σίγουροι ότι είναι αυτά που υποβλήθηκαν.
- Û Περιγραφή της ακίνητης περιουσίας της εταιρείας, των μετόχων-εταίρων της (είδος, εμβαδόν, ποσοστό κυριότητας, διεύθυνση, προ-σημειώσεις - υποθήκες, σημερινή αξία και έντυπο Ε9 φορολογικής δήλωσης).
- Û Αντίγραφα μισθωτηρίων συμφωνητικών των χρησιμοποιούμενων χώρων.
- Û Ασφαλιστήρια συμβόλαια της επιχείρησης.
- Û Κατάσταση μισθοδοσίας ΙΚΑ ή Επιθεώρησης Εργασίας.
- Û Πιστοποιητικό του επιμελητηρίου, στο οποίο είναι γραμμένη η επιχείρηση.
- Û Άδεια λειτουργίας της επιχείρησης, εφόσον έχει βιοτεχνική ή βιομηχανική δραστηριότητα ή άδεια άσκησης επαγγέλματος, όπου απαιτείται.
- Û Κατάσταση αυτοκινήτων και κυριότερων μηχανημάτων της επιχείρησης, με ιδιαίτερη μνεία σε όσα χρησιμοποιούνται με χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing).
- Û Τιμολόγια αγοράς των κυριότερων μηχανημάτων και βιβλιάρια μεταβολών κυριότητας αυτοκινήτων επαγγελματικής χρήσεως της εταιρείας.

Μόνο η επί τόπου επίσκεψη μπορεί να μας δώσει τη γενική εικόνα της επιχείρησης και δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να υποβαθμίζεται η σημασία της. Η αποτελεσματικότητα της επίσκεψης καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την επιτυχία της συνεργασίας μας με τον πελάτη, και για το λόγο αυτό η επίσκεψη συνήθως γίνεται από εξειδικευμένα τραπεζικά στελέχη.

4.4 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Δεδομένου ότι η επιχείρηση είναι ετερόρρυθμη εταιρεία ζητήσαμε:

- Αντίγραφα του καταστατικού και όλων των τροποποιήσεων νόμιμα επικυρωμένων, τα οποία θα πρέπει να φέρουν βεβαίωση του Γραμματέα του Πρωτοδικείου ότι καταχωρίστηκαν στα οικεία βιβλία.
- Υπεύθυνη δήλωση όλων των εταίρων ότι δεν υπάρχουν άλλες τροποποιήσεις εκτός από εκείνες που υπέβαλαν.

Τα έγγραφα αυτά διαβιβάσαμε στη νομική υπηρεσία, που με τη σειρά της μετά από λίγες ημέρες μας απέστειλε τη γνωμάτευσή της, η οποία περιείχε, μεταξύ άλλων, τα εξής στοιχεία:

- Η εταιρεία αποτελείται από τους Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ 50% ομόρρυθμο μέλος και Ι. ΙΩΑΝΝΟΥ 50% ετερόρρυθμο μέλος.
- Νόμιμος εκπρόσωπός της είναι το ομόρρυθμο μέλος Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ, που δεσμεύει την επιχείρηση με μόνη την υπογραφή του.
- Λήξη της εταιρείας ορίζεται το έτος 2010.
- Δεν επιτρέπεται σύμφωνα με το καταστατικό η παροχή εγγυήσεων της εταιρείας υπέρ τρίτων.

Σύμφωνα με τη νομική υπηρεσία η γνωμάτευση ισχύει, εφόσον δεν υπάρξουν τροποποιήσεις, μέχρι το 1998, οπότε θα πρέπει να επανέλθουμε για επανεξέταση των νομιμοποιητικών εγγράφων.

Στην ενότητα «Νομικά θέματα» εξετάσαμε αναλυτικότερα τις μορφές των εταιρειών, τη σημασία του έγκαιρου και έγκυρου ελέγχου της νομιμότητάς τους καθώς και των νόμιμων εκπροσώπων τους. Ακόμη στην ίδια ενότητα παραθέσαμε έναν ενδεικτικό πίνακα των δικαιολογητικών που απαιτούνται κατά εταιρεία από το αρμόδιο νομικό τμήμα της τράπεζας, προκειμένου να προχωρήσει στον απαιτούμενο έλεγχο. Λόγω οικονομίας χρόνου, καλό είναι τα δικαιολογητικά αυτά να ζητούνται το συντομότερο δυνατό από τους φορείς της επιχείρησης, ώστε να αποφεύγονται άσκοπες και αδικαιολόγητες για τους πελάτες μας καθυστερήσεις στην όλη διαδικασία της χρηματοδότησης.

Όταν το αίτημα χρηματοδότησης προέρχεται από επιχείρηση για την οποία υπάρχει ήδη γνωμάτευση της νομικής υπηρεσίας, τότε θα πρέπει να ζητήσουμε υπεύθυνη δήλωση από τους εκπροσώπους της ότι δεν έχει επέλθει καμία εταιρική τροποποίηση ή, σε

αντίθετη περίπτωση, να ζητήσουμε τα έγγραφα που αποδεικνύουν τις τροποποιήσεις που έγιναν.

Τα δικαιολογητικά και η αλληλογραφία με το νομικό τμήμα θα πρέπει να φυλάσσονται στο αρχείο του καταστήματος, και σε περίπτωση μεταβολών να ενημερώνονται όλες οι υπηρεσίες του.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται, όταν η εκπροσώπηση των εταιρειών γίνεται με ειδικούς όρους. Είναι δυνατόν, για παράδειγμα, να προβλέπεται από το καταστατικό ότι πληρωμές μέχρι δραχμές 5 εκατ. μπορεί να διενεργεί με μόνη την υπογραφή του ο πρόεδρος της εταιρείας, ενώ για μεγαλύτερα ποσά απαιτείται η υπογραφή και ενός ακόμη μέλους του διοικητικού συμβουλίου. Το στοιχείο αυτό θα πρέπει να είναι γνωστό σε όλες τις υπηρεσίες του καταστήματος, μαζί με τα υποδείγματα των υπογραφών των μελών του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, ώστε να γίνεται πριν από κάθε πληρωμή ο κατάλληλος έλεγχος.

Τέλος, θα πρέπει να παρακολουθείται η διάρκεια ισχύος της γνωμάτευσης που δόθηκε από το νομικό τμήμα, ώστε πριν από τη λήξη της να προσκομίζονται έγκαιρα τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την ανανέωσή της.

4.5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Ζητήσαμε από την ΑΥΡΑ Ε.Ε. τη συμβολαιογραφική πράξη, σύμφωνα με την οποία το ακίνητο περιήλθε στην κυριότητα της, καθώς και πιστοποιητικά μεταγραφής και βαρών. Ακόμη, για να επιβεβαιώσουμε τον ισχυρισμό του φορέα της Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ ότι είναι κάτοχος διαμερίσματος στο Παγκράτι, ζητήσαμε την κατάσταση Ε9 της φορολογικής του δήλωσης, όπου θα έπρεπε να είχε δηλωθεί το συγκεκριμένο ακίνητο στην εφορία.

Στην περίπτωση που θα θέλαμε να εξασφαλίσουμε περισσότερο, δεδομένου ότι η κατάσταση Ε9 δεν αναφέρει τα βάρη που έχουν εγγραφεί, θα πρέπει να ζητήσουμε την προσκόμιση πρόσφατου πιστοποιητικού βαρών από το υποθηκοφυλακείο της περιοχής του ακινήτου.

Είχαμε ακόμη τη δυνατότητα, αν κρινόταν σκόπιμο, να ζητήσουμε από τη νομική υπηρεσία την έρευνα ακίνητης περιουσίας στα υποθηκοφυλακεία κατοικίας και καταγωγής των φορέων.

Προκειμένου να διαπιστώσουμε τη διασφαλιστική αξία του ακινήτου ιδιοκτησίας της εταιρείας, στην περιοχή Κολωνακίου, που προσφέρθηκε για εγγραφή προσημείωσης, ζητήσαμε από την τεχνική μας υπηρεσία να προβεί στην εκτίμηση της εμπορικής του αξίας. Η σχετική εκτίμηση ανέφερε ότι η εμπορική αξία του ακινήτου ήταν δρχ. 500 εκατ.

Επομένως, η διασφαλιστική του αξία είναι:

500 εκατ. $\times$ 60% (επειδή το ακίνητο είναι επιχειρηματικό) = 300 εκατ. Μείον προσημείωση α' σειράς υπέρ Επενδυτικής Τράπεζας -200 εκατ. Ελεύθερη διασφαλιστική αξία = 100 εκατ.

Παρόλο που έχουμε τη δυνατότητα να εγγράψουμε προσημείωση β' σειράς δρχ. 200 εκατ., όπως άλλωστε πρότεινε και η ΑΥΡΑ Ε.Ε. στην αίτηση της, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι με τις υπάρχουσες συνθήκες η διασφαλιστική αξία του ακινήτου ανέρχεται σε δρχ. 100 εκατ. μόνον.

Έχουμε ήδη επισημάνει ότι η ύπαρξη ακίνητης περιουσίας των φορέων ή των εγγυητών τους δεν θα πρέπει να είναι ικανή και αναγκαία συνθήκη για τη διενέργεια χρηματοδότησης. Ωστόσο, είναι πιθανό να χρειαστεί, σε περίπτωση που η ρευστοποίηση του δανείου δεν εξελιχθεί ομαλά, η τράπεζα να καταφύγει στην κάλυψη της μέσω της υπάρχουσας ακίνητης περιουσίας. Για το λόγο αυτό αλλά και προκειμένου να αξιολογηθεί γενικότερα η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, των φορέων της και των εγγυητών, οι τράπεζες συνήθως δεν αρκούνται στην κατά δήλωση ακίνητη περιουσία, αλλά ζητούν τα σχετικά συμβόλαια, πρόσφατα πιστοποιητικά βαρών και διενεργούν ελέγχους μέσω της τεχνικής τους υπηρεσίας για την εκτίμηση της υλικής και εμπορικής αξίας του ακινήτου.

Η υλική αξία του ακινήτου προσδιορίζεται βάσει του κόστους κτήσης του, ενώ η εμπορική αξία προσδιορίζεται από την πιθανή τιμή στην οποία θα ήταν δυνατόν να πουληθεί άμεσα.

Η εμπορική αξία είναι κατά κανόνα χαμηλότερη από την υλική, αλλά είναι αυτή που δηλώνει την πραγματική αξία του ακινήτου. Καλό είναι η εκτίμηση της ακίνητης περιουσίας να επαναλαμβάνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να ανταποκρίνεται περισσότερο στην πραγματικότητα.

4.6 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Τα οικονομικά στοιχεία των δυο τελευταίων ετών της ΑΥΡΑ Ε.Ε. είναι ως εξής:

	1994	1995
Ενεργητικό		
πάγιο	100	450
αποθέματα	128	110
απαιτήσεις	530	460
διαθέσιμα	11	4
σύνολο ενεργητικού	769	1.024
Παθητικό		
ίδια κεφάλαια	389	469
μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις		
δάνεια τραπεζών	-	180
βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		
προμηθευτές	180	175
δάνεια τραπεζών	200	200
σύνολο παθητικού	769	1.024
κύκλος εργασιών	1.600	1.400
αποτελέσματα προ αποσβέσεων	107	98
σύνολο αγορών	950	900
μικτά κέρδη	650	500

Οι συναλλακτικοί όροι για το έτος 1996 είναι:

- όροι πωλήσεων: 4μηνος προθεσμιακός διακανονισμός καλυμμένος με μεταχρονολογημένες επιταγές κατά 50%
- όροι αγορών: 2μηνος προθεσμιακός διακανονισμός
- διάρκεια παραμονής των αποθεμάτων στην επιχείρηση: 1 μήνας.

Οι προβλέψεις για το έτος 1996 είναι:

- ο κύκλος εργασιών προβλέπεται να ανέλθει στις δρχ. 2.000 εκατ.
- το ίδιο κεφάλαιο κίνησης θα είναι δρχ. 200 εκ.
- το ποσοστό μικτού κέρδους θα παραμείνει αμετάβλητο και η κατανομή πωλήσεων και αγορών θα είναι ισόρροπη καθ' όλο το έτος.
- Τέλος, ο επιχειρηματίας μας δήλωσε ότι πρόκειται να κάνει χρήση χρηματοδοτικού ορίου ύψους δρχ. 200 εκατ. που του έχει εγκριθεί από τράπεζα του ανταγωνισμού για την κάλυψη των αναγκών του σε κεφάλαιο κίνησης.

Τα οικονομικά στοιχεία επιβεβαίωσαν την κατάσταση της επιχείρησης που είχαμε διαπιστώσει κατά την επίσκεψη μας, ιδιαίτερα όσον αφορά τα αποθέματα και τις μεταχρονολογημένες επιταγές που είχε.

Η πρόβλεψη του επιχειρηματία για αύξηση του κύκλου εργασιών κατά 40% περίπου, λαμβανομένης υπόψη της αγοράς του ακινήτου σε ιδιαίτερα καλή εμπορική περιοχή, θεωρείται πραγματοποιήσιμη.

Με δεδομένα τα παραπάνω στοιχεία θα υπολογίσουμε πρώτα τους βασικούς αριθμοδείκτες, προκειμένου να διαπιστώσουμε την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, και στη συνέχεια θα προβάλλουμε, μέσω των συναλλακτικών όρων, τις ανάγκες της σε κεφάλαιο κίνησης κατά το έτος 1996.

	1994		1995	
Αριθμοδείκτες				
ρευστότητα:	669 / 380	= 1,8	574 / 375	= 1,5
δανειακή επιβάρυνση:	389 / 380	= 1	469 / 555	= 0,8
κυκλοφοριακή ταχύτητα:	1.600 / 669	= 2,4	1.400 / 574	= 2,4
αποδοτικότητα:	107 / 769	= 0,14	98 / 1.024	= 0,09
ποσοστό μικτού κέρδους:	650 / 1.600 × 100 = 41		500 / 1.400 × 100 = 36	
μεταβολή κύκλου εργασιών (με βάση το 100)		100		87,5

Η εικόνα της ΑΥΡΑ Ε.Ε., όπως προκύπτει από τους αριθμοδείκτες, κρίνεται ιδιαίτερα θετική. Η σχετική, ωστόσο, επιδείνωση που εμφανίζουν η δανειακή επιβάρυνση και η αποδοτικότητα δικαιολογούνται από την αγορά του ακινήτου, που αύξησε τις υποχρεώσεις της επιχείρησης, χωρίς να αυξηθούν αντίστοιχα και τα κέρδη.

Για το θέμα της μείωσης του κύκλου εργασιών ζητήθηκαν διευκρινίσεις από το φορέα της επιχείρησης και, όπως μας δήλωσε, αυτή οφείλεται στην κρίση της αγοράς, εκτιμά δε ότι η αγορά του επαγγελματικού χώρου στην περιοχή Κολωνακίου θα βοηθήσει την επιχείρηση να προωθήσει καλύτερα τα προϊόντα της, δεδομένου ότι απευθύνεται σε υψηλά εισοδήματα.

Οι ισχυρισμοί κρίθηκαν τεκμηριωμένοι και ικανοποιητικοί.

Μετά τη διαπίστωση της θετικής εικόνας απομένει να προσδιορίσουμε τις ανάγκες της επιχείρησης σε κεφάλαιο κίνησης για το έτος 1996.

Τα κεφάλαια που θα απασχοληθούν στο ενεργητικό είναι:

πιστώσεις προς πελάτες $2.000 \times 4 / 12 = 666$

αποθέματα (2.000 κ.ε. - 720 μικότο κέρδος) $1.280 / 12 = 107$

επομένως το **κεφάλαιο κίνησης** θα είναι 773.

Δηλαδή, η επιχείρηση, για να αντιμετωπίσει τις τετράμηνες πιστώσεις που παρέχει προς τους πελάτες της και να διατηρεί τα αναγκαία αποθέματα, χρειάζεται να απασχολεί κατά μέσο όρο δρχ. 773 εκατ.

Από το ποσό αυτό θα πρέπει να αφαιρέσουμε τις πιστώσεις που πετυχαίνει από τους προμηθευτές της, δηλαδή:

$$1.280 \times 2 / 12 = 213$$

Επομένως, το απαιτούμενο κεφάλαιο κίνησης είναι $773 - 213 = 560$

Το ποσό αυτό πρόκειται να καλυφθεί ως εξής:

ίδιο κεφάλαιο κίνησης

δρχ. 200 εκ.

χρηματοδότηση από τράπεζα του ανταγωνισμού,
που όπως δηλώθηκε θα διατηρηθεί και κατά
το έτος 1996

δρχ. 200 εκ.

Επομένως, το τμήμα του κεφαλαίου κίνησης που χρειάζεται κάλυψη μέσω τραπεζικού δανεισμού είναι δρχ. 160 εκ.

Όπως δηλώθηκε, οι πωλήσεις που γίνονται με προθεσμιακό διακανονισμό καλύπτονται κατά 50% από μεταχρονολογημένες επιταγές, οπότε προσδοκάται ότι η επιχείρηση θα έχει κατά μέσο όρο $666 / 2 = 333$ εκατ. μεταχρονολογημένες επιταγές.

Αν από αυτό το ποσό αφαιρέσουμε δρχ. 220 εκατ., που αντιστοιχούν στις επιταγές που ενεχυράζει στην τράπεζα του ανταγωνισμού, σύμφωνα με δήλωση του επιχειρηματία, απομένουν επιταγές ύψους δρχ. 113 εκατ., που θα είναι διαθέσιμες για την εξασφάλιση της χρηματοδότησης που μας ζητήθηκε.

Επομένως, είναι δυνατή η κάλυψη της χρηματοδότησης με ρευστοποιήσιμα στοιχεία.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση που ακολουθήσαμε είχε σαν στόχο να διαπιστώσουμε την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, επιβεβαιώνοντας παράλληλα την άποψη που διαμορφώσαμε κατά την επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της, και στη συνέχεια να προσδιορίσουμε τις πραγματικές της ανάγκες σε κεφάλαια κίνησης και τον τρόπο κάλυψής τους. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν είναι βεβαίως χρήσιμα, αλλά δεν αποτελούν το μόνο παράγοντα που θα καθορίσει τη λήψη των τελικών αποφάσεων.

Έτσι, είναι δυνατόν λόγω της θετικότητας εικόνας του πελάτη και των ωφελειών που προσδοκούνται από την προσέλκυση άλλων παραγωγικών εργασιών του, (υπενθυμίζουμε το σημαντικό ύψος εισαγωγών που κάνει μέσω του ανταγωνισμού), να εγκριθεί η χρηματοδότηση για κεφάλαιο κίνησης δρχ. 200 εκατ. και όχι δρχ. 160 εκατ. που προέκυψε από τους υπολογισμούς και είναι ούτως ή άλλως αποτέλεσμα των προβλέψεων του επιχειρηματία.

4.7 ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

Το στάδιο της διαπραγμάτευσης με τον πελάτη έχει στόχο αφενός να καθοριστούν όροι σύμφωνοι με τις πραγματικές ανάγκες του πελάτη και αφετέρου να μεγιστοποιηθεί η αποδοτικότητα της συνεργασίας τόσο για τον ίδιο όσο και για την τράπεζα.

Τα αντικείμενα διαπραγμάτευσης είναι:

- το όριο της χρηματοδότησης
- η διάρκεια κάθε χορήγησης
- οι εξασφαλίσεις
- το επιτόκιο και οι λοιπές προμήθειες
- η προσέλκυση λοιπών παραγωγικών εργασιών

Επανερχόμενοι στην εξέταση περίπτωσης, μετά τους έλεγχους που πραγματοποιήθηκαν είμαστε πλέον σε θέση να διαπραγματευτούμε με την ΑΥΡΑ Ε.Ε. τους συγκεκριμένους όρους της συνεργασίας μας, βάσει των οποίων θα ικανοποιηθούν τόσο ο πελάτης όσο και η τράπεζα.

Ειδικότερα θα προταθεί:

Ως προς **το όριο χρηματοδότησης**, αν και η ΑΥΡΑ Ε.Ε. ζήτησε δάνειο ύψους δρχ. 200 εκατ. και η έρευνά μας έδειξε ότι οι πραγματικές της ανάγκες είναι δρχ. 160 εκατ., ότι είμαστε σε θέση να αποδεχτούμε το αίτημά της, συνεξετάζοντας και τους λοιπούς όρους της χρηματοδότησης, προσδοκώντας παράλληλα την προσέλκυση και των λοιπών παραγωγικών εργασιών.

Ως προς **τη διάρκεια κάθε χορήγησης**, δεδομένου ότι η διάρκεια των χρηματοδοτήσεων θα πρέπει να είναι ανάλογη προς τους συναλλακτικούς όρους της επιχείρησης, ότι η προτεινόμενη διάρκεια των 8 μηνών δεν γίνεται καταρχήν δεκτή και θα προταθεί χορήγηση 4μηνης διάρκειας.

Ως προς **τις εξασφαλίσεις**, σύμφωνα με όσα προέκυψαν από τον έλεγχο των στοιχείων αλλά και όσα πρότεινε η ίδια η επιχείρηση θα ζητήσουμε:

- εγγραφή προσημείωσης υποθήκης ποσού δρχ. 100 εκατ. β' σειράς στο ακίνητο ιδιοκτησίας της εταιρείας.
- για χρηματοδοτήσεις πέραν του ποσού των δρχ. 100 εκατ. να λαμβάνονται προς ενεχύραση επιταγές πλέον περιθωρίου 10% (π.χ. για χρηματοδότηση δρχ. 110

εκατ. θα ληφθούν προς ενεχύραση επιταγές ύψους δρχ. 11 εκ.).

Σημειώνεται ότι, λόγω της θετικής εικόνας της επιχείρησης, η λήψη των αναφερόμενων εξασφαλίσεων δεν αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την απόφασή μας, αλλά, εφόσον προτάθηκαν από την ίδια την επιχείρηση, δεν υπήρξε λόγος να μη γίνουν αποδεκτές.

Ως προς **το επιτόκιο και τις λοιπές προμήθειες**, δεδομένου ότι δεν ζητήθηκε κάτι τέτοιο από τον ίδιο τον πελάτη, θα προταθεί επί του παρόντος να μην παρασχεθούν εκπτώσεις και να ισχύσουν όσα προβλέπονται από το τιμολόγιο της τράπεζας.

Ως προς **την προσέλκυση λοιπών παραγωγικών εργασιών**, θα γίνει προσπάθεια να προσελκυστούν όσο το δυνατό περισσότερες παραγωγικές εργασίες όπως εισαγωγές, καταθέσεις όψεως της εταιρείας και έντοκες των φορέων, πιστωτικές κάρτες, ασφαλιστικές εργασίες κτλ.

Θα πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα ότι σε περίπτωση χρηματοδότησης με δρχ. 200 εκατ. η πιστοδότηση από την τράπεζά μας θα καλύπτει το 26% της συνολικής, και επομένως θα πρέπει και οι λοιπές εργασίες να ανατεθούν κατ' ελάχιστο στο ίδιο ποσοστό.

Η διαπραγμάτευση πρέπει να γίνεται κάτω από πνεύμα καλής πίστης και συνεργασίας, να μην φέρνουμε σε δύσκολη θέση τον πελάτη και να μη μας διακατέχει η νοοτροπία ότι «του κάνουμε χάρη». Θα πρέπει ακόμη να ενημερωνόμαστε διαρκώς για τους όρους και τα τιμολόγια που προσφέρει ο ανταγωνισμός. Σε αντίθετη περίπτωση και δεδομένου ότι η διαπραγματευτική ικανότητα των πελατών είναι ανάλογη προς την ευρωστία τους, θα μειώνεται διαρκώς η πρόσβασή μας στους επιθυμητούς πελάτες.

Στην περίπτωση τέλος που το στέλεχος που κάνει τη διαπραγμάτευση δεν αποφασίζει για την χρηματοδότηση και τους όρους της, θα πρέπει να επισημαίνεται στον πελάτη ότι πρόκειται να επακολουθήσει τεκμηριωμένη πρόταση με βάση όσα συζητήθηκαν στο αρμόδιο εγκριτικό όργανο της τράπεζας, προκειμένου να ληφθεί η τελική απόφαση για τη χρηματοδότηση, η οποία είναι δυνατόν να διαφοροποιείται από την αρχική πρόταση.

4.8 ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΓΚΡΙΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Όπως είναι φυσικό, οι προτάσεις χρηματοδοτήσεων προς τα εγκριτικά όργανα διαφέρουν ως προς τον τύπο σε κάθε τράπεζα. Ωστόσο, είναι σκόπιμο οι προτάσεις χρηματοδοτήσεων να έχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- να διατυπώνονται με ακρίβεια, σαφήνεια και συντομία
- να αναφέρουν συγκεκριμένα όλους τους όρους της προτεινόμενης χρηματοδότησης
- να τεκμηριώνουν τη σκοπιμότητα της προτεινόμενης χρηματοδότησης
- να περιέχουν σχόλια σχετικά με τη δραστηριότητα και τις προοπτικές της επιχείρησης

- να περιέχουν το στοιχείο της προβλεψιμότητας των αναγκών του πελάτη (στο εγκεκριμένο όριο χρηματοδότησης να περιλαμβάνονται και άλλοι κίνδυνοι, όπως π.χ. πρόωρη αποδέσμευση επιταγών άλλων τραπεζών που είχαν ληφθεί με δέσμευση κατά την κατάθεση)
- να περιλαμβάνουν συνημμένα όλα τα στοιχεία του πελάτη (οικονομικές καταστάσεις, συνεργασία με τράπεζες του ανταγωνισμού κτλ.)
- να διατυπώνεται με σαφήνεια η θέση του εισηγητή.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Δεδομένου ότι η έγκριση της χρηματοδότησης πρόκειται να δοθεί από το συμβούλιο του καταστήματος της Τράπεζας Α.Ε., συντάχθηκε από το στέλεχος που έκανε τη διαπραγμάτευση η παρακάτω πρόταση:

20.4.1996

Πρόταση για την χρηματοδότηση της ΑΥΡΑ Ε.Ε.

Αίτημα 1ο – χρηματοδότηση

- δρχ. 200.000.000 (διακόσια εκατομμύρια) καθορισμός ορίου πιστοδότησης για την κάλυψη των αναγκών της επιχείρησης για κεφάλαιο κίνησης
- διάρκεια: η εξόφληση της κάθε χορήγησης θα γίνεται εντός 4 μηνών.

Αίτημα 2ο - ειδικοί όροι συνεργασίας

- για επιτόκια, προμήθειες και ημέρες δέσμευσης των αγοραζόμενων επιταγών θα ισχύσουν όσα προβλέπονται από τις εγκυκλίους της τράπεζας
- σε περίπτωση αγοράς επιταγών ή αποδέσμευσης προϊόντος επιταγών που έχουν κατατεθεί σε λογαριασμό όψεως του πιστούχου, το ποσό θα συνυπολογίζεται στο προς έγκριση όριο χρηματοδότησης.

Ισχύς των προτεινόμενων αιτημάτων: μέχρι τις 20.4.1997.

Εξασφαλίσεις.

- Οι χρηματοδοτήσεις θα γίνονται μέσω σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού.
- Χρηματοδοτήσεις πέραν των δρχ. 100 εκατ. θα καλύπτονται με επιταγές πελατείας της επιχείρησης, ελεγμένης φερεγγυότητας, πλέον περιθωρίου 10%.
- Εγγραφή προσημείωσης υποθήκης δρχ. 100 εκατ. β' σειράς σε ακίνητο ιδιοκτησίας της εταιρείας, εμπορικής αξίας δρχ. 500 εκατ. (προηγείται προσημείωση υποθήκης δρχ. 200 εκατ. α' σειράς υπέρ Επενδυτικής Τράπεζας).

Τεκμηρίωση

Πρόκειται για μία καλά οργανωμένη επιχείρηση που ασχολείται με την εισαγωγή και εμπορία (χονδρικός) ειδών ενδυμασίας. Τα εμπορεύματά της απευθύνονται σε ανώτερες εισοδηματικές τάξεις και για το λόγο αυτό, αν και παρατηρήθηκε προσωρινή μείωση του κύκλου εργασιών, εκτιμάται ότι δεν θα επηρεαστεί ουσιαστικά από την κρίση που εμφανίζει ο κλάδος,

Η γενικότερη εικόνα της επιχείρησης, όπως προκύπτει από την ανάλυση των οικονομικών της στοιχείων αλλά και από την πρόσφατη επίσκεψη μας στις εγκαταστάσεις της, κρίνεται ιδιαίτερα θετική.

Η πρόσφατη αγορά ακινήτου σε εμπορική περιοχή αποδεικνύει τη θετική στάση των φορέων απέναντι στην επιχείρηση αλλά και τις προσδοκίες τους για την ανάπτυξη των μεγεθών της.

Η επιχείρηση ανέλαβε την υποχρέωση να αναθέτει στην τράπεζά μας ποσοστό τουλάχιστον 30% του συνόλου των παραγωγικών εργασιών που εκτελεί μέσω των τραπεζών.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, εισηγούμαστε την έγκριση της πρότασης.

Συνημμένα υποβάλλονται οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης και ανάλυση των εργασιών που αναθέτει στις τράπεζες του ανταγωνισμού.

Για την τράπεζα Α.Ε.

Εισηγητές – στελέχη

(υπογραφές)

Η τελική απόφαση της τράπεζας σχετικά με την ικανοποίηση του χρηματοδοτικού αιτήματος καλό είναι να δίνεται γραπτώς στους πελάτες, ώστε να αποφεύγονται παρερμηνείες των όρων, βάσει των οποίων χορηγήθηκε η έγκριση. Στις απαντητικές επιστολές θα πρέπει να περιλαμβάνονται και άλλοι όροι που δεν ήταν αντικείμενο της έγκρισης, αλλά προβλέπονται από τη φύση της συγκεκριμένης χρηματοδότησης (π.χ. ειδικοί όροι χορήγησης βιοτεχνικών δανείων).

Οι παρεχόμενες εγκρίσεις από τα εγκριτικά όργανα των τραπεζών είναι δεσμευτικές για τα καταστήματα, που ελέγχονται για τυχόν παρεκκλίσεις, και για το λόγο αυτό οι αντίστοιχες προτάσεις θα πρέπει να είναι προϊόν διεξοδικής συζήτησης με τον πελάτη και να προσδιορίζουν με κάθε δυνατή ακρίβεια και προβλεψιμότητα τη συνεργασία που καλύπτει τις ανάγκες του. Με τον τρόπο αυτό θα αποφύγουμε τη συνεχή προσφυγή μας στα εγκριτικά όργανα, που συνεπάγεται κόστος για την τράπεζα και χάσιμο χρόνου για τον πελάτη.

4.9 ΛΗΨΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Μετά τη χορήγηση της έγκρισης από το αρμόδιο όργανο, ζητήσαμε από την ΑΥΡΑ Ε.Ε. να μας προσκομίσει το συμβόλαιο αγοράς και τα αντίστοιχα πιστοποιητικά υποθηκοφυλακείου του ακινήτου, στο οποίο επρόκειτο να εγγραφεί το βάρος. Τα έγγραφα αυτά στείλαμε στη νομική μας υπηρεσία για το σχετικό έλεγχο των τίτλων

κυριότητας. Ακόμη θα πρέπει να ζητήσουμε -αν δεν το έχουμε ήδη κάνει- την εκτίμηση της εμπορικής αξίας του ακινήτου από την τεχνική μας υπηρεσία.

Οι διαδικασίες αυτές, λόγω του χρόνου που απαιτούν, καλό είναι, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που πιθανολογείται βάσιμα η έγκριση της πρότασης, να ξεκινούν ταυτόχρονα με την υποβολή του αιτήματος από τον πελάτη.

Στη συνέχεια και σύμφωνα με την γνωμάτευση του νομικού τμήματος σχετικά με την εκπροσώπηση της εταιρείας καλέσαμε τον Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ για τη σύναψη της κύριας σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ποσού δρχ.220 εκατ. και την παρεπόμενη αυτής για την ενεχύραση των προσκομιζόμενων επιταγών. Η επιλογή της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού έγινε λόγω των πλεονεκτημάτων που παρέχει, ενώ η σύμβαση ενεχύρασης προορίζεται να καλύψει την ενεχύραση των επιταγών που θα προσκομίζονται ως πρόσθετη εξασφάλιση.

Οι συμβάσεις υπογράφηκαν τόσο από τον Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ όσο και από τα αρμόδια στελέχη της τράπεζας.

Αμέσως μετά επικυρωμένο αντίγραφο της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού εστάλη στο νομικό τμήμα της τράπεζας, ώστε βάσει αυτού να συνταχθεί το κείμενο για την εγγραφή προσημείωσης υποθήκης β' σειράς ποσού δρχ. 100 εκατ. στο ακίνητο της εταιρείας. Σε σχετική ερώτησή μας αν το ακίνητο ήταν ασφαλισμένο, ο Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ μας προσκόμισε τα ασφαλιστήρια συμβόλαια γνωστής ασφαλιστικής εταιρείας που είχαν γίνει κατά τη χορήγηση του δανείου από την Επενδυτική Τράπεζα για ποσό δρχ. 500 εκατ., τα οποία θεωρήθηκαν επαρκή.

Λίγες μέρες αργότερα ο Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ, μαζί με δικηγόρο της τράπεζας, πήγε στο πρωτοδικείο Αθηνών, όπου ενώπιον δικαστού προσυπέγραψε το κείμενο της παροχής προσημείωσης υποθήκης. Η επικύρωση της πράξης από το δικαστή συνιστά τον τίτλο εγγραφής προσημείωσης, τον οποίο ο Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ κατέθεσε στο υποθηκοφυλακείο Αθηνών και παρέλαβε τα πιστοποιητικά εγγραφής. Τα πιστοποιητικά αυτά παρέδωσε στο νομικό τμήμα της τράπεζας, το οποίο με τη σειρά του ενημέρωσε το κατάστημα ότι η εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης ολοκληρώθηκε.

Στη συνέχεια ο Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ προσκόμισε επιταγές της πελατείας του ύψους δρχ. 110 εκατ. προς ενεχύραση. Οι επιταγές αυτές, αφού ελέγχθηκαν ως προς τα τυπικά τους στοιχεία, τη φερεγγυότητα των εκδοτών τους (μέσω του συστήματος δικαστηριακών πληροφοριών) και εκτιμήθηκε κατά πόσον αντιπροσωπεύουν πραγματικές συναλλαγές (ζητήθηκαν για το σκοπό αυτό τα αντίστοιχα τιμολόγια), ενεχυράστηκαν βάσει της υπάρχουσας σύμβασης.

Οι ενέργειες που σχετίζονται με την λήψη των εξασφαλίσεων, όπως έχει ήδη αναφερθεί στην ενότητα νομικά θέματα, απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή και πρέπει να γίνονται πάντοτε πριν από την αντίστοιχη χρηματοδότηση.

Υπενθυμίζεται ότι η σύναψη της κύριας σύμβασης θα πρέπει να προηγείται των λοιπών συμβάσεων ή εξασφαλίσεων που λαμβάνονται, δεδομένου ότι αποτελούν παρεπόμενα αυτής. Το ποσό της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού είναι συνήθως 10% μεγαλύτερο του ορίου χρηματοδότησης, ώστε να καλύπτει τυχόν τόκους που θα λογιστούν.

Κατά την υπογραφή των συμβάσεων θα πρέπει να δίνουμε χρόνο στον πελάτη και ιδιαίτερα στους τυχόν εγγυητές να διαβάσουν τους όρους της, ώστε να γνωρίζουν πλήρως τις ευθύνες που αναλαμβάνουν. Σε περίπτωση που ζητηθεί από τον πελάτη αντίγραφο της σύμβασης, αυτό θα πρέπει να χορηγείται σε συνεννόηση με το νομικό τμήμα.

Όλες οι συμβάσεις πρέπει να φυλάσσονται σε φακέλους κατά πελάτη σε πυρασφαλές ερμάριο και να καταχωρίζονται με χρονική σειρά και αύξοντα αριθμό σε ειδικό βιβλίο.

Κατά την εγγραφή προσημειώσεων ή υποθηκών το ακίνητο πρέπει να ασφαρίζεται με έξοδα του πελάτη για το σύνολο της εμπορικής του αξίας. Στην περίπτωση αυτή αλλά και όταν είναι ήδη ασφαλισμένο σε άλλη εταιρεία, θα πρέπει να ενημερωθεί ο ασφαλιστής, ώστε να αναφέρεται στους όρους του ασφαλιστηρίου συμβολαίου ότι η τράπεζά μας είναι προσημειούχος ή ενυπόθηκος δανειστής.

Σε περίπτωση καταστροφής του ακινήτου από λόγο που καλύπτεται από το συμβόλαιο, η ασφαλιστική εταιρεία, μη γνωρίζοντας την εγγραφή βάρους υπέρ της τράπεζάς μας, θα καταβάλει την αποζημίωση στον ιδιοκτήτη και μετά από αυτό το βάρος της τράπεζας θα είναι άνευ ουσίας, γιατί θα αφορά ένα ακίνητο χωρίς εμπορική αξία. Μετά την εγγραφή βάρους η εκτίμηση της εμπορικής αξίας του ακινήτου θα πρέπει να γίνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Κατά την ενεχύρωση κινητών πραγμάτων υπενθυμίζεται η σημασία της λήψης βέβαιης χρονολογίας μέσω δικαστικού επιμελητή ή συμβολαιογράφου, εκτός από τις περιπτώσεις συναλλαγματικών και επιταγών, όπου ως βέβαιη χρονολογία λαμβάνεται η ημερομηνία οπισθογράφησης τους. Μετά και τη λήψη των εξασφαλίσεων η τράπεζα είναι πλέον έτοιμη να χορηγήσει το δάνειο στον πελάτη.

4.10 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Η τράπεζα κάλεσε τον Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ, εκπρόσωπο της εταιρείας ΑΥΡΑ Ε.Ε., να παραλάβει το προϊόν του δανείου. Για το σκοπό αυτό έφερε μαζί του, σύμφωνα με όσα προβλέπονται, πιστοποιητικό φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας καθώς και υπεύθυνη δήλωση ότι δεν έχει επέλθει εν τω μεταξύ καμία εταιρική τροποποίηση.

Ο Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ υπέγραψε το ένταλμα πληρωμής για δρχ. 200 εκατ. και ένα ισόποσο γραμμάτιο εισπράξεως, βάσει του οποίου το ποσό κατατέθηκε συμψηφιστικά στο λογαριασμό όψεως της εταιρείας που ήδη είχε ανοιχτεί.

Τελικά, στον πιστούχο παρεδόθη ένα βιβλιάριο επιταγών με την επωνυμία της εταιρείας, μέσω του οποίου θα διενεργεί της πληρωμές του.

Λογιστικά οι πράξεις που έγιναν, και προκειμένου η χορήγηση να ενταχθεί βάσει του διπλογραφικού συστήματος στα βιβλία της τράπεζας, είναι οι εξής:

εγγραφή χορήγησης	
χρέωση λογ. χρηματοδοτήσεων	πίστωση λογαριασμού ταμείο

εγγραφή κατάθεσης	
χρέωση λογαριασμού ταμείο	πίστωση λογαριασμού καταθέσεων όψεως

Όταν η εγκεκριμένη πίστωση αφορά όριο (και όχι εφάπαξ χρηματοδότηση), όπως είναι η περίπτωση της ΑΥΡΑ Ε.Ε., ο πελάτης έχει τη δυνατότητα να αναλαμβάνει χρήματα ανάλογα με τις ανάγκες του και μέχρι το ύψος του εγκεκριμένου ορίου.

Στην περίπτωση που εξετάζουμε, η κίνηση του λογαριασμού μπορεί να έχει την εξής εικόνα:

		χρέωση	πίστωση	χρεωστικό υπόλοιπο
5.5.1996	αρχική χορήγηση	600.000€		600.000€
6.6.1996			κατάθεση 180.000€	420.000€
18.6.1996			κατάθεση 60.000€	160.000€
30.6.1996	χορήγηση	210.000€		390.000€
	κ.ο.κ.			

Σύμφωνα με τους όρους χρηματοδότησης, οι πέραν των δρχ. 100 εκατ. κίνδυνοι θα πρέπει να καλύπτονται με ενεχυρασμένες επιταγές πλέον περιθωρίου 10%. Επομένως, στις 6.6.1996 οι ενεχυρασμένες επιταγές θα πρέπει να είναι τουλάχιστον δρχ. 44 εκατ. Κατά τη λήξη της κάθε δόσης θα καλείται ο πελάτης να καταβάλει το ανεξόφλητο -μετά την είσπραξη των επιταγών- υπόλοιπο.

Οι χρηματοδοτήσεις παρακολουθούνται, όπως και κάθε άλλη εργασία, από την μηχανογράφηση της τράπεζας, η οποία εκδίδει μία σειρά καταστάσεων που στόχο έχουν να υποστηρίξουν την υπηρεσία χρηματοδοτήσεων.

4.11 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

Μετά τη χρηματοδότηση της επιχείρησης, η υπηρεσία χορηγήσεων είναι επιφορτισμένη με τις εξής ενέργειες:

- να παρακολουθεί την είσπραξη των ενεχυρασμένων επιταγών και σε περίπτωση μη πληρωμής τους να τις σφραγίζει εντός δημέρου και να τις επιστρέφει αντί μετρητών στην πιστούχο

- να φροντίζει για την εμπρόθεσμη καταβολή των δόσεων, βάσει του αντίστοιχου ληξιαρίου
- να φροντίζει να της ανατίθεται ικανό ποσοστό των λοιπών παραγωγικών εργασιών
- να ελέγχει τις δικαστηριακές πληροφορίες, τόσο ως προς την πιστούχο (ανά τακτά χρονικά διαστήματα) όσο και ως προς τους εκδότες των προσκομιζόμενων επιταγών
- να παρακολουθεί τη διάρκεια ισχύος των πιστοποιητικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας και να ενημερώνει εμπρόθεσμα τον πελάτη για την έγκαιρη ανανέωση τους
- να παρακολουθεί την ανανέωση των ασφαλιστήριων συμβολαίων
- να παρακολουθεί στενά την πορεία των εργασιών της επιχείρησης καθ' όλη τη διάρκεια της χρηματοδότησης, ζητώντας ανά τακτά χρονικά διαστήματα τα οικονομικά της στοιχεία.

Τέλος, θα πρέπει να παρακολουθείται στενά η εμπρόθεσμη εξόφληση των υποχρεώσεων του πιστούχου απέναντι στην τράπεζα, αφενός γιατί μπορεί να εντοπίσουμε έγκαιρα τυχόν οικονομική αδυναμία της επιχείρησης αφετέρου γιατί η αποδοχή μικρών έστω καθυστερήσεων εκλαμβάνεται από μέρος του πελάτη ως σιωπηρή ανοχή, με αποτέλεσμα πολλές φορές να καταλήγουμε σε όλο και μεγαλύτερη αναβλητικότητα.

Η έγκαιρη εξάλλου επισήμανση οικονομικών αδυναμιών εκ μέρους του τραπεζικού στελέχους μπορεί να επιτρέψει θετική παρέμβαση της τράπεζας με διάφορους τρόπους, όπως είναι η ρύθμιση της οφειλής, η επέκταση ή ο περιορισμός της χρηματοδότησης, προκειμένου και η τράπεζα να διασφαλίσει τα συμφέροντά της και η επιχείρηση να ξεπεράσει τα προβλήματά της.

Αν, παρ' όλες τις προσπάθειες, η επιχείρηση περιέλθει σε δυσχερή και μη αναστρέψιμη κατάσταση, το στέλεχος που παρακολουθεί την χρηματοδότηση οφείλει με αποφασιστικότητα να προχωρήσει στο κλείσιμο των λογαριασμών και στην καταγγελία των συμβάσεων το συντομότερο δυνατό.

**ΕΙΔΙΚΕΣ
ΜΟΡΦΕΣ**

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Ειδικές μορφές χρηματοδοτήσεων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κάθε χρηματοδότηση διέπεται από μία συγκεκριμένη λογική και αλληλουχία πράξεων, που ξεκινά από την υποβολή του αιτήματος του πελάτη και ολοκληρώνεται με την ολοσχερή εξόφληση του δανείου.

Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες μορφές χρηματοδοτήσεων ή γενικότερα πιστώσεων που, λόγω του χαρακτήρα τους, παρουσιάζουν επιπροσθέτως ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Στην ενότητα που ακολουθεί θα εξετάσουμε τις κυριότερες μορφές των ειδικών αυτών χρηματοδοτήσεων που είναι:

5.1 ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

5.2 ΔΑΝΕΙΑ ΠΡΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΕΣ

5.2.1 Είδη επιχειρήσεων που είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν από το ειδικό κεφάλαιο της ANE 197/78

5.2.2 Γενικά χαρακτηριστικά των βιοτεχνικών δανείων

5.2.3 Απαιτούμενα δικαιολογητικά

5.2.4 Υποβολή στοιχείων χορηγούμενων βιοτεχνικών δανείων στην Τράπεζα της Ελλάδος

5.3 FACTORING

5.3.1 Θεσμικό πλαίσιο

5.3.2 Υπηρεσίες που προσφέρουν οι εταιρείες factoring

5.4 LEASING

5.4.1 Γενικά

5.4.2 Θεσμικό πλαίσιο

5.4.3 Είδη leasing

5.4.4 Πλεονεκτήματα του leasing για το μισθωτή

5.4.5 Πλεονεκτήματα του leasing για την εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης

5.4.6 Σύγκριση κόστους leasing - κόστους χρηματοδότησης

ΣΤΟΧΟΣ

Στο τέλος της ενότητας αυτής θα γνωρίζετε τις πιο συνηθισμένες από τις ειδικές μορφές χρηματοδοτήσεων, ώστε, στις περιπτώσεις που αντιμετωπίζετε σχετικά αιτήματα των πελατών σας, να τους ενημερώνετε με σαφήνεια για τις εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης που εξυπηρετούν αποτελεσματικότερα τις ανάγκες τους.

5.1 ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

Σύμφωνα με την πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ) 1976/1991, επιτρέπεται η χρηματοδότηση σε συνάλλαγμα φυσικών ή νομικών προσώπων κατοίκων εσωτερικού για την κάλυψη των πάσης φύσεως υποχρεώσεων τους στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, αρκεί και η αντίστοιχη χρηματοδότηση σε δραχμές να είναι επιτρεπτή. Με άλλα λόγια, κάθε χρηματοδοτικό αίτημα ελέγχεται με τα ίδια κριτήρια που εξετάζονται και τα δάνεια σε δραχμές, και εναπόκειται στην κρίση του πελάτη εάν επιθυμεί η χορήγηση να γίνει σε δραχμές ή σε συνάλλαγμα.

Τα δάνεια σε συνάλλαγμα παρουσιάζουν σε σχέση με τα δραχμικά ένα πλεονέκτημα: το

επιτόκιο του δανείου είναι σημαντικά χαμηλότερο, και ένα μειονέκτημα: η τυχόν διολίσθηση ή υποτίμηση της δραχμής έναντι των ξένων νομισμάτων επιβαρύνει και διαμορφώνει το τελικό κόστος του δανείου.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα τα οφέλη που είναι δυνατόν να προκύψουν από τα δάνεια σε συνάλλαγμα, ας εξετάσουμε την παρακάτω περίπτωση:

Ποιο είναι όμως το πραγματικό όφελος για την ΡΟΤΑ Ε.Π.Ε. από την επιλογή της να δανειοδοτηθεί σε συνάλλαγμα αντί δραχμών;

Οι δραχμές που απαιτήθηκαν για την αγορά των JPY είναι: $JPY 50.460.000 \times 2,13 =$ δρχ. 107.479.800

Επομένως, το πραγματικό επιτόκιο που επιβαρύνθηκε η ΡΟΤΑ Ε.Π.Ε. προκύπτει από τους παρακάτω υπολογισμούς:

οι δρχ. 105.000.000 επιβαρύνθηκαν σε 92 ημέρες με 2.479.800 τόκο

οι δρχ. 100 X;

$$\chi = 2.479.800 \times 100 : 105.000.000 = 2,36\%$$

Επομένως, το ετήσιο επιτόκιο έχει ως εξής:

στις 92 ημέρες επιτόκιο 2,36

365 χ;

$$X = 2,36 \times 365 : 92 = 9,165\%$$

Παρατηρούμε ότι, αν και το πραγματικό επιτόκιο ήταν τελικά 5,56 μονάδες (9,165-3,6) μεγαλύτερο από το ονομαστικό, η ΡΟΤΑ Ε.Π.Ε. ήταν τελικά ωφελημένη από την επιλογή της να χρηματοδοτηθεί σε JPY.

Ωστόσο, το όφελος αυτό μπορεί να εκτιμηθεί μόνο απολογιστικά και εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τη μεταβολή της ισοτιμίας δραχμής-ξένου νομίσματος που θα έχει γίνει μεταξύ της ημερομηνίας χορήγησης και της ημερομηνίας εξόφλησης του δανείου. Αυτό σημαίνει ότι, όταν διανύουμε περιόδους διολίσθησης της δραχμής, το ποσοστό αυτό επιβαρύνει άμεσα το κόστος δανεισμού σε συνάλλαγμα και θα πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη πριν από τη χορήγηση. Επιπλέον, στην περίπτωση κατά την οποία το προϊόν του συναλλάγματος δραχμοποιείται για την κάλυψη αναγκών στο εσωτερικό, ο δανειολήπτης επιβαρύνεται με το κόστος των μετατροπών.

Το τελικό όφελος των δανείων σε συνάλλαγμα, όπως προαναφέρθηκε, δεν μπορεί να προσδιοριστεί κατά τη στιγμή της χορήγησης, και μάλιστα είναι δυνατόν σε περιόδους έντονης διολίσθησης της δραχμής έναντι των ξένων νομισμάτων το πραγματικό επιτόκιο δανεισμού να αποβεί μεγαλύτερο από εκείνο των δανείων σε δραχμές. Για το λόγο αυτό, και προκειμένου να μην δημιουργείται δυσαρέσκεια από μέρους των πελατών, η απόφαση για την επιλογή του νομίσματος δανεισμού θα πρέπει να είναι αποκλειστικά δική τους.

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος που διαγράφεται στις περιπτώσεις δανείων σε συνάλλαγμα είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί με χρήση παραγώγων προϊόντων συναλλάγματος, όπως είναι για παράδειγμα το κλείσιμο προθεσμιακής τιμής συναλλάγματος ή η σύναψη συμβολαίων SWAPS. Η χρήση των προϊόντων αυτών, αν και συνεπάγεται κόστος, δίνει τη δυνατότητα προσδιορισμού του τελικού κόστους δανεισμού.

Ανεξάρτητα από όσα προαναφέρθηκαν, τα δάνεια σε συνάλλαγμα παρέχουν σημαντικό πλεονέκτημα στις εξαγωγικές επιχειρήσεις που πρόκειται να εξοφλήσουν το δάνειο με συνάλλαγμα, το οποίο θα εισπράξουν από τις εξαγωγές τους.

Στη συνέχεια θα αναφέρουμε τα κύρια χαρακτηριστικά του δανείου σε συνάλλαγμα.

Νόμισμα δανείου

Εξετάζονται αιτήματα χορήγησης δανείων σε όλα τα νομίσματα που διαπραγματεύονται στη διατραπεζική αγορά συναλλάγματος (fixing) Αθηνών, συμπεριλαμβανομένης και της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Μονάδας (ECU).

Διάρκεια δανείου

Η διάρκεια των δανείων καθορίζεται ελεύθερα από τους συναλλασσομένους, οι οποίοι μπορούν να συμφωνήσουν είτε την πρόωρη εξόφληση του δανείου, καταβάλλοντος συνήθως κάποιο κόστος, είτε την παράταση της αρχικής λήξης του δανείου.

Εξόφληση

Τα δάνεια εξοφλούνται κατά κεφάλαιο και τόκους με πώληση συναλλάγματος, εκτός από τις περιπτώσεις που εξοφλούνται από προϊόν εξαγωγών.

Μετατροπή νομίσματος

Είναι δυνατή η μετατροπή του νομίσματος όλου ή μέρους του δανείου με συμφωνία των συναλλασσομένων. Ο πελάτης θα πρέπει να υποβάλει μερικές ημέρες πριν σχετικό αίτημα στην τράπεζα, η οποία και θα καθορίσει το νέο επιτόκιο.

Επιτόκιο δανεισμού

Καθορίζεται ελεύθερα από τις τράπεζες και μπορεί να συνομολογηθεί σταθερό ή κυμαινόμενο.

Η τράπεζα, αφού εξέτασε το αίτημα του πελάτη σύμφωνα με τα γνωστά κριτήρια χρηματοδότησης, καθόρισε επιτόκιο 2,6%, προσδιορίζοντας το για την πρώτη περίοδο εκτοκισμού ως εξής:

$LIBOR$ τριμήνου 0,5% + περιθώριο τράπεζας 2% = 2,5% + 4% ΕΦΤΕ = 2,6%

Πιο αναλυτικά:

- το LIBOR είναι το επίσημο επιτόκιο δανεισμού των βασικών νομισμάτων, όπως αυτό καθορίζεται από τις μεγαλύτερες βρετανικές τράπεζες στις 11 η ώρα Λονδίνου καθημερινά (fixing επιτοκίων)
- το περιθώριο αντιπροσωπεύει το κέρδος της τράπεζας και είναι διαπραγματεύσιμο ανάλογα με τον πελάτη.

Η τράπεζα ενημέρωσε ακόμη τον πελάτη ότι το επιτόκιο του 2,6% θα επιβαρυνόταν με 1% περίπου για την κάλυψη του κόστους που έχει από τις δεσμεύσεις των καταθέσεων της από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Μετά το τέλος του τριμήνου το επιτόκιο θα επαναπροσδιοριζόταν ανάλογα με το LIBOR που θα είχε διαμορφωθεί.

Οι τόκοι που υπολογίζονται με το παραπάνω επιτόκιο εισπράττονται σε συνάλλαγμα.

Πέραν των τόκων αυτών υπολογίζεται και εισπράττεται σε δραχμές, με εξαίρεση τα εξαγωγικά δάνεια, η εισφορά υπέρ εξαγωγών του Νόμου 128/75, ως εξής:

- 0% εάν το συνολικό επιτόκιο (LIBOR + περιθώριο) είναι μέχρι 5%

- 0,1% εάν το συνολικό επιτόκιο είναι μεταξύ 5% και 9%
- 1 % εάν το συνολικό επιτόκιο είναι πάνω από 9%.

Το προϊόν του δανείου μπορεί να διατεθεί και απευθείας στο εξωτερικό μέσω της δανείστριας τράπεζας για τους σκοπούς που αναφέρονται στη δανειακή σύμβαση ή να κατατεθεί σε λογαριασμό συναλλάγματος στην εν λόγω τράπεζα. Επιτρέπεται η μεταφορά του συναλλάγματος από τη δανείστρια ή τη μεσολαβούσα και η κατάθεσή του σε άλλες τράπεζες καθ' όλη τη διάρκεια του δανείου.

Οι τράπεζες στις οποίες τηρούνται οι παραπάνω λογαριασμοί υποχρεούνται να αναγράφουν στις βεβαιώσεις αγοράς συναλλάγματος που εκδίδουν στις περιπτώσεις δραχμοποίησης ότι το δραχμοποιούμενο συνάλλαγμα αφορά το δάνειο που έχει συναφθεί σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 1976/1991, να τις ακυρώνουν και μαζί με τα παραστατικά χορήγησης του δανείου να τις αποστέλλουν στη δανείστρια τράπεζα, η οποία τηρεί το σχετικό φάκελο και έχει την ευθύνη της συναλλαγματικής εξυπηρέτησης του δανείου.

Συνομολόγηση δανείων

Η χορήγηση των δανείων γίνεται συνήθως μέσω της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, της οποίας οι όροι τροποποιούνται και συμπληρώνονται κατάλληλα, ώστε να περιλαμβάνονται σε αυτήν οι χορηγήσεις σε συνάλλαγμα, καθώς και όλες οι σχετικές πράξεις, όπως συνομολόγηση διάρκειας, καθορισμός επιτοκίου και λοιπών όρων.

Σε περίπτωση που το δάνειο σε συνάλλαγμα χορηγείται μέσω υφιστάμενης σύμβασης που ασφαρίζεται με προσημείωση ή υποθήκη, καλό είναι να ενημερώνεται η αρμόδια νομική υπηρεσία της τράπεζας, προκειμένου να γίνεται σχετική μνεία στο βιβλίο υποθηκών, δηλαδή ότι το συγκεκριμένο βάρος εξασφαλίζει απαιτήσεις σε συνάλλαγμα.

Διαδικασία χορήγησης

Προκειμένου να αποφασιστεί χορήγηση δανείου σε συνάλλαγμα, το αίτημα εξετάζεται με τα ίδια κριτήρια και τις διαδικασίες που αναφέρθηκαν για τα δάνεια σε δραχμές.

Η επιλογή του δανείου σε συνάλλαγμα θα πρέπει να είναι, όπως προαναφέρθηκε, απόφαση του ίδιου του πελάτη. Η πρόθεσή του για τη λήψη του δανείου γνωστοποιείται εγγράφως, μερικές ημέρες πριν, στην τράπεζα.

Το κατάστημα συναλλαγής οφείλει να επικοινωνήσει εγκαίρως με την αρμόδια υπηρεσία (dealing room) για να προσδιοριστεί η ακριβής ημερομηνία της χορήγησης, να καθοριστεί το επιτόκιο και να της γνωστοποιηθεί εάν το προϊόν του δανείου θα δραχμοποιηθεί και θα χρησιμοποιηθεί στο εσωτερικό ή αντίθετα δεν θα δραχμοποιηθεί και θα χρησιμοποιηθεί απευθείας στο εξωτερικό.

Το dealing room με τη σειρά του δανείζεται, κατά κανόνα, για όσο χρόνο θα διαρκέσει η περίοδος πρώτου εκτοκισμού από τη διατραπεζική αγορά το συνάλλαγμα που πρόκειται να χορηγηθεί. Σε περίπτωση δραχμοποίησης του προϊόντος του δανείου, το κατάστημα επικοινωνεί με το dealing room για τον καθορισμό της τιμής αγοράς του συναλλάγματος.

Κατά την εξόφληση του δανείου, εφόσον ο πελάτης προσκομίσει δραχμές, θα πρέπει να αγοράσει από την τράπεζα το συνάλλαγμα που απαιτείται για την εξόφλησή του.

Όλες οι μεταβολές του δανείου: χορήγηση, μετατροπή νομίσματος, λογισμός τόκων,

παράταση κτλ. λειτουργούν με τιμές spot και για το λόγο αυτό θα πρέπει να γνωστοποιούνται τουλάχιστον δύο ημέρες πριν στο dealing room.

Στην περίπτωση της ΡΟΤΑ Ε.Π.Ε. που υπέβαλε το αίτημά της στις 20.10.96, αν υποθέσουμε ότι το δάνειο εγκρίθηκε την 1.11.96 ημέρα Παρασκευή, θα της χορηγηθεί στις 5.11.1996, ημέρα Τρίτη, οπότε θα αρχίσει και ο εκτοκισμός του με το συμφωνηθέν επιτόκιο μέχρι τις 5.2.1997.

Κόστος πρόωρης εξόφλησης

Όπως προαναφέρθηκε, η τράπεζα, προκειμένου να χορηγήσει δάνειο σε συνάλλαγμα, δανείζεται ισόποσο συνάλλαγμα και για διάρκεια ίση κατά κανόνα μέχρι τη στιγμή επαναπροσδιορισμού του δανείου. Στην περίπτωση που ο πελάτης ζητήσει την πρόωρη εξόφληση του δανείου, η τράπεζα θα αναγκαστεί να τοποθετήσει στη διαπραγματευτική αγορά το προϊόν της πρόωρης εξόφλησης με απόδοση συνήθως χαμηλότερη από εκείνη που προσδοκούσε να εισπράξει από τον πελάτη.

Η διαφορά αυτή είναι το κόστος πρόωρης εξόφλησης που καλείται να καταβάλει ο πελάτης.

Ας υποθέσουμε ότι η ΡΟΤΑ Ε.Π.Ε. προσήλθε στις 15.1.1997 στην τράπεζα με την οποία συνεργάζεται και ζήτησε την πρόωρη ολική εξόφληση του δανείου.

Αν και το δάνειο έληγε στις 5.11.1997, η τράπεζα υπολόγισε το κόστος της πρόωρης εξόφλησης του μέχρι τις 5.2.1997 ημερομηνία κατά την οποία έληγε η δέσμευση του στη διαπραγματευτική αγορά.

Συγκεκριμένα, για τον υπολογισμό της επιβάρυνσης λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω δεδομένα:

Επιτόκιο χρηματοδότησης, στο οποίο δεν συμπεριλαμβάνεται το περιθώριο κέρδους της τράπεζας; 0,50

Επιτόκιο κατάθεσης, που είναι το επιτόκιο με το οποίο η τράπεζα επανακαταθέτει το προϊόν της πρόωρης εξόφλησης; 0,25

Ποσό επανακατάθεσης, που είναι το προϊόν της προεξόφλησης, JPY 50 εκατ.

Διάρκεια επανακατάθεσης, που είναι το διάστημα που μεσολαβεί από την τοκοφόρο αξία της πρόωρης προκαταβολής των χρημάτων μέχρι την ημερομηνία λήξης της 1 ης περιόδου εκτοκισμού 19 ημέρες (από 17.1.97 έως 5.2.97)

Επομένως, το κόστος πρόωρης εξόφλησης υπολογίζεται ως εξής: $19 \times \text{JPY } 50.000.000 \times [0,50 - 0,25] / 36000 = \text{JPY } 6.597$

Κατά τον προσδιορισμό του κόστους πρόωρης εξόφλησης δεν υπολογίστηκε το διαφυγόν κέρδος του περιθωρίου 2%, με το οποίο κατά κανόνα οι τράπεζες δεν επιβαρύνουν τον πελάτη. Ως επιτόκιο κατάθεσης ορίστηκε το επιτόκιο που ίσχυε στη διαπραγματευτική αγορά και με το οποίο η τράπεζα θα μπορούσε να καταθέσει το προϊόν της πρόωρης εξόφλησης.

Είναι προφανές ότι σε περίπτωση ανόδου των επιτοκίων κατά τη στιγμή της πρόωρης εξόφλησης δεν υπάρχει κόστος για την τράπεζα, και η χρέωση ή όχι του πελάτη είναι θέμα πολιτικής της.

Λόγω των υψηλών επιτοκίων των χορηγήσεων σε δραχμές και της σχετικά μικρής ή και ανύπαρκτης διολίσθησης της δραχμής έναντι των ξένων νομισμάτων, τα δάνεια σε συνάλλαγμα έχουν αποδειχθεί τα τελευταία χρόνια συμφερότερα και έχουν

υποκαταστήσει σε μεγάλο βαθμό τα αντίστοιχα δραχμικά.

5.2 ΔΑΝΕΙΑ ΠΡΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΕΣ

Η ανάπτυξη του βιοτεχνικού κλάδου είναι στρατηγικής σημασίας για την γενικότερη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Όπως είναι γνωστό, ο ισχυρός ανταγωνισμός που επιβάλλει η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση δημιουργεί ισχυρές πιέσεις στον παραγωγικό τομέα της χώρας μας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να καταναλώνουμε όλο και περισσότερα εισαγόμενα προϊόντα και να αντιμετωπίζουν πρόβλημα επιβίωσης πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των βιοτεχνικών επιχειρήσεων, λαμβάνονται κατά καιρούς διάφορα μέτρα οικονομικού κυρίως χαρακτήρα. Η σημαντικότερη σχετική απόφαση, τουλάχιστον όσον αφορά τις τράπεζες, ήταν η Απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής (ANE) 197/78, σύμφωνα με την οποία η Τράπεζα της Ελλάδος δέσμευε ένα ποσοστό επί των καταθέσεων των εμπορικών τραπεζών, το οποίο αποδιδόταν μόνο αν επρόκειτο να χορηγηθεί με τη μορφή δανείου σε βιοτεχνικές επιχειρήσεις. Αν και η δέσμευση αυτή από την 1.7.1993 καταργήθηκε, η κατάργηση αφορά μόνο τις αυξήσεις των υπολοίπων των καταθέσεων και όχι τα προϋπάρχοντα υπόλοιπα. Για το λόγο αυτό, οι περισσότερες τράπεζες συνεχίζουν και σήμερα να χρηματοδοτούν βιοτεχνικά δάνεια, προκειμένου να αξιοποιούν τα δεσμευμένα για το σκοπό αυτό κεφάλαιά τους.

Ταυτόχρονα, για τις χορηγήσεις αυτές το ελληνικό δημόσιο καθόριζε προνομιακά επιτόκια και παρείχε την ανεπιφύλακτη εγγύησή του προς της εμπορικές τράπεζες σε περίπτωση μη πληρωμής τους από τους βιοτέχνες. Η απόφαση αυτή τροποποιήθηκε με διαδοχικές αποφάσεις που εκδόθηκαν μέχρι τις 11.10.1991, οπότε με την Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας Ελλάδος αριθ. 1990 και στα πλαίσια της απελευθέρωσης του τραπεζικού συστήματος προσδιορίστηκε νέο καθεστώς, το οποίο ισχύει μέχρι σήμερα. Οι αλλαγές που επέφερε η Πράξη αυτή θεωρήθηκαν από πολλούς (ιδιαίτερα από τα βιοτεχνικά επιμελητήρια) ότι κατάργησαν στην ουσία τα προνομιακά βιοτεχνικά δάνεια, αποδυναμώνοντας τη διασφαλιστική αξία της εγγύησης του ελληνικού δημοσίου. Συνέπεια αυτής της Πράξης ήταν οι τράπεζες να αποφασίζουν με αυστηρότερα κριτήρια τη χορήγηση παρόμοιων δανείων.

Εκτός από το ειδικό κεφάλαιο της ANE 197/78, δάνεια προς τη βιοτεχνία μπορούν να χορηγηθούν και από τα ελεύθερα διαθέσιμα των τραπεζών, σύμφωνα με τα γενικώς ισχύοντα.

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε τους όρους και τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων χορηγούνται δάνεια από το ειδικό κεφάλαιο της ANE 197/78, η πιστή τήρηση των οποίων προφυλάσσει τόσο τις τράπεζες όσο και τους πελάτες τους βιοτέχνες από τυχόν ποινικές κυρώσεις, που είναι δυνατόν να επιβληθούν από ελέγχους της Τράπεζας της Ελλάδος.

5.2.1 Είδη επιχειρήσεων που είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν από το ειδικό κεφάλαιο της, AN E 197/78

Οι κατηγορίες των επιχειρήσεων που χρηματοδοτούνται από το ειδικό κεφάλαιο της ANE 197/78 είναι:

- κατασκευαστικές
- επισκευαστικές
- μικτές
- ειδικές περιπτώσεις

Κατασκευαστικές

Θεωρούνται αυτές που απασχολούνται κατά κύριο λόγο με τη βιοτεχνική παραγωγή, δηλαδή το 50% των ετήσιων εισπράξεων τους προέρχεται από διάθεση προϊόντων που μεταποιήθηκαν, ουσιαστικά, με δικά τους μέσα.

Επισκευαστικές

Θεωρούνται αυτές που το 50% των ετησίων εισπράξεων τους προέρχεται από την παροχή υπηρεσιών για επισκευές.

Μικτές (εμπορο-μεταποιητικές) επιχειρήσεις

Θεωρούνται αυτές που ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους προέρχεται κατά ποσοστό τουλάχιστον 30% από πώληση προϊόντων που έχουν υποστεί ουσιώδη μεταποιητική επεξεργασία στις εγκαταστάσεις τους.

Ειδικές περιπτώσεις

Εντάσσονται οι επιχειρήσεις που με ειδικές αποφάσεις έχουν υπαχθεί στο σύστημα χρηματοδότησης από το ειδικό κεφάλαιο. Ως τέτοιες ενδεικτικά αναφέρονται:

- προμηθευτικοί συνεταιρισμοί βιοτεχνών
- εφευρέτες για την αξιοποίηση ερευνητικών εργασιών
- επιχειρήσεις παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών
- επιχειρήσεις καροποιίας
- επιχειρήσεις αργυροχρυσοχοΐας
- ναυπηγοεπισκευαστικές επιχειρήσεις
- εργολάβοι κατασκευής μωσαϊκών δαπέδων
- επιχειρήσεις παραγωγής διαφημιστικών εργασιών
- επιχειρήσεις επεξεργασίας μετάλλων που προέρχονται από διάλυση παλαιών αντικειμένων κτλ.

Όλες οι παραπάνω επιχειρήσεις χρηματοδοτούνται από το ειδικό κεφάλαιο με ειδικούς όρους και προϋποθέσεις. Σε κάθε περίπτωση όμως η επιχείρηση θα πρέπει να είναι γραμμένη στο επαγγελματικό ή βιοτεχνικό ή εμπορικό επιμελητήριο της περιοχής της και να προσκομίζει στη χρηματοδοτούσα τράπεζα βεβαίωση, όπου θα φαίνεται η συγκεκριμένη μεταποιητική δραστηριότητα που ασκεί. Οι επιχειρήσεις που ανήκουν σε μία από τις παραπάνω κατηγορίες, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν από το ειδικό κεφάλαιο της ANE 197/78, θα πρέπει, επιπροσθέτως, να πληρούν ταυτόχρονα και τις παρακάτω προϋποθέσεις:

Ανώτατο όριο μέσου κατά την τελευταία τριετία συνολικού κύκλου εργασιών δρχ. 800.000.000.- Στο ποσό αυτό περιλαμβάνεται και ο κύκλος εργασιών από τυχόν εμπορική δραστηριότητα.

Μέση ετήσια απασχόληση κατά την τελευταία τριετία που να μην υπερβαίνει τα 100 άτομα, ανεξαρτήτως αν η επιχείρηση λειτουργεί με μία ή περισσότερες βάρδιες. Ειδικά για επιχειρήσεις που ανήκουν στον κλάδο της πλεκτικής και έχουν τμήμα ραφής, υποδηματοποιίας, κατασκευής ειδών ενδυμασίας και κατασκευής παιχνιδιών τα όρια διαμορφώνονται ως εξής:

- 100 άτομα, εφόσον η επιχείρηση λειτουργεί με μία βάρδια
- 150 άτομα, εφόσον η επιχείρηση λειτουργεί με 2 βάρδιες, υπό τον όρο ότι καμιά βάρδια δεν ξεπερνά τα 100 άτομα
- 225 άτομα, εφόσον η επιχείρηση λειτουργεί με 3 βάρδιες.

Υπεύθυνη για τον έλεγχο των παραπάνω προϋποθέσεων είναι η χρηματοδοτούσα τράπεζα. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβών στοιχείων εκ μέρους της ενδιαφερόμενης επιχείρησης, αυτή υπόκειται στις διατάξεις περί κυρώσεων της ANE 157/9/30.3.77.

Κριτήριο είναι το ποσοστό του κύκλου εργασιών που προέρχεται από μεταποίηση. Εφόσον το ποσοστό αυτό, είναι πάνω από 50%, η επιχείρηση θεωρείται καθαρά κατασκευαστική και, εφόσον είναι μεταξύ 30% και 50%, θεωρείται μικτή.

Ο χαρακτηρισμός μιας επιχείρησης ως αμιγώς κατασκευαστικής ή μικτής είναι σημαντικός, γιατί, όπως θα δούμε, διαφοροποιεί το ποσό με το οποίο μπορεί να χρηματοδοτηθεί από τα ειδικά κεφάλαια της Α.Ν.Ε.

5.2.2 Γενικά χαρακτηριστικά των βιοτεχνικών δανείων

Ανώτατο όριο χρηματοδότησης από το ειδικό κεφάλαιο της Α.Ν.Ε. 197/78

Το ανώτατο όριο συνολικής χρηματοδότησης κατά επιχείρηση από το ειδικό κεφάλαιο ανέρχεται σε δρχ. 180.000.000. Στο όριο αυτό περιλαμβάνονται αθροιστικά οι χρηματοδοτήσεις από όλες τις τράπεζες. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να λαμβάνεται υπεύθυνη δήλωση της επιχείρησης, στην οποία θα αναφέρονται οι χρηματοδοτήσεις της από όλες τις τράπεζες. Εξάλλου, σκόπιμη είναι και η λήψη βεβαίωσης οφειλών από τις τράπεζες, με τις οποίες γνωρίζουμε ότι συνεργάζεται ο πελάτης μας.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι στη ζώνη Λαυρεωτικής το παραπάνω όριο συνολικής χρηματοδότησης ανέρχεται στο ποσό των δρχ. 200.000.000.

Παροχή της εγγύησης του ελληνικού δημοσίου

Σε όλες τις εμπορικές τράπεζες παρέχεται η εγγύηση του ελληνικού δημοσίου για μερική κάλυψη των βιοτεχνικών δανείων που χορηγούνται από την 1.11.91 και μετά από το ειδικό κεφάλαιο της ANE 137/78, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της ΠΔΤΕ 1990/11.10.91.

Το ελληνικό δημόσιο καλύπτει με την εγγύηση του δάνεια μέχρι το συνολικό ποσό των δρχ. 100.000.000 ανά επιχείρηση σε ποσοστό 60%, δηλαδή η εγγύηση του ελληνικού δημοσίου δεν υπερβαίνει το όριο των δρχ. 60.000.000.

Σε ειδικές περιπτώσεις το παραπάνω ποσοστό αυξάνεται σε:

- 70% για χρηματοδοτήσεις που αφορούν προετοιμασία εξαγωγών
- 80% για χρηματοδοτήσεις βιοτεχνικών μονάδων που είναι εγκατεστημένες στη Δ (παραμεθόριο) περιοχή με βάση το Νόμο 1892/90.

Προϋπόθεση παροχής της εγγύησης αποτελεί ακόμη οι τράπεζες να καλύπτουν με πρόσθετες εξασφαλίσεις τις χρηματοδοτήσεις πέραν των δρχ. 10 εκατ., σύμφωνα με τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδότησης.

Λόγω του υφιστάμενου ανώτατου ορίου η τράπεζα θα αντλήσει δρχ. 180 εκατ. από το ειδικό κεφάλαιο και οι υπόλοιπες δρχ. 70 εκατ. θα δοθούν από ίδια διαθέσιμα.

Από τις δρχ. 180 εκατ. η εγγύηση του ελληνικού δημοσίου παρέχεται για 60 εκατ., δηλαδή ποσοστό 60% των 100 εκατ., που είναι το μέγιστο εγγυημένο ποσό.

Σημειώνεται, πάντως, ότι για δρχ. 170 εκατ. (180-10) η τράπεζα θα πρέπει να λάβει πρόσθετες εξασφαλίσεις, όπως τριτεγγυητή, ενέχυρα ή υποθήκες κτλ. (η επιλογή είναι στην ευχέρειά της).

Το δημόσιο διατηρεί για τον εαυτό του το δικαίωμα προβολής της ενστάσεως της διζήσεως. Αυτό σημαίνει ότι οι χρηματοδοτούσες τράπεζες θα πρέπει να στραφούν, σε περίπτωση κακού τέλους των δανείων αυτών, πρώτα κατά όλων των ενεχόμενων βιοτεχνών και τυχόν εγγυητών τους, και μάλιστα εντός τριμήνου από την καταγγελία της συμβάσεως, και, εφόσον εξαντλήσουν τα ένδικα μέσα χωρίς να ικανοποιηθούν, θα ζητήσουν για το τυχόν υπόλοιπο την κατάπτωση της εγγύησης του ελληνικού δημοσίου.

Ο όρος αυτός, σε συνδυασμό με τη διατήρηση του δικαιώματος της διζήσεως, αποδυναμώνει ουσιαστικά την εγγύηση του ελληνικού δημοσίου, δεδομένου ότι οι τράπεζες, ερμηνεύοντας τους σχετικούς όρους, νομιμοποιούνται να ζητήσουν την εγγύηση μόνο των δρχ.10 εκατ.

Προμήθεια εγγύησης

Προκειμένου να δημιουργηθεί ένα κεφάλαιο, μέσω του οποίου θα καταβάλλονται στις εμπορικές τράπεζες οι εγγυήσεις των βιοτεχνικών δανείων που δεν πληρώθηκαν, το ελληνικό δημόσιο εισπράττει προμήθεια ύψους 1% ετησίως επί των εγγυημένων ποσών.

Ο τύπος υπολογισμού της παραπάνω εγγύησης είναι:

$$\frac{102,4 \times \text{καθαρό ποσό τόκων}}{\text{επιτόκιο} \times 100} \times \text{ποσοστό εγγύησης}$$

Το παραπάνω ποσό λογίζεται, εισπράττεται και αποδίδεται στο δημόσιο από τις τράπεζες κάθε φορά που υπολογίζουν τόκους του δανείου. Σε περίπτωση μη είσπραξης, βεβαιώνεται μέσω της οικείας Δ.Ο.Υ. σαν δημόσιο έσοδο.

Επιτόκιο δανεισμού

Το επιτόκιο δανεισμού είναι διοικητικά καθορισμένο και ορίζεται ίσο με αυτό των εντόκων γραμματίων του δημοσίου ετήσιας διάρκειας, της τελευταίας έκδοσης που προηγείται της έναρξης κάθε περιόδου εκτοκισμού. Αυτή η μορφή επιτοκίου ισχύει για δάνεια που έχουν συναφθεί από την 1.11.91 και μετά και είναι το ίδιο και για τα δάνεια παγίων και για τα δάνεια κεφαλαίου κίνησης.

Το ενήμερο επιτόκιο όμως μεσομακροπρόθεσμων χορηγήσεων που συνομολογήθηκαν μετά την 1.11.91 για αγορά καινούργιων μηχανημάτων και αγορά-ανέγερση εργαστηρίων επιδοτείται κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες και για διάστημα:

- 4 χρόνων, εφόσον οι χρηματοδοτήσεις αφορούν καινούργια μηχανήματα

- 8 χρόνων, εφόσον οι χρηματοδοτήσεις αφορούν κτιριακές εγκαταστάσεις.

Ειδικά χαρακτηριστικά βιοτεχνικών δανείων για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό

Οι βιοτεχνικές επιχειρήσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν:

- για την ανέγερση, συμπλήρωση και αποπεράτωση κτιριακών εγκαταστάσεων, για αγορά επαγγελματικής στέγης, για αγορά υφιστάμενων μεταποιητικών μονάδων ή τμημάτων τους
- για την αγορά καινούργιου ή μεταχειρισμένου μηχανολογικού εξοπλισμού
- για αγορά οικοπέδου, προκειμένου να αναγερθεί η επαγγελματική στέγη.

Σε κάθε περίπτωση, η χρηματοδότηση της επιχείρησης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 70% της συνολικής δαπάνης. Κατ' εξαίρεση, σε περίπτωση χρηματοδότησης αγοράς οικοπέδου, η χρηματοδότηση δεν πρέπει να ξεπερνά το 50% της αξίας του.

Το ύψος, η διάρκεια και ο τρόπος εξόφλησης του δανείου καθορίζονται ελεύθερα από τη χρηματοδοτούσα τράπεζα. Συνήθως, τα δάνεια κτιριακών εγκαταστάσεων χορηγούνται με ανώτερη διάρκεια τα 15 έτη και εξοφλούνται συνήθως σε ισόποσες ετήσιες δόσεις. Κατά κανόνα παρέχεται περίοδος χάριτος 18 μηνών από την έναρξη λειτουργίας των εγκαταστάσεων.

Οι επιχειρήσεις που εκτός από τη μεταποιητική έχουν και άλλη εμπορική δραστηριότητα δικαιούνται δάνεια για πάγιες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό από το ειδικό κεφάλαιο, εφόσον τα πάγια που θα αποκτήσουν αφορούν το μεταποιητικό κλάδο της επιχείρησης και συμβάλλουν στη λειτουργία ή επέκτασή του.

Η χρηματοδότηση κτιριακών εγκαταστάσεων επιτρέπεται, εφόσον η σχετική επένδυση θα γίνει σε ιδιόκτητο οικόπεδο της επιχείρησης ή πρόκειται να αγοραστούν έτοιμα εργαστήρια που βρίσκονται σε βιομηχανικές ή βιοτεχνικές περιοχές.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε μία περίπτωση, κατά την οποία είναι δυνατόν επιχείρηση με μεταποιητικό κύκλο εργασιών μικρότερο από το 30% του συνολικού να χρηματοδοτηθεί από το ειδικό κεφάλαιο της ANE 197/78 για πάγιες εγκαταστάσεις.

Αν και ο μεταποιητικός κύκλος εργασιών της είναι μικρότερος από το 30% του συνολικού, η επιχείρηση δικαιούται να πάρει βιοτεχνικό δάνειο, υπό την προϋπόθεση ότι θα υποβάλει συγκεκριμένο πρόγραμμα, σύμφωνα με το οποίο θα πείσει τη χρηματοδοτούσα τράπεζα ότι η επένδυση γίνεται με σκοπό να ενισχυθεί η μεταποιητική της δραστηριότητα.

Ταυτόχρονα, η χρηματοδοτούμενη επιχείρηση αναλαμβάνει την υποχρέωση, κατά τη συμπλήρωση της δεύτερης οικονομικής χρήσης από τη χορήγηση του δανείου, να μας προσκομίσει στοιχεία, από τα οποία να προκύπτει ότι ο κύκλος εργασιών της από μεταποιητική δραστηριότητα κάλυψε τουλάχιστον το 30% του συνολικού κύκλου εργασιών της.

Εφόσον τελικά προκύψει εκ των υστέρων ότι η μεταποιητική δραστηριότητα της επιχείρησης υπολείπεται του απαιτούμενου ποσοστού του 30%, το δάνειο κηρύσσεται ληξιπρόθεσμο από την ημερομηνία της χορήγησής του και άμεσα απαιτητό.

Υπενθυμίζουμε ότι όπως σε κάθε χρηματοδότηση για πάγιες εγκαταστάσεις και

μηχανολογικό εξοπλισμό έτσι και στα βιοτεχνικά δάνεια για πάγιες εγκαταστάσεις απαραίτητη είναι η συνεργασία μας με τις τεχνικές υπηρεσίες της τράπεζας μας, οι οποίες γνωματεύουν αφενός για τη σκοπιμότητα και το εύλογο του κόστους της συγκεκριμένης επένδυσης αφετέρου πιστοποιούν την πρόοδο και το πέρας των εργασιών.

Ειδικά χαρακτηριστικά των βιοτεχνικών δανείων για κεφάλαιο κίνησης

Προβλέπεται η χρηματοδότηση των κατασκευαστικών και επισκευαστικών επιχειρήσεων με δάνειο για κεφάλαιο κίνησης συνολικά από όλες τις τράπεζες μέχρι το 50% του μεταποιητικού κύκλου των εργασιών τους κατά το τελευταίο ημερολογιακό έτος ή δωδεκάμηνο πριν από τη χορήγηση. Η διάρκεια των δανείων καθορίζεται από τις τράπεζες ανάλογα με το αντικείμενο της μεταποιητικής δραστηριότητας και το παραγωγικό-συναλλακτικό κύκλωμα του κλάδου της επιχείρησης.

Οι μικτές επιχειρήσεις επιτρέπεται να χρηματοδοτηθούν μέχρι το 25% του ετήσιου μεταποιητικού κύκλου των εργασιών τους.

5.2.3 Απαιτούμενα δικαιολογητικά

Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τη χορήγηση βιοτεχνικών δανείων από το ειδικό κεφάλαιο της Α.Ν.Ε. 197/78 είναι:

Σε όλες τις περιπτώσεις

- Δελτίο πληροφοριών των οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης, το οποίο επέχει και θέση υπεύθυνης δήλωσης του βιοτέχνη προς τις νομισματικές αρχές.
- Πιστοποιητικό εγγραφής στο βιοτεχνικό επιμελητήριο ή στο βιοτεχνικό τμήμα μικτού επιμελητηρίου της περιφέρειάς της επιχείρησης. Σε περίπτωση επιχειρήσεων που ασκούν μικτή δραστηριότητα, απαιτείται και βεβαίωση του οικείου επαγγελματικού επιμελητηρίου για τη συγκεκριμένη βιοτεχνική δραστηριότητα που ασκούν.

Επιπρόσθετα δικαιολογητικά για χρηματοδότηση κτιριακών εγκαταστάσεων

- Σχέδια και προϋπολογισμός του έργου που πρόκειται να εκτελεστεί υπογραμμένα από υπεύθυνο μηχανικό.
- Στατική μελέτη, αν υπάρχει.
- Άδεια εγκατάστασης και σε περίπτωση απόκτησης οριζόντιας ιδιοκτησίας το σχετικό συμβόλαιο σύστασης καθώς και ο κανονισμός της πολυκατοικίας, από τον οποίον θα προκύπτει ότι επιτρέπεται η εγκατάσταση σ' αυτήν του σχετικού βιοτεχνικού εργαστηρίου.
- Περιγραφικό σημείωμα του υφιστάμενου μηχανολογικού εξοπλισμού.
- Υπεύθυνη δήλωση, με την οποία η επιχείρηση αναλαμβάνει την υποχρέωση να προσκομίσει αργότερα και πάντως πριν από τη χορήγηση του δανείου επικυρωμένο αντίγραφο της άδειας ανέγερσης των κτιριακών εγκαταστάσεων και σχετικά σχέδια.

Εκτός από τα δικαιολογητικά που θα πρέπει να προσκομίσει, η επιχείρηση αναλαμβάνει και τις παρακάτω υποχρεώσεις:

- να αποπερατώνει τις κτιριακές της εγκαταστάσεις μέσα στον εύλογο χρόνο που της προσδιόρισε η χρηματοδοτούσα τράπεζα

- να χρησιμοποιήσει το κτίριο που θα ανεγείρει ή θα αγοράσει σαν εργαστήριο της, τουλάχιστον μέχρι την ολοσχερή εξόφληση του δανείου
- να παράσχει εμπράγματο εξασφάλιση επί των χρηματοδοτούμενων ακινήτων και λοιπών παγίων εγκαταστάσεων, γεγονός που αποτελεί άλλωστε προϋπόθεση παροχής της εγγύησης του ελληνικού δημοσίου.

Το δάνειο χορηγείται στην επιχείρηση, ανάλογα με την πρόοδο των εκτελούμενων εργασιών και τη συμμετοχή της τράπεζας στη συνολική δαπάνη, έναντι δικαιολογητικών των δαπανών εξοφλουμένων τοις μετρητοίς. Η πρόοδος των εργασιών πιστοποιείται από την τεχνική υπηρεσία της τράπεζας.

- Κατάσταση, όπου να περιγράφεται ο υφιστάμενος μηχανολογικός εξοπλισμός.
- Αναλυτική περιγραφή των μηχανημάτων και εργαλείων που πρόκειται να αγοραστούν, της προϋπολογιζόμενης αξίας αγοράς του καθενός και των εξόδων εγκατάστασης τους.
- Σχετικές προσφορές των προμηθευτών (προτιμολόγια, συμφωνητικά κτλ.).
- Εκτός από τα δικαιολογητικά που θα πρέπει να προσκομίσει, η επιχείρηση αναλαμβάνει και τις παρακάτω υποχρεώσεις:
- να προσκομίσει, εντός εικοσαημέρου, εξοφλημένο τιμολόγιο αγοράς τοις μετρητοίς του μηχανολογικού εξοπλισμού
- να προσκομίσει μέσα σε εύλογο χρόνο από τη χορήγηση του δανείου πιστοποιητικό του βιοτεχνικού επιμελητηρίου ή άλλης αρχής ότι εγκαταστάθηκαν και λειτουργούν τα χρηματοδοτούμενα μηχανήματα.

5.2.4 Υποβολή στοιχείων για τα χορηγούμενα βιοτεχνικά δάνεια στην Τράπεζα της Ελλάδος

Οι εμπορικές τράπεζες είναι υποχρεωμένες να υποβάλλουν στην Τράπεζα της Ελλάδος για κάθε βιοτεχνική χορήγηση από τα ειδικά κεφάλαια της Α.Ν.Ε. 197/78 τα παρακάτω στοιχεία:

- **την πράξη εξειδίκευσης της εγγύησης του ελληνικού δημοσίου.** Στην πράξη αυτή αναγράφονται όλα τα στοιχεία του δανείου, τα υφιστάμενα δάνεια από το ειδικό κεφάλαιο όλων των τραπεζών, σύμφωνα με υπεύθυνη δήλωση του ίδιου του βιοτέχνη, καθώς και οι πρόσθετες εξασφαλίσεις που λήφθηκαν για το δάνειο.
Αντίγραφο των πράξεων αυτών και η υπεύθυνη δήλωση οικονομικών στοιχείων του βιοτέχνη (δελτίο πληροφοριών) αποστέλλονται υποχρεωτικά εντός του πρώτου εικοσαημέρου του επόμενου από τη χορήγηση μήνα στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους: Δ/νση 25η Κίνησης Κεφαλαίων, Εγγυήσεων και Αξιών - Τμήμα Δ.
- την εξαμηνιαία κατάσταση που περιέχει στοιχεία νέων δανειοδοτήσεων κατά επιχείρηση. Η κατάσταση αυτή θα πρέπει να υποβάλλεται εντός του πρώτου εικοσαημέρου του επόμενου μήνα
- την εξαμηνιαία κατάσταση υπολοίπων βιοτεχνικών δανείων κατά κατηγορία χορήγησης.

5.3 FACTORING

Το factoring είναι ένας νέος τουλάχιστον για τη χώρα μας- χρηματοδοτικός θεσμός, που αφορά την εξαγορά επιχειρηματικών απαιτήσεων μιας εταιρείας με σκοπό τη διαχείριση, την είσπραξη, τη χρηματοδότηση και την ασφαλιστική κάλυψη τους. Ο όρος αποδίδεται στα ελληνικά «πρακτορείο επιχειρηματικών απαιτήσεων».

Το factoring, αν και εισήχθη στη χώρα μας πρόσφατα με το Νόμο 1905/90, σε άλλες προηγμένες χώρες του εξωτερικού είναι καθιερωμένο ως θεσμός πολλές δεκαετίες πριν. Λόγω των πλεονεκτημάτων που παρέχει, εκτιμάται ότι θα παρουσιάσει τα επόμενα χρόνια κατακόρυφη άνοδο και στη χώρα μας. Σήμερα δραστηριοποιούνται στο χώρο του factoring τράπεζες καθώς επίσης και αρκετές εξειδικευμένες εταιρείες θυγατρικές τραπεζών. Ο συνολικός κύκλος εργασιών factoring κατά το έτος 1995 επταπλασιάστηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος και ανήλθε σε δρχ. 25 δισ.

Για να γίνει κατανοητός ο τρόπος λειτουργίας του factoring, ας εξετάσουμε μια περίπτωση:

Η ΠΛΩΡΗ Α.Ε. σύναψε σύμβαση με την εταιρεία FACTORING Α.Ε., σύμφωνα με την οποία η δεύτερη ανέλαβε την εξαγορά επιχειρηματικών απαιτήσεων της πρώτης.

Ο Γ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ αγόρασε από την ΠΛΩΡΗ Α.Ε. με προθεσμιακό διακανονισμό μία εξωλέμβια μηχανή αξίας δρχ. 1.000.000.

Στη συνέχεια η ΠΛΩΡΗ Α.Ε., βάσει της σύμβασης που είχε συνάψει, παρέδωσε το τιμολόγιο στην FACTORING Α.Ε. και, αφού η τελευταία έλεγξε τη φερεγγυότητα του Γ. ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΥ, της το προεξόφλησε έναντι προμήθειας, αναλαμβάνοντας η ίδια την είσπραξή του από τον Γ. ΚΑΠΕΤΑΝΙΟ.

Σχηματικά η διαδικασία του factoring θα μπορούσε να παρασταθεί:

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει στη χώρα μας και τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι εταιρείες factoring.

5.3.1 Θεσμικό πλαίσιο

Τα κυρία σημεία του θεσμικού πλαισίου που διέπει τις εργασίες factoring είναι:

- Εργασίες factoring μπορούν να διεκπεραιώνουν τράπεζες ή ανώνυμες εταιρείες που έχουν αποκλειστικό σκοπό την άσκηση της δραστηριότητας αυτής και ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο το μισό εκείνου που απαιτείται για σύσταση τράπεζας (σήμερα 2 δισ.).
- Οι εταιρείες factoring μπορούν να διενεργούν εγχώριο και διεθνές factoring, π.χ. κάλυψη εξαγωγών.

- Û Τα συνολικά έσοδα των εταιρειών factoring (τόκοι, προμήθειες, αμοιβές) υπάγονται σε καθεστώς ΦΠΑ με συντελεστή 18%.
- Û Δεν επιτρέπεται σε εταιρείες factoring να προεξοφλούν απαιτήσεις του ίδιου προμηθευτή σε ποσοστό μεγαλύτερο από το 25% των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας.
- Û Το ποσό των συνολικών κινδύνων που αναλαμβάνουν οι εταιρείες factoring δεν μπορεί να υπερβεί το δεκαπλάσιο των ιδίων κεφαλαίων τους (συντελεστής φερεγγυότητας).
- Û Οι σχετικές συμβάσεις πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων καταρτίζονται εγγράφως και είναι δυνατόν να αφορούν και μη γεγενημένες κατά το χρόνο σύναψης τους απαιτήσεις.
- Û Η ανάληψη των απαιτήσεων θα πρέπει να αναγγέλλεται εγγράφως στον οφειλέτη-πελάτη από την εταιρεία factoring ή τον προμηθευτή.
- Û Οι συμβάσεις factoring δεν επιβαρύνονται με ειδικό φόρο τραπεζικών εργασιών και την εισφορά του Νόμου 128/75, ακόμη και αν καταρτίζονται από τράπεζες.

5.3.2 Υπηρεσίες που προσφέρουν οι εταιρείες factoring

1. Χρηματοδότηση

Γίνεται προεξόφληση τιμολογίων του πελάτη συνήθως σε ποσοστό 75-90% της αξίας του τιμολογίου. Οι προκαταβολές χορηγούνται μέσω ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού. Ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται με τους διάφορους τόκους και προμήθειες, πιστώνεται δε με την τελική εκκαθάριση του τιμολογίου. Η προμήθεια χρηματοδότησης εισπράττεται κάθε μήνα και κυμαίνεται συνήθως μεταξύ 0,5 και 2% ετησίως.

Στα πλαίσια του ισχυρού ανταγωνισμού οι εταιρείες factoring προσφέρουν πολλές φορές και προχρηματοδοτήσεις, δηλαδή χρηματοδοτήσεις για την προετοιμασία παραγγελιών χωρίς την ύπαρξη τιμολογίων. Ωστόσο, δείχνουν ότι δεν επιθυμούν τη συνολική ανάληψη του χρηματοδοτικού κινδύνου, τονίζοντας ότι το factoring δεν αντικαθιστά, αλλά συμπληρώνει τον τραπεζικό δανεισμό.

2. Κάλυψη πιστωτικού κινδύνου

Είναι δυνατόν η ανάληψη των απαιτήσεων του πελάτη να είναι χωρίς αναγωγή, δηλαδή σε περίπτωση που ο πελάτης του πωλητή (αγοραστής) δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του λόγω οικονομικής αδυναμίας, τότε την αξία του τιμολογίου την καλύπτει η εταιρεία factoring (πράκτορας) με δικά της διαθέσιμα. Αυτό βέβαια συνεπάγεται αυστηρότερο έλεγχο και επιβάρυνση του κόστους της συνεργασίας. Στην περίπτωση αυτή ο πράκτορας καλύπτει μόνο τον κίνδυνο που απορρέει από ενδεχόμενη αφερεγγυότητα των αγοραστών των εμπορευμάτων και όχι το νομικό κίνδυνο. Έτσι, αν ο αγοραστής εγείρει ενστάσεις, π.χ. για την κακή ποιότητα των εμπορευμάτων, τότε αίρεται καταρχήν η υποχρέωση του πράκτορα να καταβάλει αυτός την αξία του τιμολογίου.

Ο πράκτορας εξάλλου δεν αναλαμβάνει το λεγόμενο κίνδυνο χώρας (country risk). Δηλαδή, αν κάποιος αγοραστής, π.χ. σε χώρα της Μέσης Ανατολής, εξοφλήσει σε εγχώριο νόμισμα το σχετικό τιμολόγιο, αλλά για συναλλαγματικούς λόγους η κεντρική τράπεζα της χώρας του δεν του επιτρέπει να μεταφέρει στο εξωτερικό σε συνάλλαγμα το ποσό του τιμολογίου, τότε ο πράκτορας δεν επωμίζεται τη σχετική ζημιά που επιβαρύνει τον εξαγωγέα.

3. Παροχή πληροφοριών φερεγγυότητας νέων πελατών και προστασία από τον πιστωτικό κίνδυνο

Οι πωλητές διαφόρων εμπορευμάτων βρίσκονται συχνά σε δίλημμα, όταν δέχονται αιτήματα συμφέρουσας συνεργασίας, με προθεσμιακό διακανονισμό των όρων πληρωμής χωρίς ουσιαστικές εξασφαλίσεις. Ο πωλητής στη συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει να αποφασίσει αν θα δεχτεί την πρόταση του πελάτη του, αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα και τον πιστωτικό κίνδυνο. Στην περίπτωση αυτή οι δυνατότητες που έχει να συλλέξει πληροφορίες για τη φερεγγυότητα του αγοραστή είναι περιορισμένες.

Η εταιρεία factoring μπορεί να δώσει λύσει στο συγκεκριμένο πρόβλημα. Έχοντας δικό της δίκτυο πληροφοριών αλλά και γενικότερα με τα μέσα που διαθέτει είναι σε θέση να αξιολογήσει τη φερεγγυότητα του συγκεκριμένου αγοραστή και να καθορίσει κάποιο πιστωτικό όριο γι' αυτόν.

Μέσα στο όριο αυτό ο πωλητής θα μπορεί να διαθέτει τα εμπορεύματα του με ανοικτή πίστωση, γνωρίζοντας ότι θα καλυφθεί είτε από τον αγοραστή είτε από την εταιρεία factoring. Ευνόητο είναι ότι η εταιρεία factoring μπορεί να αρνηθεί τον καθορισμό πιστωτικού ορίου, οπότε οι πωλήσεις με προθεσμιακό διακανονισμό εναπόκεινται στην κρίση του πωλητή, ο οποίος αναλαμβάνει ολόκληρη την ευθύνη.

4. Διαχείριση απαιτήσεων

Η εταιρεία factoring, στα πλαίσια των υπηρεσιών που παρέχει, είναι δυνατόν να αναλάβει:

- τη λογιστική παρακολούθηση των εκχωρούμενων απαιτήσεων

Αυτό σημαίνει ότι το λογιστήριο του πελάτη αποσυμφoreείται από την παρακολούθηση των πελατών και περιορίζεται στη συνεργασία με την εταιρεία factoring και στον έλεγχο των συμβάσεων που έχει μαζί της.

Είναι δυνατόν ακόμη να αναλάβει, σε συνεννόηση με τον πελάτη, όλη την αλληλογραφία για τα διάφορα θέματα που προκύπτουν και έχουν σχέση με τις εκχωρημένες σ' αυτήν απαιτήσεις.

- την είσπραξη των εκχωρημένων απαιτήσεων

Η εταιρεία factoring αναλαμβάνει την είσπραξη όλων των εκχωρημένων απαιτήσεων. Μπορεί ακόμη σε συνεννόηση πάντα με τον πελάτη της να αναλάβει και όλες τις εξώδικες και δικαστικές ενέργειες, προκειμένου να εισπράξει τις εκχωρημένες σ' αυτήν απαιτήσεις.

Το factoring εκφράζει ουσιαστικά τη νέα αντίληψη συνεργασίας και παροχής υπηρεσιών προς τους χρηματοδοτούμενους πελάτες. Οι τράπεζες ή οι εταιρείες factoring αντιμετωπίζουν τα προβλήματα ρευστότητας και διαχείρισης των επιχειρήσεων, τους παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες, αφήνοντας τους επιχειρηματίες αναπόσπαστους μέσω του κατάλληλου marketing να προωθούν τα προϊόντα τους.

Για τους λόγους αυτούς εκτιμάται ότι όλο και περισσότερες επιχειρήσεις θα καταφεύγουν στην αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του νέου αυτού θεσμού.

5.4 LEASING

5.4.1 Γενικά

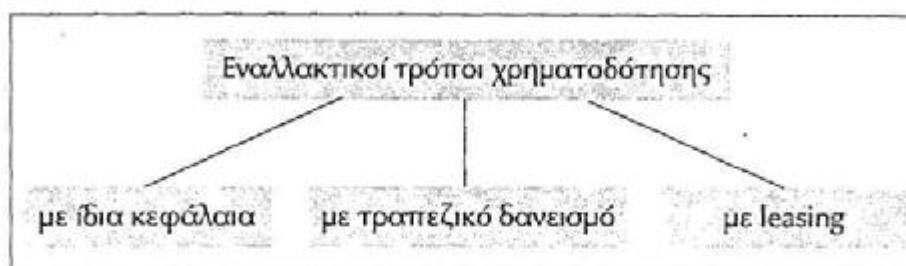
Όπως ήδη έχουμε αναφέρει, μέσω των τραπεζικών δανείων οι επιχειρηματίες χρηματοδοτούν στοιχεία του παγίου ή του κυκλοφορούντος ενεργητικού των επιχειρήσεών τους.

Ειδικότερα, οι χρηματοδοτήσεις παγίων στοιχείων γίνονται για την ανανέωση ή την επέκταση του μηχανολογικού τους εξοπλισμού, των εγκαταστάσεών τους κτλ. Η επιχειρηματική απόφαση για την αγορά παγίων στοιχείων είναι ιδιαίτερα κρίσιμη και καθοριστική για την πορεία της επιχείρησης. Οι αγορές παγίων απαιτούν συνήθως σχετικά μεγάλα ποσά, τα οποία καλύπτονται από την ίδια την επιχείρηση εξ' ολοκλήρου ή σε συνδυασμό με τραπεζικό δανεισμό. Το κόστος αυτό καλείται να αναλάβει η επιχείρηση κατανέμοντας το σε τόσα έτη όσα η διάρκεια απόσβεσης του παγίου, πραγματοποιώντας παράλληλα κέρδη που θα δικαιολογήσουν εκ των υστέρων την ορθότητα της συγκεκριμένης απόφασης.

Το leasing (χρηματοδοτική μίσθωση) έρχεται να προτείνει μία εναλλακτική μορφή απόκτησης παγίων στοιχείων, παρέχοντας μία σειρά πλεονεκτημάτων έναντι της παραδοσιακής χρηματοδότησης. Το γεγονός αυτό επέβαλε την αλματώδη ανάπτυξη του θεσμού διεθνώς αλλά και στη χώρα μας.

Το leasing είναι μία συμφωνία κατά την οποία ο ιδιοκτήτης ενός πράγματος, κινητού ή ακίνητου, επιτρέπει σε κάποιον άλλο να το χρησιμοποιήσει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, καταβάλλοντας το συμφωνημένο ενοίκιο.

Σχηματικά η επενδυτική απόφαση αγοράς ενός παγίου θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί εναλλακτικά ως εξής:

Το leasing, αν και σχετικά πρόσφατα καθιερώθηκε στη χώρα μας με το Νόμο 165/86, είναι γνωστό από την αρχαιότητα. Τα πλεονεκτήματα που εμφανίζει το καθιστούν ιδιαίτερα ανταγωνιστικό σε σχέση με τα επενδυτικά δάνεια που προσφέρονται από το τραπεζικό σύστημα, με αποτέλεσμα σήμερα το 25-35% των δανείων αυτών στις Ηνωμένες Πολιτείες και το 15-25% στη Δυτική Ευρώπη να έχει υποκατασταθεί απ' το leasing.

Το θεσμικό πλαίσιο, όπως ισχύει σήμερα, καθορίζεται, εκτός από τον εισαγωγικό νόμο που αναφέρθηκε, και από τις τροποποιήσεις που ακολούθησαν με τους νόμους 1892/90, 2324/95 και 2367/95.

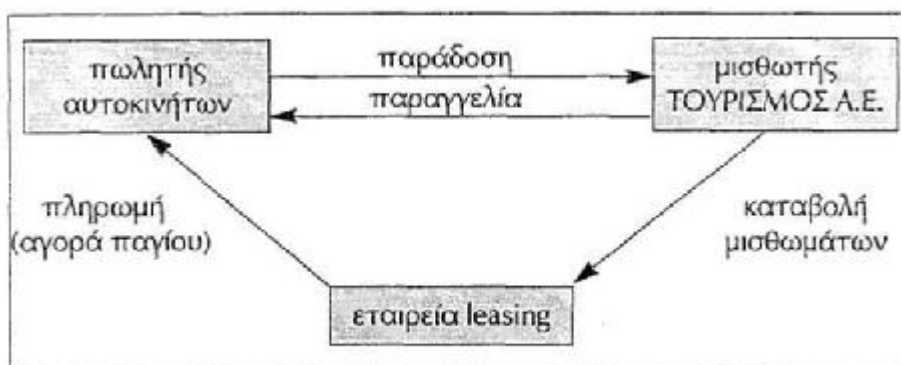
Στη συνέχεια θα εξετάσουμε πιο αναλυτικά την έννοια του leasing, τα μέρη που εμπλέκονται, καθώς και τα πλεονεκτήματα που παρέχει.

Η εταιρεία leasing, με τη σειρά της, εξέτασε τη φερεγγυότητα του πελάτη με τον ίδιο γενικά τρόπο και συμφωνά με τα κριτήρια που θα εξέταζε το αίτημα χρηματοδότησης κάθε τράπεζα. Δεδομένου όμως ότι, για να ικανοποιηθεί το αίτημα του πελάτη, η εταιρεία leasing θα πρέπει να αγοράσει τα αυτοκίνητα, εξέτασε ακόμη και κατά πόσο αυτά είναι εμπορεύσιμα, δηλαδή είναι αποδεκτού κατασκευαστή, αξιόπιστα, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν και από άλλες επιχειρήσεις και έχουν ικανοποιητικό σύστημα υποστήριξης.

Η ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Α.Ε. αποδείχτηκε ότι πληρούσε τα τραπεζικά κριτήρια χρηματοδότησης και για το λόγο αυτό εγκρίθηκε το αίτημα της και κλήθηκε να υπογράψει τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης. Η σύμβαση αυτή περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τη διάρκεια της μίσθωσης, το ποσό του μισθώματος, τα διαστήματα καταβολής κτλ.

Στη συνέχεια η ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Α.Ε. παράγγειλε τα αυτοκίνητα από τον πωλητή τους και, αφού τα παρέλαβε, έλεγξε αν ανταποκρίνονταν στις προδιαγραφές της παραγγελίας και υπέγραψε το πιστοποιητικό αποδοχής του εξοπλισμού. Το πιστοποιητικό αυτό διαβιβάστηκε στην εταιρεία leasing, ενεργοποιώντας έτσι τη σύμβαση της χρηματοδοτικής μίσθωσης και άρχισε η καταβολή των μισθωμάτων. Η εταιρεία leasing με τη σειρά της πλήρωσε στον πωλητή την αξία του τιμολογίου, αποκτώντας έτσι την κυριότητα των αυτοκινήτων.

Όσα αναφέρθηκαν στην εξέταση περίπτωσης μπορεί να παρασταθούν σχηματικά:

5.4.2. Θεσμικό πλαίσιο

Το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει σήμερα στη χώρα μας προβλέπει τα παρακάτω:

- Η εταιρεία παραχωρεί τη χρήση του πράγματος που προορίζεται για επαγγελματικό σκοπό στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του αντισυμβαλλομένου (περιλαμβάνονται κινητά ή ακίνητα). Εξαιρούνται πλωτά ναυπηγήματα και οικόπεδα.
- Ο μισθωτής επιλέγει τον προμηθευτή αλλά και το αντικείμενο της μίσθωσης.
- Τα μισθώματα υπολογίζονται σαν να ήταν τοκοχρεολυτικές δόσεις ενός δανείου. Έτσι, με την καταβολή των μισθωμάτων πραγματοποιείται ολική απόσβεση της αξίας του μισθίου.
- Με τη λήξη της μισθωτικής περιόδου και την ολοσχερή εξόφληση των μισθωμάτων εκδίδεται τιμολόγιο και μεταβιβάζεται ο εξοπλισμός στο μισθωτή έναντι ενός συμβολικού τιμήματος. Ο μισθωτής εξάλλου έχει εναλλακτικό δικαίωμα είτε να αγοράσει το μίσθιο είτε να παρατείνει το χρόνο της μίσθωσης (δεύτερη μισθωτική περίοδος).
- Οι εταιρείες leasing ενεργούν αποσβέσεις στα μεν κινητά πράγματα σε ίσα μέρη ανάλογα με τα έτη διάρκειας της σύμβασης, στα δε ακίνητα συμφωνά με τις εκάστοτε διατάξεις για τις αποσβέσεις ακινήτων (οικόπεδο 0%, κτίρια 5-12%, ανάλογα με τη χρήση τους).
- Οι συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης ακινήτων απαιτούν συμβολαιογραφικό έγγραφο. Τα στοιχεία των συμβάσεων αυτών καταχωρίζονται σε ειδικά βιβλία των κατά τόπους Πρωτοδικείων (βιβλία πλασματικών ενεχύρων). Η καταχώριση αυτή, αν και δεν υπάρχει συγκεκριμένη προθεσμία, θα πρέπει να γίνεται αμέσως μετά την υπογραφή της σύμβασης, προκειμένου να ενεργοποιηθούν τα προνόμια που ο νόμος παρέχει στο θεσμό του leasing.

Συγκεκριμένα, για όσα στοιχεία αποκτηθούν μέσω σύμβασης leasing βάσει του Νόμου 1655/86, και σε αντίθεση με όσα ισχύουν γενικώς, ορίζεται ότι:

- σε περίπτωση υποθήκευσης του ακινήτου, η υποθήκη δεν εκτείνεται και στα πράγματα που αποκτήθηκαν με leasing
  - δεν ισχύει η έννοια των εμπεπηγμένων μηχανημάτων
  - δεν είναι δυνατή η πώληση τους από το μισθωτή σε καλόπιστο τρίτο
  - σε περίπτωση πτώχευσης του μισθωτή δεν συμπεριλαμβάνεται το μίσθιο στην πτωχευτική περιουσία.
- Τα ακίνητα (αντικείμενα) χρηματοδοτικής μίσθωσης απαλλάσσονται από τυχόν φόρο αυτόματης υπερτίμησης που θα επιβληθεί αλλά και από το φόρο μεταβίβασης, όταν μεταβιβάζονται από την εκμισθώτρια εταιρεία leasing προς το μισθωτή κατά τη λήξη της μίσθωσης ή και νωρίτερα.
  - Η ελάχιστη διάρκεια της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 3 χρόνια για τα κινητά, από 5 χρόνια για τα αεροσκάφη και από 10 χρόνια για τα ακίνητα.
  - Εάν το μίσθιο εξαγοραστεί από το μισθωτή πριν από την πάροδο των 3 χρόνων από την έναρξη της μίσθωσης, τότε ο μισθωτής υποχρεούται να καταβάλει φόρους και λοιπές επιβαρύνσεις που θα όφειλε να έχει καταβάλει, εάν κατά το χρόνο σύναψης της χρηματοδοτικής μίσθωσης είχε προβεί σε αγορά του μισθίου.
  - Σε περίπτωση αποβίωσης του μισθωτή, αυτός υποκαθίσταται από τους

καθολικούς διαδόχους του (κληρονόμους), εφόσον όμως συντρέχουν και για αυτούς οι προϋποθέσεις σύναψης χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Αν και υπάρχει μεγάλη συγγένεια μεταξύ των δύο αυτών θεσμών, το leasing διαφοροποιείται σημαντικά δεδομένου ότι:

- εκείνος που επιλέγει το μίσθιο είναι ο μισθωτής (ενοικιαστής) και όχι ο εκμισθωτής (εταιρεία leasing)
- η διάρκεια της σύμβασης συνδέεται με την οικονομική ζωή του πράγματος, και τα μισθώματα προσδιορίζονται κατά τρόπο ανάλογο προς την τοκοχρεολυτική δόση ενός δανείου.

5.4.3 Είδη leasing

Υπάρχουν πολλές μορφές leasing, από τις οποίες οι συνηθέστερες είναι οι εξής:

Πώληση και επανεκμίσθωση

Επιλέγεται από επιχειρήσεις με υπερπαγιοποίηση του ενεργητικού. Οι επιχειρήσεις αυτές συνήθως έχουν χρηματοδοτήσει την αγορά παγίων με βραχυπρόθεσμο και όχι με μακροπρόθεσμο δανεισμό, όπως ορθολογικά επιβάλλεται. Έχοντας, λοιπόν, πρόβλημα ρευστότητας, επιλέγουν αυτή τη μορφή leasing. Δηλαδή, πωλούν τον εξοπλισμό που επιθυμούν στην εταιρεία leasing, υπό τον όρο όμως της επανεκμίσθωσής του στην επιχείρηση, δεδομένου ότι ο συγκεκριμένος εξοπλισμός κρίνεται απαραίτητος για την παραγωγική τους διαδικασία.

Διασυνοριακό leasing

Διασυνοριακό leasing πραγματοποιείται όταν τα δύο τουλάχιστον από τα εμπλεκόμενα μέρη εδρεύουν σε διαφορετικές χώρες.

Μοχλευμένη ή συμμετοχική μίσθωση (leveraged leasing)

Το είδος αυτό leasing εφαρμόζεται σε αντικείμενα ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, π.χ. τρένα, αεροπλάνα κτλ. Η εταιρεία leasing απολαμβάνει όλα τα φορολογικά πλεονεκτήματα που πηγάζουν από την κυριότητα του εξοπλισμού (αποσβέσεις), παρ' όλων ότων συμμετέχει κατά ένα πολύ μικρό ποσοστό στο κόστος απόκτησης αυτού του εξοπλισμού. Αυτό συμβαίνει, διότι αναγκάζεται να χρηματοδοτηθεί από μια τράπεζα και, έναντι των οφειλών της, εκχωρεί σ' αυτήν μέρος των μισθωμάτων.

Πρόγραμμα μίσθωσης-πώλησης (vendolease program)

Διάφοροι κατασκευαστές-προμηθευτές και αντιπρόσωποι εξοπλισμού, για να αυξήσουν τις πωλήσεις τους, απευθύνονται σε εταιρείες leasing, προκειμένου να συνάπτουν χρηματοδοτικές μισθώσεις με τους δικούς τους πελάτες, ενώ ταυτόχρονα οι ίδιοι, με μια σύμβαση-πλαίσιο, θέτουν εαυτούς ως εγγυητές στις επιμέρους χρηματοδοτικές μισθώσεις. Συνήθως, υπογράφουν σύμβαση επαναγοράς του προϊόντος.

5.4.4 Πλεονεκτήματα του leasing για το μισθωτή

Όπως προαναφέρθηκε, το leasing παρουσιάζει μία αλματώδη ανάπτυξη, η οποία οφείλεται στα πλεονεκτήματα που διαθέτει έναντι των παραδοσιακών επενδυτικών δανείων.

Τα πλεονεκτήματα του leasing για το μισθωτή είναι:

- πλήρης χρηματοδότηση των παγίων
- φορολογικές ελαφρύνσεις
- βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης
- ευελιξία
- λιγότερες εξασφαλίσεις

Πλήρης χρηματοδότηση των παγίων

Πρωταρχικά το leasing είναι για την επιχείρηση μία πηγή εξεύρεσης μακροπρόθεσμων κεφαλαίων. Σε σχέση όμως με την παραδοσιακή χρηματοδότηση, όπου ο επενδυτής συνήθως καλείται να συμμετάσχει κατά ένα ποσοστό της τάξης του 30% στη χρηματοδοτική μίσθωση, ο μισθωτής έχει τη δυνατότητα χρήσης και εν τέλει απόκτησης εξοπλισμού, χωρίς να εκταμιεύσει το ποσό της δικής του συμμετοχής.

Φορολογικά πλεονεκτήματα

Τα μισθώματα που πληρώνουν οι επιχειρήσεις στις εταιρείες leasing θεωρούνται λειτουργικές δαπάνες και εκπίπτουν από το φορολογητέο τους εισόδημα σε ποσοστό 100%. Αντίθετα, σε περίπτωση τραπεζικού δανεισμού, από τις τοκοχρεολυτικές δόσεις εκπίπτουν μόνον οι τόκοι. Έτσι, ο χρήστης έχει την ευχέρεια, καθορίζοντας συντομότερη διάρκεια μίσθωσης από εκείνη που προβλέπεται από το φορολογικό νόμο για απόσβεση, να επιτύχει ουσιαστικά ταχύτερη απόσβεση του εξοπλισμού του και μεγαλύτερη φορολογική ελάφρυνση.

Για να κατανοήσουμε τα φορολογικά πλεονεκτήματα για το μισθωτή, ας εξετάσουμε τις δύο παρακάτω περιπτώσεις επενδύσεων:

Στην πρώτη περίπτωση, η επένδυση έγινε με τη δυνατότητα σύντομης απόσβεσης μέσω leasing (τριετούς διάρκειας), ενώ στη δεύτερη, οι αποσβέσεις έγιναν όπως προβλέπει ο νόμος (ενδεικτικά πενταετής απόσβεση) σε περίπτωση αγοράς με ίδια κεφάλαια.

Δεδομένα:

- αξία κτήσης εξοπλισμού δρχ. 15.000
- διάρκεια leasing τριετής, μισθώματα ετήσια
- απόσβεση με βάση τις φορολογικές διατάξεις γραμμική, πενταετής δηλαδή, ετήσιος συντελεστής απόσβεσης 20%
- κόστος ευκαιρίας 13%, δηλαδή όσο η υποτιθέμενη ετήσια απόδοση των ΕΓΕΔ (Εντόκων Γραμματίων Ελληνικού Δημοσίου) διάρκειας 1 έτους.

Σύμφωνα με τα δεδομένα αυτής της περίπτωσης, πρόκειται να υπάρξει φορολογική ελάφρυνση για την εταιρεία είτε από την εμφάνιση των μισθωμάτων στα λειτουργικά έξοδα στην πρώτη περίπτωση είτε από τον υπολογισμό των προβλεπόμενων αποσβέσεων στη δεύτερη περίπτωση. Οι φορολογικές αυτές ελαφρύνσεις πρόκειται να κατανεμηθούν τα επόμενα έτη.

Πώς όμως θα υπολογιστεί η φορολογική ελάφρυνση της εταιρείας, εφόσον επιλέξει την επιτάχυνση της απόσβεσης κατά 2 έτη, μέσω leasing;

Για να συγκρίνουμε την ελάφρυνση της εταιρείας σε σημερινές τιμές μέσω των δυο διαφορετικών περιπτώσεων επενδύσεων θα χρησιμοποιήσουμε το συντελεστή παρούσας αξίας που είναι:

$$\text{συντελεστής παρούσας αξίας} = \frac{1}{(1+r)^n}$$

όπου: r = επιτόκιο που επικρατεί στην αγορά, π.χ. ΕΓΕΔ (κόστος ευκαιρίας χρήματος) n = ο αριθμός των χρονικών περιόδων

A. Υπολογισμός φορολογικής ελάφρυνσης μέσω leasing

Περίοδοι (1)	Συντελεστής Απόσβεσης (2)		Υψος Απόσβεσης (3) (2) X 15.000			Συντελεστής Παρούσης Αξίας (4)		Παρούσα Αξία (5)=(3)X(4)
1 2 3	33%	33%	5.000	5.000	0,884	0,783	4.420	3.915
	33%		5.000		0,692		3.460	
								11.795

B. Υπολογισμός φορολογικής ελάφρυνσης με βάση τους συντελεστές του φορολογικού νόμου π.χ. 20%

Περίοδοι (1)	Συντελεστής Απόσβεσης (2)		Υψος Απόσβεσης (3) (2) X 15.000			Συντελεστής Παρούσης Αξίας (4)		Παρούσα Αξία (5)=(3)X(4)
1	20%		3.000		0,884		2.652	
2	20%		3.000		0,783		2.349	
3	20%		3.000		0,692		2.076	
4	20%		3.000		0,612		1.836	
5	20%		3.000		0,541		1.623	
								10.536

Επομένως, στην περίπτωση της απόκτησης του παγίου μέσω leasing η φορολογική ελάφρυνση θα είναι μεγαλύτερη κατά 1.259 ή σε ποσοστό 12%.

Η παραπάνω διαφορά θα ήταν μεγαλύτερη, αν ο συντελεστής φορολογικής απόσβεσης ήταν μικρότερος, π.χ. 10%, και η χρηματοδοτική μίσθωση παρέμενε τριετής.

Όπως είδαμε στην εξέταση περίπτωσης, οι επιχειρηματίες έχουν μέσω του leasing τη δυνατότητα να καταναείμουν, ανάλογα με τον τρόπο που τους συμφέρει, τις φορολογικές ελαφρύνσεις που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη επένδυση.

Βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης

Ο επενδυτής, με τη δυνατότητα που του παρέχει το leasing, μπορεί να ανανεώνει τον εξοπλισμό του χωρίς να διαταράσσεται ουσιαστικά η ρευστότητα της επιχείρησης, πράγμα που θα συνέβαινε σε περίπτωση απόκτησης παγίου μέσω τραπεζικού

δανεισμού.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις μεταβολές που επιφέρει στα στοιχεία του ισολογισμού και στο δείκτη ρευστότητας μιας επιχείρησης η απόκτηση παγίου μέσω τραπεζικού δανεισμού ή leasing.

Έστω ότι ο ισολογισμός της επιχείρησης Α έχει ως εξής:

Ενεργητικό		Παθητικό	
Πάγιο Ενεργητικό	10.000	Ιδια Κεφάλαια	8.000
Κυκλοφορούν Ενεργητικό (εκτός από διαθέσιμα)	3.000	Μακρ. Υποχρ.	4.000
Διαθέσιμα	3.000	Βραχ. Υποχρ.	4.000
	16.000		16.000

Δείκτης ρευστότητας	κυκλοφορούν	=	6.000	
	Βραχ. Υποχρ.	=	4.000	= 1,5

Εάν η επιχείρηση αγοράσει μηχάνημα αξίας δρχ. 9.000 τότε το ύψος του τραπεζικού δανεισμού θα ανέλθει στο 70% της αξίας του μηχανήματος, δηλαδή δρχ. 6.300 και το υπόλοιπο δρχ. 2.700 θα αποτελεί την ίδια συμμετοχή της επιχείρησης.

Ο παραπάνω ισολογισμός θα διαμορφωθεί ως εξής:

Ενεργητικό		Παθητικό	
Πάγιο Ενεργητικό	19.000	Ιδια Κεφάλαια	8.000
Κυκλοφορούν ενεργητικό (εκτός από διαθέσιμα)	3.000	Μακρ. Υποχρ.	10.300
Διαθέσιμα (3.000-2.700)	300	Βραχ. Υποχρ.	4.000
	22.300		22.300

Δείκτης ρευστότητας	=	3.300	=	0,82
		4.000		

Εάν η επιχείρηση τώρα, αντί να πάρει δάνειο, προσφύγει στη μέθοδο της χρηματοδοτικής μίσθωσης του μηχανήματος αξίας δρχ. 9.000 (μηνιαίο μίσθωμα έστω 150), τότε ο ισολογισμός της θα έχει ως εξής:

Ενεργητικό		Παθητικό	
Πάγιο Ενεργητικό	10.000*	Ιδια κεφάλαια	7.850
Κυκλοφορούν ενεργ. (εκτός από διαθέσιμα)	3.000	Μακρ. Υποχρ.	4.000
Διαθέσιμα (3.000-150)	2.850**	Βραχ. Υποχρ.	4.000
	15.850		15.850

* λόγω του ότι η κυριότητα του παγίου στοιχείου, όταν αποκτάται μέσω leasing, δεν περιέρχεται στο μισθωτή, δεν αναφέρεται στα πάγια στοιχεία της επιχείρησης παρά

μόνο στους λογαριασμούς τάξεως του ισολογισμού.

**υποθέτουμε ότι το μίσθωμα προκαταβάλλεται

$$\text{Δείκτης ρευστότητας: } \frac{5.850}{4.000} = 1,46$$

Επομένως, η ρευστότητα της επιχείρησης ελάχιστα διαφοροποιήθηκε κατά την απόκτηση παγίου με leasing, σε αντίθεση προς την τραπεζική χρηματοδότηση, όπου η επιχείρηση αναγκάστηκε να εκταμιεύσει την ίδια συμμετοχή.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την περίπτωση του leasing με πώληση και επανεκμίσθωση όχι μόνο δεν επιβαρύνεται η ρευστότητα αλλά επιτυγχάνεται και βελτίωση της.

Ευελιξία

Ο επιχειρηματίας έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει ένα πάγιο της προτίμησής του, αποπληρώνοντάς το συμφωνά με τις δυνατότητες που του καθορίζει το ταμιακό του πρόγραμμα. Έχει ακόμη τη δυνατότητα, εφόσον το πάγιο αυτό δεν ανταποκρίνεται πλέον στις απαιτήσεις του, να το επιστρέψει στην εταιρεία leasing, αντικαθιστώντας το με ένα καταλληλότερο, αναπροσαρμόζοντας βέβαια το μίσθωμα.

Λιγότερες εξασφαλίσεις

Κατά κανόνα δεν απαιτείται εμπράγματη εξασφάλιση, δεδομένου ότι την κυριότητα μέχρι την αποπληρωμή των μισθωμάτων την έχει η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης, η οποία μπορεί ακόμη και χωρίς δικαστική απόφαση να αφαιρέσει το μίσθιο από την κατοχή του μισθωτή.

5.4.5 Πλεονεκτήματα του leasing για την εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης

Τα πλεονεκτήματα για την εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι:

- προσέλκυση παραγωγικών εργασιών
- ευνοϊκοί όροι συνεργασίας με τους πωλητές των παγίων
- μειωμένος χρηματοδοτικός κίνδυνος
- αυξημένες φορολογικές ελαφρύνσεις

Προσέλκυση παραγωγικών εργασιών

Η τράπεζα αποκτά τη δυνατότητα προώθησης ενός ευρέως φάσματος τραπεζικών εργασιών στους πελάτες της θυγατρικής της εταιρείας leasing.

Ο Ευνοϊκοί όροι συνεργασίας με τους πωλητές των παγίων

Δεδομένου ότι και οι πωλητές των παγίων επιθυμούν την προώθηση των εμπορευμάτων τους μέσω των εταιρειών leasing, είναι δυνατόν να αναπτυχθούν συνεργασίες με οφέλη και για τις δυο πλευρές.

Μειωμένος χρηματοδοτικός κίνδυνος

Η εταιρεία leasing, ως κάτοχος του παγίου στοιχείου, σε περίπτωση που ο μισθωτής δεν ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις του, έχει τη δυνατότητα να το αφαιρέσει άμεσα από τη χρήση του, χωρίς να εμπλακεί στις διαδικασίες που προβλέπονται, όταν το πάγιο

στοιχείο ανήκει στην επιχείρηση.

Αυξημένες φορολογικές ελαφρύνσεις

Σύμφωνα με το Νόμο 1665/86 (άρθρο 6), οι εταιρείες leasing έχουν τη δυνατότητα να διενεργούν αποσβέσεις για τα πάγια στοιχεία που αποκτούν για λογαριασμό τρίτων ίσες με εκείνες που θα διενεργούσαν οι πελάτες τους, αν αποκτούσαν οι ίδιοι τα συγκεκριμένα πάγια. Η ρύθμιση αυτή επιτρέπει στις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης να μειώνουν σημαντικά τα προς φορολόγηση κέρδη.

5.4.6 Σύγκριση κόστους leasing - κόστους χρηματοδότησης

Μετά από όσα προαναφέρθηκαν είναι εύλογο το παρακάτω ερώτημα:

Ποιους τελικά επιχειρηματίες συμφέρει η επιλογή της απόκτησης παγίων στοιχείων μέσω leasing αντί του παραδοσιακού τραπεζικού δανεισμού;

Για τη σύγκριση αυτή υπολογίζουμε τις «καθαρές εκροές», τις δαπάνες δηλαδή που συνεπάγεται για την επιχείρηση η προσφυγή σε μια από τις πιο πάνω εναλλακτικές δυνατότητες.

Κατόπιν, με τη μέθοδο της παρούσας αξίας υπολογίζουμε τη σημερινή αξία των μελλοντικών της εκροών και προβαίνουμε στη σύγκριση.

Ακόμη, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η επιλογή της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι τόσο συμφερότερη όσο είναι:

- χαμηλότερος ο συντελεστής απόσβεσης του εξοπλισμού
- βραχύτερη η διάρκεια της μίσθωσης
- αραιότερη η συχνότητα των μισθωμάτων
- υψηλότερος ο φορολογικός συντελεστής αδιανέμητων κερδών

Αναφέρουμε, τέλος, μία σειρά στατιστικών στοιχείων που περιγράφουν τη δραστηριότητα του κλάδου leasing στη χώρα μας κατά το έτος 1995.

5.5 ΕΝΕΓΓΥΑ ΠΙΣΤΩΣΗ

Ενέγγυα πίστωση είναι μια μορφή έμμεσης χρηματοδότησης, με την έννοια ότι η τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση, εφόσον τηρηθεί μία σειρά προϋποθέσεων που θα δούμε στη συνέχεια, να καταβάλει στο δικαιούχο εξαγωγή ένα συγκεκριμένο ποσό, το οποίο θα εισπράξει η ίδια από τον εισαγωγέα ή την τράπεζά του.

Είναι προφανές ότι με την εμπλοκή των τραπεζών στις ενέγγυες πιστώσεις και στις εγγυητικές επιστολές διευκολύνονται οι διεθνείς συναλλαγές, μια και ένα μέρος του κινδύνου των συναλλαγών αναλαμβάνεται από τις ίδιες τις τράπεζες, γεγονός που εξομοιώνει τις εργασίες αυτές με χρηματοδοτήσεις.

Η ενέγγυα πίστωση, αν και έχει πάρα πολλές ομοιότητες με την εγγυητική επιστολή, παρουσιάζει και διαφορές όπως:

- Μια ενέγγυα πίστωση μπορεί να μεταβιβαστεί (transferable), δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με μια εγγυητική επιστολή.
- Ενώ η ενέγγυα πίστωση είναι καθαρά μέσο πληρωμής, η εγγυητική επιστολή

πληρώνεται μόνο σε κακή έκβαση των πραγμάτων, σε περίπτωση, δηλαδή, που έχει διατυπωθεί αιτία κατάρπτωσης εκ μέρους του δικαιούχου.

- Μια ενέγγυα πίστωση μπορεί να κατασχεθεί, π.χ. στα χέρια της τράπεζας, από δανειστές του δικαιούχου και για το λόγο αυτό, όταν η πίστωση ασφαλίζει δάνειά μας προς τον εξαγωγέα, πρέπει να ενεχυράζεται νομότυπα και να παίρνουμε βέβαιη χρονολογία. Δεν ισχύει όμως το ίδιο για μια εγγυητική επιστολή.

Στη συνέχεια και προκειμένου να γίνει περισσότερο κατανοητή η έννοια και η σημασία της ενέγγυας πίστωσης θα εξετάσουμε μια περίπτωση.

5.5.1 Μορφές της ενέγγυας πίστωσης

Ο διακανονισμός της αξίας των εμπορευμάτων, δηλαδή ο τρόπος πληρωμής, είναι κάθε φορά διαφορετικός, και αυτό εξαρτάται από τη συμφωνία των μερών (πωλητή-αγοραστή) και από τις κατά τόπους συνήθειες και συνθήκες. Γι αυτό και η ενέγγυα πίστωση, για να επιτελέσει το σκοπό της, χρειάζεται ανάλογη προσαρμογή και ευελιξία. Διακρίνουμε δύο βασικά είδη ενέγγυων πιστώσεων, την ανακλητή και την ανέκκλητη, ενώ υπάρχουν αρκετές άλλες μορφές, οι οποίες στην ουσία είναι παραλλαγές που καθορίζονται ανάλογα με τους όρους που περιέχει η πίστωση.

Ανακλητή ενέγγυα πίστωση (revocable credit)

Είναι η μορφή εκείνη κατά την οποία ο αγοραστής του εμπορεύματος, που δίνει την εντολή στην τράπεζα να ανοίξει την πίστωση, επιφυλάσσει κατά το άνοιγμα στον εαυτό του το δικαίωμα να ανακαλέσει οποτεδήποτε θελήσει την εντολή που έδωσε και έτσι να μην πληρωθεί ο πωλητής. Επειδή η μορφή αυτή στην ουσία δεν παρέχει καμία ασφάλεια στον πωλητή, σπάνια συναντάται στην πράξη.

Ανέκκλητη ενέγγυα πίστωση (irrevocable credit)

Είναι η πιο συνηθισμένη μορφή πίστωσης. Είναι αυτή που συνήθως συνδέεται και με τραπεζικό δανεισμό του πωλητή.

Η εκδότρια τράπεζα, ενεργώντας κατ' εντολήν και σύμφωνα με οδηγίες του πελάτη της (εντολέα-αγοραστή), αναλαμβάνει την υποχρέωση απέναντι στον πωλητή:

- να πληρώσει σ' αυτόν το ποσό της πίστωσης μέσα σε ορισμένη προθεσμία (μέχρι την ημερομηνία που λήγει η πίστωση), εφόσον αυτός έχει εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τους όρους της πίστωσης
- να πληρώσει συναλλαγματικές (τραβηκτικές) που έχουν εκδοθεί από το δικαιούχο (πωλητή) είτε όψεως είτε προθεσμίας.

Η εκδότρια τράπεζα μπορεί να εξουσιοδοτήσει μια άλλη τράπεζα να διενεργήσει μια τέτοια πληρωμή ή να πληρώσει τέτοιες συναλλαγματικές (τραβηκτικές).

Τραβηκτική εννοούμε τη συναλλαγματική που σύρει (εκδίδει) ο πωλητής σε βάρος του οφειλέτη (αγοραστή) και την αποστέλλει σ' αυτόν για αποδοχή. Από τη στιγμή της αποδοχής, η τραβηκτική μετατρέπεται σε πραγματική συναλλαγματική.

Η ανέκκλητη πίστωση παρέχει, όπως βλέπουμε, τη βεβαιότητα ότι θα καταβληθεί το αντίστοιχο ποσό οπωσδήποτε, όταν παρουσιαστούν τα φορτωτικά έγγραφα από το

δικαιούχο και εφόσον αυτά συμφωνούν με τους όρους της πίστωσης.

Η κοινοποίηση του κειμένου της πίστωσης μπορεί να γίνει είτε απευθείας από την εκδότρια τράπεζα είτε μέσω της ανταποκρίτριας στο εξωτερικό, πράγμα συνηθέστερο. Η κοινοποίηση της πίστωσης από την ανταποκρίτρια στον πωλητή δεν δημιουργεί δέσμευση γι αυτήν. Αυτή απλώς μεταβιβάζει το κείμενο και επαληθεύει την αυθεντικότητά του, αν έχει τη δυνατότητα π.χ. επιβεβαίωση του γνήσιου των υπογραφών.

Την πραγματική δέσμευση έχει η εκδότρια τράπεζα και μάλιστα από τη στιγμή που υπογράφεται η σχετική σύμβαση ανοίγματος ενέγγυας πίστωσης με τον πελάτη της αγοραστή. Από τη στιγμή αυτή η πίστωση καθίσταται αμετάκλητη, ενώ για το δικαιούχο αυτή γίνεται αμετάκλητη από τη στιγμή που θα λάβει το κείμενο της πίστωσης.

Τροποποίηση ανέκκλητης πίστωσης ή ακύρωσή της γίνεται πάντα όταν συμφωνούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη: εντολέας-αγοραστής, δικαιούχος-πωλητής, καθώς επίσης και πληρώτρια-εκδότρια τράπεζα. Η τροποποίηση γίνεται πάντα έπ' ωφελεία του δικαιούχου και μπορεί να αφορά:

- παράταση της προθεσμίας φόρτωσης
- απαλλαγή του δικαιούχου από την προσκόμιση κάποιων ιδιαίτερων εγγράφων, π.χ. πιστοποιητικού ποιότητας.

Ανέκκλητη βεβαιωμένη ενέγγυος πίστωση (confirmed irrevocable credit)

Πρόκειται για ανέκκλητη πίστωση με την προσθήκη, όμως, ενός επιπλέον όρου, ευνοϊκού για τον πωλητή. Η εκδότρια καλεί την ανταποκρίτρια να προσθέσει στην κοινοποίηση προς το δικαιούχο και τη δική της βεβαίωση ότι αυτός θα πληρωθεί οπωσδήποτε μόλις παρουσιάσει τα απαιτούμενα φορτωτικά έγγραφα, που θα πληρούν βέβαια τους όρους της πίστωσης (please advice this credit to the beneficiary adding your confirmation).

Για τον πωλητή η βεβαίωση της πίστωσης είναι εξαιρετικής σημασίας αφενός γιατί στην ευθύνη απέναντί του εμπλέκεται και η τράπεζα του τόπου του (ανταποκρίτρια) και αφετέρου γιατί, αν προκύψει διαφωνία ανάμεσα σ' αυτόν και στην ανταποκρίτρια, έχει τη δυνατότητα να προσφύγει στα δικαστήρια της χώρας του για να λυθεί η οποιαδήποτε διαφορά- διαφορετικά η αρμοδιότητα του δικαστηρίου θα κρινόταν από τους κανόνες του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου. Η ανταποκρίτρια βέβαια με την εμπλοκή της αυτή αναλαμβάνει κίνδυνο και για το λόγο αυτό εισπράττει προμήθεια: την «προμήθεια βεβαίωσης».

Στην περίπτωση που θα μας ζητηθεί επιβεβαίωση μίας πίστωσης, θα πρέπει να ελέγξουμε τη φερεγγυότητα της εκδότριας τράπεζας του εξωτερικού.

5.5.2 Άνοιγμα ενέγγυας πίστωσης

Εισαγωγέας πελάτης μας, προκειμένου να πραγματοποιήσει εισαγωγή εμπορεύματος, δίνει εντολή στην τράπεζα μας να ανοίξει ενέγγυα πίστωση υπέρ του προμηθευτή του EXELCO LTD (πωλητή εξωτερικού) για την εξόφληση της αξίας του. Ο πελάτης μπορεί να καταθέσει υπέρ της τράπεζας σε δεσμευμένο λογαριασμό μετρητά για την κάλυψη της ενέγγυας πίστωσης, όταν πληρωθούν οι όροι εκτέλεσής της. Σε διαφορετική

περίπτωση η τράπεζα προβαίνει σε χρηματοδότηση του πελάτη, και για το λόγο αυτό το αίτημα του θα πρέπει να αξιολογηθεί και να εξασφαλιστεί κατά τον ίδιο τρόπο που συμβαίνει και με τις λοιπές χρηματοδοτήσεις. Η τράπεζα παραλαμβάνει από τον εντολέα επιστολή, όπου αναγράφονται με κάθε λεπτομέρεια τα στοιχεία της συναλλαγής που πρόκειται να καλυφτεί.

Για να ανοιχτεί η πίστωση υπογράφεται σύμβαση μεταξύ του αγοραστή-εισαγωγέα και της τράπεζας.

Τα κυριότερα σημεία της σύμβασης αυτής είναι:

- Ο τόπος και η χρονολογία της σύμβασης.
- Τα συμβαλλόμενα μέρη και οι διευθύνσεις τους.
- Το ονοματεπώνυμο ή η πλήρης επωνυμία του δικαιούχου της πίστωσης και η διεύθυνση του.
- Ο τρόπος που θα διαβιβαστεί το κείμενο του ανοίγματος (π.χ. τηλετυπικώς, ταχυδρομικώς, κτλ.) στην ανταποκρίτρια τράπεζα, η οποία με τη σειρά της θα κοινοποιήσει στο δικαιούχο την πίστωση ή και θα τη βεβαιώσει.
- Η μορφή της πίστωσης, δηλαδή ανακλητή, ανέκκλητη, ανέκκλητη βεβαιωμένη, κτλ.
- Το ποσό της πίστωσης ή αν προβλέπεται και κάποιο επιπλέον ποσό για διάφορα έξοδα π.χ. ασφάλιστρα, μεταφορικά, συσκευασία κτλ.
- Η ακριβής περιγραφή του εμπορεύματος και η αξία του. Αν επιτρέπονται ή όχι τμηματικές φορτώσεις.
- Ο χαρακτηρισμός του εμπορεύματος, σε σχέση με τον τρόπο πληρωμής, (CIF, FOB, κλπ).
- Ο τόπος φόρτωσης και ο τόπος προορισμού του εμπορεύματος. Η χρονολογία λήξης της πίστωσης.
- Ο τόπος όπου είναι εκτελεστέα-πληρωτέα η πίστωση.
- Τα απαιτούμενα προς παραλαβή φορτωτικά έγγραφα, σε εκτέλεση της πίστωσης.

Ενδεικτικά, ως φορτωτικά έγγραφα αναφέρονται τα παρακάτω:

τιμολόγια

- πλήρης σειρά φορτωτικής
- πιστοποιητικά προέλευσης
- ασφαλιστήριο συμβόλαιο
- πιστοποιητικό υγείας, αν απαιτείται από τη φύση του εμπορεύματος
- πιστοποιητικό ελέγχου, αν προβλέπεται
- προξενικό τιμολόγιο

και όσα άλλα έγγραφα μπορούν να ζητηθούν λόγω της φύσης του εμπορεύματος.

Επίσης, στη σύμβαση των πιστώσεων περιλαμβάνονται και λοιποί όροι π.χ. κάλυψη εξόδων και προμηθειών που αφορούν τον ανταποκριτή, τυχόν εγγυήσεις, κτλ. και διάφοροι όροι που περιορίζουν την ευθύνη της τράπεζας στο να εξετάσει με επιμέλεια τα διάφορα έγγραφα που της προσκομίζονται χωρίς να είναι υπεύθυνη για τη γνησιότητα των εγγράφων και τη φερεγγυότητα του πωλητή.

Το επόμενο βήμα μας είναι η ειδοποίηση του δικαιούχου. Η εκδότρια τράπεζα, είτε η ίδια είτε μέσω της ανταποκρίτριας, είναι υποχρεωμένη αμέσως να ειδοποιήσει το δικαιούχο-εξαγωγέα για το άνοιγμα της πίστωσης με fax ή τηλεφωνικώς και αμέσως μετά να αποστείλει και το ίδιο κείμενο (letter of credit) με συστημένη επιστολή.

Σε πολλές περιπτώσεις, κυρίως για λόγους ταχύτητας, γίνεται μια συνοπτική αναγγελία στο δικαιούχο ή στον ανταποκριτή των κυριότερων στοιχείων της πίστωσης με ένα telex υπό κλειδάριθμο (documentary letter of credit) και έπειτα ακολουθεί η επιστολή ανοίγματος. Αλλά και η ανταποκρίτρια τράπεζα είναι υποχρεωμένη να ειδοποιήσει αμέσως το δικαιούχο για το άνοιγμα της πίστωσης. Μετά το άνοιγμα της πίστωσης, αναμένεται η φόρτωση του εμπορεύματος και η πληρωμή του εξαγωγέα από την ανταποκρίτρια τράπεζα.

5.5.3 Εκτέλεση ενέγγυας πίστωσης

Ο πελάτης μας εξαγωγέας -δικαιούχος της ενέγγυας πίστωσης- μας προσκομίζει τα σχετικά έγγραφα, ώστε να εκτελεστεί η ενέγγυος πίστωση. Είναι πιθανόν να τον είχαμε χρηματοδοτήσει κατά το άνοιγμα της πίστωσης, προκειμένου, όταν πληρωθούν τα εμπορεύματα, να εξοφληθεί ταυτόχρονα και το δάνειο του. Επίσης, είναι δυνατόν τώρα που έχει ήδη φορτώσει το εμπόρευμα να μας ζητήσει δάνειο έναντι φορτωτικών εγγράφων. Η εξόφληση αυτού του δανείου θα γίνει τότε που προβλέπει το κείμενο της πίστωσης, π.χ. τοις μετρητοίς ή δύο μήνες από τη φόρτωση κτλ. Πρέπει, επομένως, να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί αφενός στο να προσκομίσει σε μας (πληρώτρια-ανταποκρίτρια τράπεζα) όλα τα έγγραφα που περιλαμβάνονται στη σύμβαση της πίστωσης, δηλαδή «τα φορτωτικά», αφετέρου στο να προβούμε σε έναν ουσιαστικό έλεγχο αυτών των εγγράφων, όπως θα δούμε παρακάτω.

Η πλήρης σειρά φορτωτικών εγγράφων που αναφέρεται στη σύμβαση θα πρέπει να μας προσκομιστεί από τον πελάτη με συνοδευτική επιστολή και να περιέχει:

- τη φορτωτική
- το εμπορικό τιμολόγιο
- το ασφαλιστήριο έγγραφο
- το πιστοποιητικό καταγωγής ή προέλευσης

Η Φορτωτική

Είναι η σύμβαση μεταξύ φορτωτή και μεταφορέα. Είναι τίτλος διαπραγματεύσιμος και μπορεί να οπισθογραφηθεί και να μεταβιβαστεί κατ' αυτό τον τρόπο η κυριότητα του εμπορεύματος. Υπάρχουν πολλά είδη φορτωτικών ανάλογα με τον τρόπο μεταφοράς, όπως για παράδειγμα θαλάσσια, χερσαία, αεροπορική κτλ.

Το εμπορικό τιμολόγιο (commercial invoice)

Το εκδίδει ο πωλητής του εμπορεύματος και περιλαμβάνει την επωνυμία του, τη διεύθυνση του, την ημερομηνία έκδοσης, την επωνυμία και τη διεύθυνση του αγοραστή (που συνήθως είναι και ο εντολέας για το άνοιγμα της πίστωσης). Περιλαμβάνει επίσης:

- περιγραφή του εμπορεύματος και του τρόπου συσκευασίας του, που πρέπει να συμφωνεί κατά γράμμα με τους όρους της πίστωσης, δηλαδή, τιμή μονάδας, ποσότητα κτλ.
- όρους της πώλησης (CIF, FOB κτλ.)
- υπογραφές του τιμολογίου
- μικτό, καθαρό βάρος κτλ.
- αν η πίστωση αναφέρει προτιμολόγια (pro-forma invoice ή παραγγελία), είναι απαραίτητο να αναφέρονται και αυτά στο τιμολόγιο εξαγωγής με αριθμό και ημερομηνία έκδοσης.

Το ασφαλιστήριο έγγραφο

Καλύπτει την τιμολογιακή τουλάχιστον αξία του εμπορεύματος, εκφράζεται στο νόμισμα της πίστωσης, εκτός εάν προβλέπεται κάτι διαφορετικό από την ίδια την πίστωση. Έχει ημερομηνία έκδοσης ίδια με εκείνη της φορτωτικής ή προγενέστερη, αλλά ποτέ μεταγενέστερη.

Το πιστοποιητικό καταγωγής ή προέλευσης

Εκδίδεται από το αρμόδιο επιμελητήριο της χώρας παραγωγής του εμπορεύματος, ειδικά δε για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αντικατασταθεί από το πιστοποιητικό κυκλοφορίας. Επίσης, είναι δυνατόν ο εισαγωγέας μέσα στους όρους της πίστωσης να ζητά και άλλα πιστοποιητικά, όπως ζυγολόγιο, προξενικό τιμολόγιο, πιστοποιητικό χημικής ανάλυσης, πιστοποιητικό υγείας, πιστοποιητικό βάρους κτλ.

Ο υπάλληλος της τράπεζας καταρχήν θα πρέπει να εξετάσει εάν αυτά τα φορτωτικά έγγραφα παρουσιάστηκαν στο κατάστημα του εμπρόθεσμα.

Επανερχόμενοι στην εκτέλεση της ενέγγυας πίστωσης πρέπει να διακρίνουμε δύο σημαντικές ημερομηνίες, που συνήθως αναφέρονται στην ενέγγυα πίστωση:

Ημερομηνία φόρτωσης που είναι η τελευταία προθεσμία φόρτωσης των εμπορευμάτων, η οποία δεν μετατίθεται ακόμη κι αν είναι αργία.

Ημερομηνία παρουσίασης των φορτωτικών εγγράφων για πληρωμή, αποδοχή ή διαπραγματεύση, που ορίζεται να πραγματοποιηθεί σε κάποιο χρόνο από τη φόρτωση (π.χ. 10 ημέρες από τη φόρτωση). Εάν η τελευταία μέρα είναι αργία, μετατίθεται για την επομένη.

Εάν στο κείμενο της πίστωσης δεν προβλέπεται τελευταία προθεσμία για φόρτωση, βάσει των Ομοιόμορφων Κανόνων η τράπεζα μπορεί να δεχτεί φορτωτικά έγγραφα, εφόσον προσκομιστούν μέσα σε 21 ημέρες από τη φόρτωση των εμπορευμάτων. Πάντως, τα φορτωτικά έγγραφα πρέπει να παρουσιαστούν οπωσδήποτε μέχρι και την τελευταία ημέρα λήξης της πίστωσης. Εάν τυχόν προσκομιστούν αργότερα, τότε στέλνονται για έγκριση ή γίνεται telex στην τράπεζα του εξωτερικού, στο οποίο αναφέρεται η διαφορά αυτή.

Υπάρχει διαφορά και στις δυο περιπτώσεις, διότι στην περίπτωση Α δεν τηρήθηκε ο δεύτερος όρος της πίστωσης, ενώ στην περίπτωση Β δεν τηρήθηκε ο πρώτος όρος.

Τέλος, απαραίτητη προϋπόθεση για την εκτέλεση της ενέγγυας πίστωσης αποτελούν ο έλεγχος της φερεγγυότητας της τράπεζας του εξωτερικού καθώς και ο ουσιαστικός έλεγχος των προσκομιζόμενων εγγράφων. Ο έλεγχος αφορά αφενός τις συναλλαγματικές διατυπώσεις και αφετέρου την πληρότητα των εγγράφων σε σχέση με τους όρους της πίστωσης. Σε περίπτωση που τα προσκομιζόμενα φορτωτικά έγγραφα παρουσιάζουν διαφορές σε σχέση με αυτά που απαιτούνται από την πίστωση, όσο ασήμαντες κι αν μας φαίνονται, θα πρέπει να επισημαίνονται και να γνωστοποιούνται στο δικαιούχο εξαγωγέα, προκειμένου να λάβει γνώση και να προβεί στην τακτοποίησή τους. Για όσες διαφορές δεν μπορεί να υπάρξει τακτοποίηση, προβαίνουμε στις εξής ενέργειες:

- Αναφέρουμε τις διαφορές στην εντολίδα τράπεζα και ζητούμε υπό τα νέα δεδομένα να μας εξουσιοδοτήσει να εκτελέσουμε την πίστωση.
- Εάν δεν επειγόμαστε για την πληρωμή, στέλνουμε τα φορτωτικά έγγραφα προς είσπραξη.

- Û Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και αφού συνεκτιμηθούν διάφοροι παράγοντες (η φερεγγυότητα του πελάτη - η φερεγγυότητα της ξένης τράπεζας - το είδος της διαφοράς κτλ.) μπορεί να εγκριθεί η πληρωμή προς το δικαιούχο, βάσει επιστολής ευθύνης του (letter of indemnity).
- Û Κατόπιν, τα φορτωτικά έγγραφα ταχυδρομούνται στο εξωτερικό σε δύο διαδοχικές αποστολές για μεγαλύτερη ασφάλεια (σύμφωνα με τους όρους της πίστωσης).
- Û Τέλος, ζητούμε και αναμένουμε το κάλυμμα από την υπόχρεη τράπεζα (καλύπτρια).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι χρηματοδοτήσεις αποτελούν μία από τις κυριότερες τραπεζικές εργασίες καθόσον αποφέρουν στις τράπεζες σημαντικά κέρδη.

Η χρηματοδοτική λειτουργία ωστόσο δεν αποφέρει μόνο κέρδη στις τράπεζες, δημιουργούνται σοβαρότερα προβλήματα λόγω δημιουργίας επισφαλών απαιτήσεων.

Διακρίνουμε δύο από τις κυριότερες μορφές χρηματοδότησης

- ◇ *Δάνεια κεφαλαίου κίνησης*
- ◇ *Δάνεια Παγίων*

Μεγάλο κομμάτι στις χρηματοδοτήσεις αποτελεί ο χειρισμός των νομικών θεμάτων, που έχει τη βάση του στις νομικές υπηρεσίες των τραπεζών.

Το πιο σημαντικό κομμάτι είναι η πολυπλοκότητα αλλά και η σημασία που έχουν για τις τράπεζες οι χρηματοδοτήσεις, οι οποίες εντοπίζουν και προσελκύουν επιθυμητούς πελάτες.

Η διερεύνηση των αναγκών και της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη εξετάζεται μέσω της χρηματοοικονομικής ανάλυσης των στοιχείων της επιχείρησης.

Τέλος, η αποτελεσματικότητα των εμπλεκομένων έχει στόχο να διασφαλίσει τα συμφέροντά της Τράπεζας και να προσδιορίσει το ποσό και τους όρους δανεισμού που θα καλύψουν κατά τον ορθότερο τρόπο τις ανάγκες της επιχείρησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. *Παπαγάλου Σωτηρία, Πασβαντόπουλος Χρήστος, Γεωργίου Δημήτριος*
/Δάνεια: κατασκευή προγραμμάτων σε BASIC για τον υπολογισμό των δόσεων ενός δανείου. Πάτρα: ΤΕΙ Πάτρας, 1991.
2. *Λασκαράτου Γεωργία* / Ράντες με όρους αριθμητικής και γεωμετρικής προόδου και εφαρμογές τους.
3. *Δερτίλης Παναγιώτης* / Εγχειρίδια δημόσιας οικονομικής 2. Αθήνα: Σακκούλα.
4. *Τσεκούλη Αγγελική, Κοκόσης Παντελής* / Τα πιστωτικά ιδρύματα και η προοπτική τους.
5. *Γκλεζάκος Μιχάλης* / Λογιστική εταιριών Ο.Ε, Ε.Ε, Ε.Π.Ε., Α.Ε., Ομολογιακά δάνεια: θεωρία-εφαρμογές –πρακτική. Πειραιάς: Αθ. Σταμούλης, 1980.
6. *Κιόχος Πέτρος* / Χρηματοδότηση επιχειρήσεων. Αθήνα: Σύγχρονη εκδοτική, 1988
7. *Αποστολόπουλος Θεόδωρος* / Οικονομικά μαθηματικά και στοιχεία τραπεζικής τεχνικής. Αθήνα, 1991.
8. *Αζιώτης Γεώργιος, Αφεντίδου Χρυσούλα, Βασιλάκη Παναγιώτα, Γεκόγιου Δήμητρα* / Κατασκευή προγραμμάτων σε γλώσσα QW BASIC.
9. *Μαγείρου Ευάγγελος* / Οικονομικά μαθηματικά και αξιολόγηση επενδύσεων με εφαρμογή σε LOTUS 1-2-3. Αθήνα: Gutengerg, 1993.
10. *Δέσποινα Ι. Κλαβανίδου* / Καταναλωτικά δάνεια : δογματική θεώρηση και συναφή πρακτικά ζητήματα. Θεσσαλονίκη :**Σάκκουλας** , 1997
11. *Κατζουρού Νένα* / Δάνεια επ' ενεχύρω χρεογράφων εξοφλημένα .Αθήνα :ΜΙΕΤ , 1988

INTEPNET

www.library.panteion.gr

www.lib.teiath.gr

www.epdo.teimes.gr